

РІЧНИЙ ЗВІТ РІЧНИЙ ЗВІТ 2009

Проект "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду"

Проект фінансується
Європейським Союзом

Проект співфінансується
та впроваджується ПРООН

ЗМІСТ

Резюме	5
Статистична інформація	7
1. Вступ	8
2. Встановлення партнерства	13
3. Розвиток структур підтримки	20
4. Розвиток потенціалу	30
5. Проекти громад	37
6. Інформування громадськості	49
7. Управління Проектом	59
8. Накопичення досвіду та перспективи на майбутнє	63
<i>Додатки</i>	67-95

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АРК	Автономна Республіка Крим
МРГ	Проект ЄС/ПРООН - "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду"
АРГ	Асистент з розвитку громад (співробітник Проекту в регіоні)
ПРГ	План розвитку громади
ОГ	Організація громади
ЄК	Європейська комісія
ЄС	Європейський Союз
ФМР	Форум місцевого розвитку
ЦРТ	Цілі Розвитку Тисячоліття
МПП	Мікро-проектні пропозиції
МПП	Мікро-проектні пропозиції
ОКР	Обласна координаційна рада
РЦГ	Ресурсний центр громади (теж саме, що і ОПВ)
ОПВ	Обласний підрозділ з впровадження Проекту (те ж саме, що і РЦГ)
ОДА	Обласна державна адміністрація
УП	Угода про партнерство
КУП	Команда управління Проектом (головний офіс Проекту МРГ у м. Києві)
РР	Районна Рада
РРЦГ	Районний ресурсний центр громади
РДА	Районна державна адміністрація
УЦРТ	Українська ціль розвитку тисячоліття
ПРООН	Програма Розвитку Організації Об'єднаних Націй
СР /МР	Сільська рада /міська рада

Вдячність нашим партнерам

Міністерство
регіонального розвитку
та будівництва

Секретаріат Кабінету
Міністрів України

Кабінет
міністрів та
Верховна Рада
Автономної
республіки
Крим

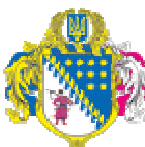
Черкаська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Чернігівська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Чернівецька
обласна
державна
адміністрація
та рада

Дніпропетров-
ська обласна
рада

Донецька
обласна
державна
адміністрація
та рада

Івано-
Франківська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Харківська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Херсонська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Кіровоградськ
а обласна
державна
адміністрація
та рада

Хмельницька
обласна
державна
адміністрація
та рада

Київська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Львівська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Луганська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Миколаївська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Одеська
обласна
державна
адміністрація

Полтавська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Рівненська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Сумська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Вінницька
обласна
державна
адміністрація
та рада

Волинська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Тернопільська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Закарпатська
обласна
державна
адміністрація
та рада

Запорізька
обласна
державна
адміністрація
та рада

Житомирська
обласна
державна
адміністрація

Ми вдячні за підтримку та співпрацю Урядові України (особливо Секретаріату Кабінету Міністрів України та Міністерству регіонального розвитку та будівництва) та нашим партнерам у регіонах, зокрема, Обласним Державним Адміністраціям та Обласним Радам. Ми також висловлюємо подяку за підтримку надану владою пілотних районів (районним державним адміністраціям і районним радам), а також сільським/ селищним/ міським радам за допомогу у впровадженні Проекту.

Крім того група експертів Проекту МРГ висловлює подяку всім організаціям та особам, залученим до процесу впровадження Проекту за їхню співпрацю впродовж кварталу, зокрема, Офісу Делегації ЄС в Україні та керівництву ПРООН, Програми інтеграції та розвитку Криму, посадовим особам обласних і районних адміністрацій і рад, НУО, засобам масової інформації, а також іншим державним та приватним установам та організаціям.

Резюме

Впровадження Проекту МРГ відбулось у грудні 2007 року, для досягнення посилення врядування за участі громад та покращення умов проживання місцевих громад в сільських і напівсільських територіях. Очікується, що протягом 3,5 років впровадження до процесу стабільного місцевого розвитку в рамках самодопомоги, партнерства та взаємного співробітництва будуть залучені 25 областей, 200 районів, 1000 сільських/ міських рад та 1000 громад.

2008 рік був присвячений сторенню регіональних підрозділів впровадження, розвитку необхідних людських ресурсів та розробці необхідних рекомендацій, встановленню партнерства з обласною владою, владою пілотних районів, місцевими радами та відібраними цільовими громадами для ефективних дій на місцях. Діяльність Проекту МРГ в 2009 році спрямована на завершення встановлення партнерства, створення структур підтримки на районному та обласному рівнях з метою спільного прийняття рішень, розбудови потенціалу громад і місцевої / регіональної влади для впровадження мікро-проектів громад.

У 2009 році було здійснено такі досягнення, щоб здійснити поставлені завдання. Кількісна інформація подана в таблиці статистичних даних, що подана наприкінці цього розділу.

- Підписано **Угоди про партнерство** з керівництвом 3 областей і 27 районів, що склало відповідно 25 і 204 угод з початку впровадження Проекту. Підписавши ці угоди, Проект досягнув одного з поставлених завдань.
- **Покриття громад:** відібрано 117 нових сільських/ міських рад і 222 місцеві громади. Загалом з початку впровадження Проекту відібрано 1078 сільських/ міських рад та 1098 місцевих громад. Таким чином, Проект досягнув ще одного з поставлених завдань.
- **Розвиток структур підтримки:** протягом 2009 року було сформовано 380 організацій громади (ОГ) (всього з початку впровадження Проекту - 1089 ОГ за участі 318797 осіб); створено 106 форумів місцевого розвитку (всього з початку впровадження Проекту - 204) і 18 обласних координаційних рад (всього з початку впровадження Проекту - 24) для запровадження прийняття рішень за участі громад та процесу планування «з-низу-до-гори». Таким чином Проекту МРГ вдалось у 2009 році завершити досягнення мети створення структур підтримки.
- **Розвиток людських ресурсів:** З метою посилення кадрового потенціалу, залученого до процесу впровадження Проекту протягом року було проведено тренінги для 8 640 керівників ОГ, 2 326 службовців місцевих виконавчих органів влади та представників влади районного /обласного /національного рівня, а також 44 працівників Проекту. Загальна кількість людей, які взяли участь у тренінгах з початку впровадження Проекту, складає 18 451 особу. Учасники тренінгів отримали знання з організації діяльності організацій громад, районних і обласних ресурсних центрів громади. У результаті тренінгів та наданої організаційної підтримки Проекту МРГ вдалось досягти його ефективного впровадження в областях;
- **Планування громад:** Протягом 2009, 662 організації громади підготували Плани розвитку громади. За допомогою процесу планування «з-низу-до-гори», пріоритети громад було включено до планів розвитку територій відповідними місцевими радами шляхом процесу прийняття рішень із залученням громади на засіданнях форуму місцевого розвитку (ФМР).
- **Мікро-проекти:** 902 ОГ підготували та подали до розгляду фахівцями Проекту 899 мікро-проектних пропозицій. Після вивчення командою Проекту МРГ, 832 пропозиції було схвалено для фінансування (всього з початку впровадження Проекту - 879) в рамках спів-фінансування. Проект МРГ підтримує мікро-проекти в рамках розподілу витрат за МП між партнерами у такій пропорції: 5% (громада), 45% (місцевий бюджет) і 50% (Проект МРГ) від повної вартості схваленого мікро-проекту. Реальна пропорція спів фінансування схвалених мікропроектів виглядає таким чином: 7,5% (громада), 44,5% місцевий бюджет, 1,6% приватний сектор і 46,4% Проект МРГ. Очікується, що 742412 осіб отримають пряму вигоду від реалізації схвалених мікро-проектів.

Аналіз планів розвитку громад і схвалених мікро-проектних пропозицій засвідчив, що близько 54% пріоритетів громад сфокусовано на проблемах енергозбереження, охорони здоров'я (23%), водопостачання та водовідведення (17%), шкільного транспорту (5%) та збереження і поліпшення навколишнього середовища (1%). Водночас, 45% мікро-проектів пов'язано з

функціонуванням шкіл/ дитячих садків, ФАПів (23%) та іншими потребами громад (32%), наприклад, вуличне освітлення, водопостачання, утилізація побутових відходів та ін. Очікується, що заходи, спрямовані на енергозбереження, залишаться пріоритетними в 2010 році і надалі.

Всього до кінця 2009 року було профінансовано 705 мікро-проекти, серед яких було завершено 165, а решта 540 мікро-проектів впроваджуються.

- **Місцеві засоби масової інформації** були активно залучені до висвітлення діяльності Проекту в регіонах. Протягом року відбулось 101 медіа захід, загальна ж кількість медіа висвітлень із початку впровадження Проекту склала 1098. Розповсюджено 566 публікацій про діяльність Проекту МРГ в друкованому й електронному вигляді. Офіційна веб-сторінка МРГ була поповнена інформацією для широкого загалу.

Почали з'являтися реальні результати впровадження Проекту МРГ. Зокрема, відбувається чітка зміна у свідомості людей і влади у процесі успішної реалізації Проекту і, як наслідок, висока оцінка місцевих/ районних/ регіональних партнерів підходу, який використовується Проектом. Було висловлено запит від партнерів проекту про подальше поширення діяльності Проекту. Із впровадженням мікро-проектів за підтримки Проекту було отримано/ очікується отримати такий результат в громадах - учасницях Проекту МРГ, який, у свою чергу, посилює досягнення УЦРТ:

- Створення середовища для покращення здоров'я шляхом покращення надання медичних послуг і доступу до чистої води;
- Збереження 30 - 80% енергії шляхом ремонту систем опалювання, утеплення вікон, реконструкції вуличного освітлення, ремонту покрівлі та ін.;
- Створення робочих місць на місцевому рівні;
- Покращення якості освіти завдяки шкільному транспортуванню та зниженню хвороб, спричинених холодом;
- Проведено тренінги з подальшого впровадження методології Проекту МРГ для більш ніж 3000 активістів.

Методологія МРГ є процесом, орієнтованим та пов'язаним з часовими межами завершення процесу поетапного впровадження. На швидкість реалізації Проекту мав вплив тип мислення партнерів, а також адміністративна і політична ситуація в країні. Зокрема, відхилення від встановлених термінів і кількості запланованих заходів було спричинено такими факторами:

- Затримка у встановленні партнерства з обласною владою спричинила затримку у відборі районів і, відповідно, сільських/ міських рад;
- Національна фінансова криза спричинила брак коштів у місцевих бюджетах, і, відповідно, затримала початок реалізації мікро-проектів;

Підтримка Секретаріату Кабінету Міністрів України та Міністерства регіонального розвитку та будівництва сприяла встановленню партнерства з регіональною владою. ФМР та ОКР були ефективними для вирішення технічних, адміністративних, бюджетних і процедурних питань. Загалом, обласне керівництво виказало значну підтримку в пом'якшенні впливу фінансової кризи, зокрема, 11 областей виділили 10,3 млн. грн. як частину спів-фінансування з державного бюджету. В результаті, швидкість і якість процесу впровадження Проекту було піднесено на задовільний рівень.

Перспективи діяльності Проекту МРГ в 2010 році полягають в продовженні виконання і завершенні проектів цільових громад, напрацюванні документів, які засвідчують отриманий досвід, для розробки рекомендацій щодо зміни політики, мобілізації ресурсів для подальшого розширення сфери діяльності Проекту МРГ, консолідації рекомендацій з впровадження, розповсюдження досвіду Проекту МРГ серед широкої громадськості та підтримка інтерналізації методології Проекту.

Статистична інформація

№	Вид діяльності	Заплановано		Досягнення		
		Одиниця	К-ть	2008	2009	Всього
1	Створення центрального офісу Проекту МРГ	Кількість	1	1	-	1
2	Створення регіональних підрозділів впровадження	Кількість	25	24	1	25
3	Підписання УП з областями	Кількість	25	22	3	25
4	Відбір районів	Кількість	200	193	14	207
5	Підписання УП з районами	Кількість	200	177	27	204
6	Відбір СР/ МР та встановлення партнерства	Кількість	1000	961	117	1078
7	Відбір громад	Кількість	1000	876	222	1098
8	Організації громад (ОГ)	Кількість				
	Створено	Кількість	1000	709	380	1089
	Заретровано в СР/ МР	Кількість	1 000	550	519	1 069
	Юридично зареєстровано	Кількість	1 000	400	645	1 045
9	Мережа залучення/ участі домогосподарств					
	Запланована к-ть домогосподарств (загалом)	Кількість	-	267 876	365 055	365 055
	Домогосподарства - учасники	Кількість	-	82 122	180358	262 480
	Участь домогосподарств (загалом)	%		31%	72%	72%
	Члени ОГ – Всього	Кількість	-	96 698	222 099	318 797
	Члени ОГ – жінки	%	-	60.1	60.5	60.4
	Члени ОГ – чоловіки	%	-	39.9	39.5	39.6
10	Створення Форумів Місцевого Розвитку (ФМР)	Кількість	200	98	106	204
11	Проведення засідань ФМР	Кількість	-	107	654	761
12	Створення Обласних Координаційних Рад (ОКР)	Кількість	25	6	18	24
13	Проведення засідань ОКР	Кількість	-	8	53	61
14	Створення Районних Ресурсних Центрів	Кількість	200	10	122	132
15	Розбудова кадрового потенціалу					
	Проведено тренінгів	Кількість	-	304	500	804
	Учасники тренінгів	Кількість	-	7442	11009	18451
	Члени ОГ	Кількість	-	5 584	8 640	14 224
	Представники місцевої влади	Кількість	-	1 791	2 325	4 116
	Персонал проекту	Кількість	-	67	44	111
16	Підготовка і спрямування планів громад					
	ОГ з Планом розвитку громади (ПРГ)	Кількість	1 000	389	662	1 051
	Схвалення ПРГ на ФМР	Кількість	1 000	232	786	1 018
17	Мікро-проектні (МП) Пропозиції	Кількість				
	Схвалення на ФМР	Кількість	1 175	122	889	1 011
	Подання Організаціями громад до КУП	Кількість	1 175	62	899	961
	Енергозбереження	Кількість	1 175	47	832	879
	Охорона здоров'я	%		62	53	54
	Комунальне водопостачання	%		19	23	23
	Шкільний транспорт	%		13	18	17
	Навколишнє середовище	%		6	5	5
	Схвалення КУП	%		0	1	1
	Загальна вартість схвалених МПП	УАН млн.		6.3	122.2	128.5
	Частка ОГ	%	5.0	10.2	7.3	7.5
	Частка СР/ МР	%	45	14.6	10.8	11.0
	Частка району/ області	%		36.2	33.4	33.5
	Частка Проекту МРГ	%	50	38.5	46.8	46.4
	Частка інших партнерів	%	-	0.5	1.6	1.6
	Вигодонабувачі	Кількість	-	37417	702995	742412
	К-ть профінансованих Проектом МРГ МП	Кількість	1175	12	693	705
	Завершено МП	Кількість	1175	0	165	165
18	Інформаційна кампанія та стратегія роботи зі ЗМІ					
	Прес-конференції	Кількість	-	31	101	132
	Висвітлення в ЗМІ	Кількість	-	753	1098	1851
	Публікації (веб сторінки + інформаційний бюлетень)	Кількість	-	203	363	566

Перший розділ

ВСТУП

1.1 Виникнення проекту

З часу проголошення незалежності Україна досягла суттєвого успіху в своєму економічному розвитку. Проте, наразі залишаються не вирішеними кілька серйозних проблем. Передусім йдеться про нерівномірність економічного зростання, оскільки лише незначна частина населення користується його результатами. Найбільше від такої нерівномірності потерпають сільські та напівсільські території. Окрім низького рівня життя типовою ознакою таких територій є недостатній рівень доступу до медичних послуг та освіти, нерозвинена (або істотно зношена чи стара) основна інфраструктура та проблеми з постачання питної води. На таких територіях дуже поширені, а відтак потребують серйозної уваги для їх вирішення соціальні, а також проблеми, пов'язані з охороною здоров'я та навколишнього середовища. Ці проблеми становлять частину документу Цілі Розвитку Тисячоліття (ЦРТ), який Україна підписала у 2000 році. Для досягнення цих цілей необхідно багато зробити, особливо на місцевому рівні. Проте, з одного боку, механізми, успадковані від надзвичайно централізованої системи визначення політики, планування, бюджетування та прийняття рішень доволі складно пристосовувати до потреб та узгодження інтересів та пріоритетів, як їх бачать громада і місцева влада; а, з іншого боку, значну складність становить загальна пасивність населення та обмежені можливості сільської місцевої влади знаходити необхідні для цього кошти.

Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» є спільною ініціативою ЄС та ПРООН. Цей Проект ґрунтується на світовому та українському досвіді вирішення проблем місцевого розвитку, шляхом активного залучення громадян, виборних органів, державної влади, громадських організації та приватного сектору. Спираючись на надбання "підходу, орієнтованого на розвиток території" та застосовуючи його головні принципи в межах цілої країни, ми очікуємо напрацювати критичну масу практичного досвіду з децентралізованого планування з залученням громадськості, практики прийняття рішень та впровадження, що в подальшому стане цінним внеском в сприяння досягненню ЦРТ.

Проект МРГ впроваджується з грудня 2007 р. за участі представників Делегації Європецької Комісії в Україні, ПРООН, Секретаріату Кабінету Міністрів України, представників міністерств, центральних і місцевих виконавчих органів влади.

1.2 Цілі

Головною метою Проекту СВА є створення сприятливого середовища щодо довготривалого стабільного соціального-економічного розвитку, покращення послуг та захист довкілля на місцевому рівні.

Конкретні цілі Проекту МРГ:

- Покращення умов життя сільських на напівсільських громад в Україні за рахунок громадських ініціатив самодопомоги.
- Доведення ефективності та дієвості механізмів партнерства місцевої влади та громад, децентралізованого управління в Україні, надання соціальних послуг шляхом просування партнерських самоврядних організацій громад, які пропонують ініціативи з самодопомоги в співпраці з органами місцевої влади, приватним сектором та іншими зацікавленими сторонами
- Підвищення належних професійних вмінь та знань організацій громад та місцевої влади для започаткування та підтримки процесів стабільного соціально-економічного розвитку за принципом залучення громади, а також для надання якісних соціальних послуг.
- Розповсюдження серед українського населення практичного досвіду з принципів планування на засадах участі громади, прийняття рішень та соціальних дій задля накопичення даних для розробки політики та проведення законодавчих реформ.

1.3 Географічне покриття

Проект працює у всіх областях України та в Автономній Республіці Крим. Загалом для участі в Проекті буде відібрано 207 районів (в середньому, по вісім із кожної області), 1 078 сільських/ селищних/ міських рад (в середньому по п'ять з кожного району) і 1098 сіл/селищ (в середньому по одній в СР/МР). Детальна інформація про розподіл цільової території вказана в Додатку – І.

1.4 Стратегія Проекту

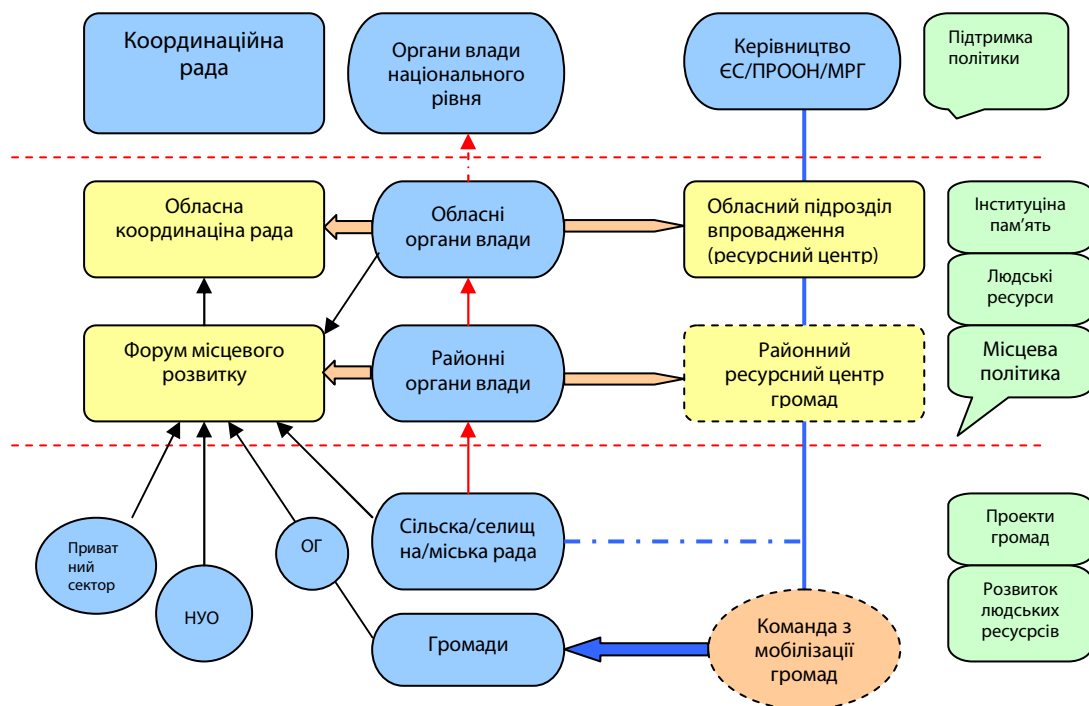
Стратегічною метою Проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» є залучення місцевих громад та місцевої влади до участі у спільному процесі прийняття рішень та спрямування цього процесу для побудови між секторної співпраці за участі широкого кола зацікавлених сторін, кінцевою метою якого є зміцнення місцевого самоврядування та забезпечення сталого людського розвитку. Цей процес є «з-низу-до-гори» із залученням партнерів на місцевому, мезо- та макрорівнях, у напрямку догори.

Відібрані райони, сільські/ міські ради та місцеві громади складатимуть функціональну область Проекту. Райони/ громади для впровадження Проекту визначаються **на конкурсній основі** залежно від рівня соціально-економічних труднощів, особливо у галузі охорони здоров'я, навколишнього середовища, енергетики, водопостачання та налагодження місцевої транспортної системи. Завдяки процесу конкурсного відбору, Проект МРГ визначає найбільш вразливі території/ прошарки населення of області/ районі.

Діяльність Проекту на місцевому рівні проводиться в рамках **партнерства** з зацікавленими сторонами, в основі якого лежить ініціативність та готовність місцевих партнерів (громад, сільських/ міських рад, районної/ обласної влади) до зобов'язань надавати ресурси та брати активну участь у виконанні Проекту.

Інструмент соціальної мобілізації використовується для вивільнення та розвитку потенціалу відібраних громад, з метою організації самопомогі та мобілізації місцевої влади та інших партнерів розвитку в районі, щоб вирішити базові проблеми населення за принципом участі громади. Для цього створюються такі структури підтримки, щоб сприяти процесу впровадження:

- Більшість домогосподарств у відібраній громаді об'єднуються в «організацію громади» (ОГ), яка створюється на принципі належного врядування. ОГ виступає засобом проведення заходів місцевого розвитку самостійно або за підтримки інших агенцій розвитку;
- Шляхом налагоджування систематичних зв'язків між ОГ, місцевою / регіональною владою, приватним сектором та громадськими організаціями на районному рівні створюється «Форум місцевого розвитку» (ФМР) під керівництвом голови / заступника голови районної державної адміністрації / районної ради. ФМР сприяє процесу прийняття рішень, спрямування планів розвитку громад, мобілізації ресурсів для впровадження планів тощо;
- Шляхом налагоджування систематичних зв'язків між ФМР, обласною владою та іншими партнерами в області створюється «Обласна координаційна рада» (ОКР) для проведення моніторингу за участі громадськості, мобілізації ресурсів та координації на обласному рівні.
- Взаємодія між партнерами на національному рівні уможливорює повний моніторинг та консультативну підтримку.

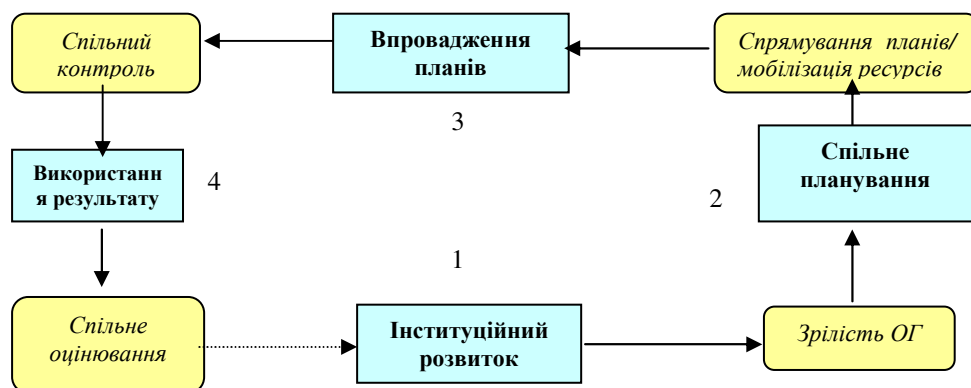
Діаграма – I: Схема Проекту МРГ

Розвиток **потенціалу** організацій громад побудована таким чином, що вони можуть приймати спільні з місцевою владою рішення, мобілізувати ресурси, реалізувати місцеві пріоритети та підтримувати отриманий результат. Потенціал партнерів (СР / МР, районна / обласна влада та ін.) посилюється шляхом розбудови кадрового потенціалу для впровадження підходу із залученням громади, який пропагується Проектом. Такі заходи як тренінги, візити з обміну досвідом, діалоги та виділення грантів (для впровадження проектів громад) - все це інструменти розвитку потенціалу.

Для отримання **вчасного і якісного результату**, створюються відповідні «Наглядові комітети з якості» (НКЯ) і «інформаційні системи управління» (ІСУ) з метою безпосереднього залучення партнерів до процесу нагляду й оцінки діяльності Проекту. Потік інформації іде знизу догори і з залученням громади.

1.5 Процес впровадження

Процес впровадження Проекту проходить чотири фази (Діаграма-II) – а саме, інституційний розвиток, планування, впровадження та використання. На кожному етапі відбувається проведення ряду заходів, які, в кінцевому рахунку, дають результати, передбачені Проектом (див. Додаток – II)

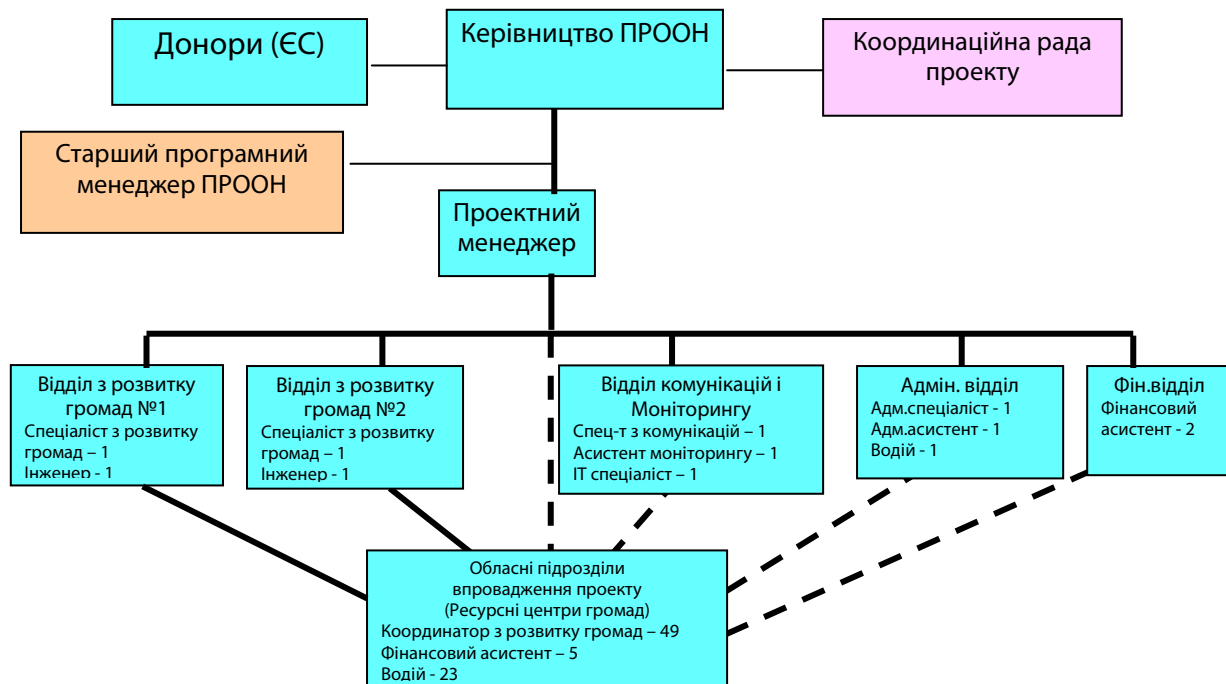

Діаграма – II: Процес впровадження Проекту

За нормальних обставин, очікується, що процес впровадження триватиме 2 роки. Однак, він може тривати і більше ніж 2 роки за таких обставин: неналежна співпраця з боку місцевої/ регіональної влади; пасивність відібраних громад; неможливість забезпечення спів фінансування з місцевого бюджету.

1.6 Організація управління

Проект керується Програмою Розвитку ООН в Україні під загальним керівництвом заступника постійного представника і під безпосереднім керівництвом Старшого програмного менеджера. Проект впроваджується командою Проекту, центральний офіс якої знаходиться в м. Києві, а також 25 регіональними підрозділами впровадження, по одному в кожній області. Обласна влада надає підтримку обласним підрозділам впровадження (ресурсним центрам громади) шляхом виділення приміщення та співробітників. У такий само спосіб кожен район - партнер делегував одного службовця з метою координації та впровадження проектів, а також створив районний ресурсний центр громади. Разом вони забезпечують місцевий компонент діяльності Проекту. ФМР і ОКР слугують спрямовуючим органом на місцевому та регіональному рівні, а наглядова рада Проекту виступає спрямовуючим органом на національному рівні. Діаграма – III представляє органограму Проекту МРГ.

Діаграма – III: Органограма МРГ

1.7 Впровадження Проекту в 2008 році

У 2008 році основна увага була приділена створенню підвалин для впровадження Проекту МРГ за допомогою таких ключових заходів:

- Створено підрозділи впровадження Проекту в м. Києві та 25 областях. З метою сприяння процесу впровадження, розроблено необхідні організаційні рекомендації та матеріали тренінгів. Проведено тренінги для команди Проекту та представників районної й обласної влади.
- Запущено Проект МРГ в усіх областях. Шляхом проведення відкритих конкурсів було відібрано 193 районів і 961 сільських/ міських рад (із населенням до 10 000 жителів) для участі у Проекті. Ці райони та сільські/ міські ради представили території, які найбільше

потерпають від скрути і проблеми, пов'язані з водопостачанням і водовідведенням, енергозбереженням, охороною здоров'я та ін. Було підписано Угоди про партнерство з 22 областями, 177 районами і 440 сільськими/ міськими радами.

- У рамках створення структур підтримки було зміцнено 709 організацій громад (ОГ), 98 ФМР і 6 ОКР.
- Було організовано ряд тренінгів для керівництва ОГ, посадовців з організацій – партнерів на місцевому/ районному/ обласному/ центральному рівні.

Протягом 2008 року Проект зіткнувся із рядом складнощів, деякі з яких подано нижче:

- Доступність професійних кадрів на ринку праці та якість пропозицій;
- Повільна реакція з боку обласної/ районної влади через відсутність довіри, часту зміну керівництва, конфлікт між радою і адміністрацією на різних рівнях;
- Світова фінансова криза, дефіцит місцевих бюджетів та політична нестабільність
- Стихійні лиха, наприклад, повінь у західних областях

Такі елементи як змагальність та прозорість / спільне прийняття рішень; тренінги та візити обміну досвідом; навчання на місцях, а також підтримка національними партнерами (напр., Секретаріату Кабінету Міністрів та Міністерства регіонального розвитку і будівництва) і вчасна реакція з боку керівництва ПРООН і ЄС у вирішенні ключових питань управління виявились ефективними в розв'язанні вказаних вище складнощів.

Другий розділ

ВСТАНОВЛЕННЯ ПАРТНЕРСТВА

Встановлення офіційного партнерства з органами влади обласного рівня шляхом підписання Угоди про партнерство має вирішальне значення для формалізації функцій та зобов'язань партнерів та для забезпечення офіційної бази необхідної для роботи з організаціями громад. Ця діяльність включає встановлення партнерства з обласною, районною владою та сільськими/ міськими радами.

Протягом 2009 року, було встановлено партнерство з 3 областями, 27 районами і 489 сільськими/ селищними/ міськими радами. З початку впровадження Проекту у 2008 році встановлено партнерство з 24 областями й АРК, 204 районами і 929 сільськими/ селищними/ міськими радами. У сфері встановлення партнерства, Проект досяг партнерства з 25 областями, 207 районами і 1078 сільських/ селищних/ міських рад.

Нижче подано детальну інформацію про встановлення партнерства:

2.1 Встановлення партнерства з обласними органами влади

У 2009 році підписано Угоди про партнерство з 3 областями, а саме Одеською, Дніпропетровською, і Донецькою, при цьому Донецька область була останньою. Таким чином, завершено процес підписання угод про партнерство з регіональними органами влади, сягнувши 100% до серпня 2009 року. Детальну інформацію про партнерство з регіонами див. за електронною адресою <http://www.cba.org.ua/Partners.aspx> та в Додатку-III.

Підписання Угоди про партнерство в Одесі

В усіх випадках підписання угоди передувало проведення регіонального семінара для запуску Проекту під головуванням голови / заступника голови відповідної обласної державної адміністрації та обласної ради. У семінарі взяли участь голови / заступники голів ОДА, ОР, РДА, РР; представники НУО та регіональних ЗМІ. Під час семінару учасники отримали інформацію про важливість підходу, орієнтованого на громаду у вирішенні місцевих проблем розвитку; про Проект МРГ, його мету та завдання, стратегію, план і механізми його втілення, наголошуючи на досвіді проекту технічної підтримки ЄС Tacis і проектів ПРООН, в

основі яких лежить підхід, орієнтований на громаду. Після цього відбувалось обговорення умов партнерства з обласними і районними органами влади, та оголошення про початок відбору районів для участі в Проекті, а також оголошувались критерії відбору районів. З метою надання повної інформації про Проект та умови партнерства, серед учасників були розповсюджені інформаційні папки, що містять матеріали, включаючи друковану версію презентації PowerPoint, заявку на участь у Проекті від районів і проект Угоди про партнерство з районами. Розповсюдження інформаційних папок підвищило рівень обізнаності про Проект, створило змагальність серед районів та забезпечило високий рівень прозорості ініційованого Проектом МРГ процесу.

Труднощі і їх розв'язання: Усі вступні семінари було проведено в усіх областях України і АР Крим в 2008 році. Проте, підписання угод про партнерство було завершено у 2009 році. Затримки у підписанні угод відбувались через низку факторів, таких як зміна керівництва (новий керівник не знав про попередні домовленості), зміна контактної особи, делегованої ОДА/ОР для сприяння процесу впровадження проектів; рівень контактної особи (молоді люди не могли потрапити до керівництва так часто, як це було потрібно); зміна пріоритету обласних органів влади; конфлікт між ОДА і ОР; час, необхідний ОДА/ОР на перегляд/роз'яснення запропонованого Проектом МРГ проекту Угоди про партнерство та ін. Деякі області надіслали запит до відповідного міністерства для схвалення підписання угоди, але ще не отримали відповідь (більше інформації подано в Вставці – II).

Для сприяння процесу впровадження Секретаріат Кабінету Міністрів видав листа обласним органам влади від 13 листопада 2009 р. з проханням співробітництва з Проектом. Більшість

обласних органів влади, які не змогли підписати угоду у 2008 році, підтримали відбір районів та впровадження місцевих ініціатив. Успішне проведення заходів на місцевому рівні створило довіру та тиск знизу-догори для підписання угоди у 2009 р.

Вставка - І: Програма розвитку ООН в Україні та керівництво Донецької області підписали Угоду про партнерство для реалізації Проекту ЄС / ПРООН з місцевого розвитку

9 липня 2009 року Програма розвитку ООН в Україні, Донецька обласна державна адміністрація та Донецька обласна рада підписали тристоронню Угоду про партнерство. Відповідно до Угоди, сторони співпрацюватимуть для того, щоб виробити ефективні механізми для спільного прийняття рішень із залученням місцевих громад та для мобілізації ресурсів для фінансування проектів громад, спрямованих на соціальну інтеграцію, відновлення та сталий розвиток у 8 районах-учасниках Проекту.

Угоду підписали заступник Голови Донецької обласної ради **Володимир ІШКОВ**, заступник Голови Донецької облдержадміністрації **Сергій ДЕРГУНОВ** та **Ерджан МУРАТ**, Уповноважений керівник офісу ПРООН в Україні. Для подальшого розгортання діяльності Проекту на районному рівні керівництвом 8 відібраних районів було підписано Угоди про партнерство. Підписанням Угод, в Донецьку, Проект завершив стадію встановлення партнерств з регіонами, досягнувши охоплення усіх 25 регіонів, 200 районів та 1 000 сільських/ селищних рад.

Жозе Мануель Пінту Тейшейра звертається до учасників сесії з нагоди підписання УП

Підписання Угоди про партнерство з Донецькою областю

Подію відвідав Голова Представництва

Європейської комісії в Україні **Жозе Мануел ПІНТУ ТЕЙШЕЙРА**. Він підкреслив важливість підтримки Європейським Союзом спільного з ПРООН проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» у контексті зміцнення місцевого врядування та подальшої децентралізації. «Я з нетерпінням чекаю на зустріч із організованими і сильними громадами, які згуртувались завдяки цьому Проекту і спільно працюють для досягнення кращого рівня життя» - додав посол Тейшейра.

Ерджан Мурат подякував керівництву Донецької області та представникам районів за наміри покращити якість комунальної інфраструктури та надання послуг населенню шляхом залучення до співпраці місцевих громад та місцевих органів влади. Він також

висловив сподівання, що спільним зусиллям міжнародні партнери, місцеві органи самоврядування та громади зможуть здійснити істотні перетворення. «В умовах сучасної світової фінансової кризи об'єднання зусиль набуває більшої цінності, ніж будь-коли раніше», - додав Ерджан Мурат.

Заступник Голови облдержадміністрації **Сергій Дергунов** зазначив: «Відмінна риса цього проекту - те, що він направлений на вирішення абсолютно прагматичних проблем: проблем стабільного водопостачання та водовідведення і місцевого транспорту. Тобто, простих речей, з якими постійно мають справу члени територіальних громад. (...) Можу засвідчити нашу готовність до впровадження на нашій території спільних проектів, направлених на адаптацію до європейських норм життєдіяльності територіальних громад».

2.2 Встановлення партнерства з районними органами влади

Протягом звітнього періоду було підписано Угоди про партнерство з 27 районними органами влади. Таким чином, кількість підписаних угод про партнерство з районними органами влади сягнула 204 з початку впровадження МРГ, досягнувши мети Проекту. Список районів-партнерів проекту можна знайти на сайті: <http://www.MPG.org.ua/Partners.aspx>.

Для встановлення партнерства було проведено такі заходи:

- Оголошення конкурсу на участь у Проекті: конкурс на відбір районів оголошено під час кожного регіонального семінару (у 2008 році), заявки на який можна було надсилати до офісу Проекту МРГ протягом 3 тижнів. Оголошення конкурсу забезпечило принцип змагальності і прозорості;
- Отримання та аналіз заявок: Після оголошення конкурсу протягом року 8 зацікавлених районних органів влади надіслали заявки на участь у Проекті (Таблиця - I) до офісу МРГ. Завки містили інформацію про рівень труднощів (доступ до питної води, до медичних послуг, стан навколишнього середовища, енергозбереження, шкільного транспортування), з якими стикається населення району, а також готовність взяти на себе зобов'язання з боку районної влади. Інформацію було перевірено у відповідних обласних державних адміністраціях і класифіковано райони за областями відповідно до «соціальних і економічних» даних, зібраних і оновлених кожною ОДА. Отримані завки від районів було розглянуто та проаналізовано командою Проекту МРГ, а райони – класифіковано залежно від рівня соціально-економічних труднощів.
- Відбір пілотних районів: відбір пілотних районів у кожній області здійснювався «комітетом з відбору районів», який складався з представників відповідної обласної державної адміністрації, обласної ради, ПРООН та проекту МРГ. Загалом Комітетом було відібрано 14 районів, жоден районів не включений в резервний список.
- Оголошення результатів відбору: З метою підвищення прозорості та інформування партнерів і громадськості про результати відбору районів, у кожній області було проведено регіональну прес конференцію, за участі представників ОДА/ ОР та місцевих ЗМІ.

Таблиця – I: Відбір районів для партнерства з МРГ*

№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Загалом	
1	Отримано заявок	338	8	0	1**	5**	9	346
2	Відібрано для партнерства	193	8	0	1	5	14	207
3	Відібрано в резерв	79	0	0	-1	-5	0	79
4	Підписано Угоди про партнерство	177	2	10	12	3	27	204

* детальна інформація за областями представлена в Додатку – III.

** з резерву

Проведення районних семінарів: Після оголошення результатів у відібраних районах було проведено семінари за участі голів/ заступників голів РДА/ РР, відповідних посадовців з районних департаментів, голів сільських/ селищних/ міських рад, Проекту МРГ та районних ЗМІ. Учасники семінару мали нагоду дізнатись про важливість підходу, орієнтованого на громаду для сталого місцевого розвитку та ознайомились із ЄС, ПРООН, МРГ. Спеціалісти Проекту представили умови партнерства та механізми втілення Проекту. Протягом року було проведено 14 районних семінарів у 6 областях за участі 469 посадовців і 13 представників медіа (Таблиця – II). Часто представники ОДА й ОР були основними доповідачами на семінарі. Рівень їх залученості та зацікавленості в реалізації проекту позитивно вплинув на ентузіазм районних очільників та результативність діяльності ініціативи.

Районний семінар у Донецькій області

Таблиця – II: Участь у районних семінарах

№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			4 кв.	1 кв.	2 кв.	3 кв.	Загалом	
1	К-ть районів	24	0	1	3	2	6*	25
2	Проведено районних семінарів	193	0	8	3	3	14	207
3	Рівень участі в семінарах**							
A	РДА/ РР, СР/ МР, НУО	5966	0	241	155	62	458	6424
B	Обласна влада	86	0	4	5	2	11	97
4	ЗМІ	263	0	8	3	2	13	276

* включає повторну участь 5 районів

** Детальна інформація за областями подана в Додатку - IV

- Підписання Угоди про партнерство: Зазвичай, голови районних органів влади підписували угоду про партнерство після семінару. У деяких випадках на підписання Угоди було потрібно більше часу, оскільки відповідні керівники не змогли підписати, або відповідні юридичні департаменти потребували часу на перегляд проекту Угоди про партнерство. До того ж, керівники деяких районних органів влади чекали, поки спочатку Угоду підпише обласне керівництво. Всього протягом року було підписано 27 угод (Таблиця-I) ро партнерство з районною владою (всього 204 угоди з початку проекту).

Підписання Угоди про партнерство, Чернігівська область

Труднощі і їх розв'язання: Деякі райони – партнери виявились пасивними через низку причин, таких як зміна керівництва, конфлікт між адміністрацією і радою, відсутність коштів у бюджеті для спів фінансування, тощо. Деякі з них почали виявляти активну позицію після повторного мотивування та роз'яснення, або після виділення необхідних коштів з обласного бюджету. Ті райони, які не змогли активізуватись, були заміщені районами з резервного списку (більше інформації подано у Вставці – II).

2.3 Встановлення партнерства з сільськими/ селищними/ міськими радами

Протягом 2009 року, було встановлено партнерство з 117 сільськими/ міськими/ селищними радами, що склало 1078 з початку впровадження Проекту. Таким чином, Проект завершив стадію відбору, досягнувши 1 000 сільських/ міських/ селищних рад. Встановленню партнерства з сільськими/ міськими/ селищними радами передували такі заходи:

- Оголошення конкурсу на участь у Проекті: Конкурс на відбір сільських/ міських/ селищних рад було оголошено під час кожного регіонального семінару, заявки на який можна було надсилати до офісу обласного ресурсного центру громад, інформацію про рівень труднощів (доступ до питної води, до медичних послуг, стан навколишнього середовища, енергозбереження, шкільного транспортування), з якими стикається місцеве населення. Зазвичай, на подання заявки відводився 1 тиждень.
- Отримання та аналіз заявок: Отримані заявки від сільських / міських рад було розглянуто та проаналізовано командою Обласного ресурсного центру громад, а самі ради – класифіковано залежно від рівня соціально-економічних труднощів. Всього протягом звітнього періоду було отримано 213 заявок.
- Відбір пілотних сільських/ селищних/ міських рад: Відсортовані заявки були обговорені на засіданні «комітету з відбору сільських/ міських/ селищних рад»; в результаті було відібрано 117 пілотних рад, а також створено резервний список рад. На засіданні головував контактна особа Проекту в Обласній державній адміністрації. Окрім того, у засіданні взяли участь представники регіональних рад, районних державних адміністрацій, районних рад та Проекту МРГ в області. Загалом Комітетом було відібрано 1078 сільських/ міських/ селищних рад, 596 сільську/ міську/ селищну раду включено в резервний список. З метою забезпечення прозорості список відібраних сільських/ селищних/ міських рад було

розміщено на офіційній веб-сторінці районних органів влади, а також, по можливості, оголошено результати у місцевих ЗМІ, включаючи телебачення, радіо та друковані видання.

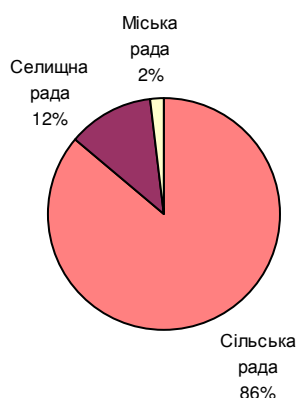
Таблиця – III: Відбір СР/ МР для партнерства з Проектом*

№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Загалом	
1	Отримано заявок	2478	7	88	26	92	213	2691
2	Відібрано для партнерства	961	0	40	0	77	117	1078
3	Відібрано в резерв	561	3	11	6	40	60**	596
4	Підписано Угоди про партнерство	440	105	54	248	82	489	929

* Детальна інформація за областями представлена в Додатках – III а і III б

** за винятком 25 СР/МР, вибраних з резервного списку, підсумкове зростання становить 35 СР/МР

Діаграма – IV: Розподіл СР/ МР

З усіх відібраних рад 86% складають сільські ради, 12% міські ради 2% міські ради (Діаграма – IV).

- Проведення сільських семінарів: Після оголошення результатів у відібраних сільських/ міських/ селищних радах було проведено семінари за участі членів рад, керівництва СР/ МР, активістів, НУО, та місцевого приватного бізнесу. Учасники семінару мали нагоду дізнатись про важливість підходу, орієнтованого на громаду для сталого місцевого розвитку та ознайомились із відповідними процедурами і умовами отримання конкретних результатів.

Таблиця – IV: Участь представників органів влади в сільських семінарах

№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Загалом	
1	К-ть областей	24	15	13	13	13	25*	25
2	К-ть семінарів	907	97	28	74	83	282	1189
3	Рівень участі**							
A	Районне керівництво	964	125	44	76	103	348	1312
B	Обласне керівництво	62	5	3	5	2	15	77
C	Керівники СР/ МР, члени громад	13773	2317	719	2483	2386	7905	21678

* включає повторну участь 24 областей

** Детальна інформація подана в Додатку - IV

Представники обласних і районних органів влади зазвичай також брали участь у цих семінарах. Їх участь відображала згоду щодо участі громадян у спільному процесі прийняття рішень та підвищувало ефективність семінару. Загалом протягом 2009 року було проведено 282 семінарів, а з початку впровадження Проекту – 1189 семінарів. (Таблиця - IV).

- Підписання Угоди про партнерство: Зазвичай, голови сільських/ селищних/ міських рад підписували угоду про партнерство після семінару, або в інший зручний для них час. Загалом протягом

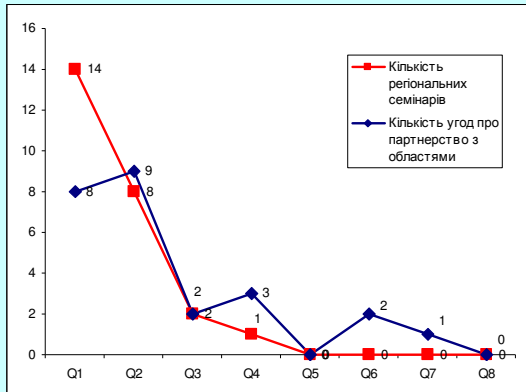
Старший програмний менеджер ПРООН Оксана Реміга підписує Угоди про партнерство з головами сільських рад Донецької області

2009 року було офіційно підписано 489 угоди про партнерство (Таблиця-III) з сільськими/ селищними/ міськими радами (929 з початку впровадження Проекту).

Труднощі і їх розв'язання: Деякі сільські/ міські ради – партнери виявились пасивними через різні причини, такі як відсутність коштів у бюджеті для спів фінансування, пасивне керівництво, відсутність підтримки з боку мешканців, помилкове розуміння підтримки Проектом МРГ тощо. Деякі з них почали виявляти активну позицію після повторного мотивування та роз'яснення, або після виділення коштів з районного/ обласного бюджету. Ті сільські/ міські ради, які не змогли активізуватись, були заміщені радами з резервного списку. Загалом було замінено 112 СР/МР. Більше інформації подано у Вставці – II.

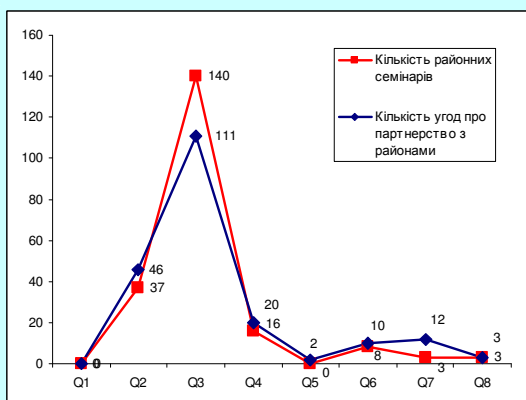
Вставка – II: Встановлення партнерства та підписання угод про партнерство (з початку впровадження Проекту)

Досвід показав, що в цілому спостерігається розрив між ініціюванням пропозиції щодо партнерства з Проектом та встановленням конкретного офіційного партнерства. Деякі з причин такого розриву подано нижче.

Протягом 2008-09 років, в основному, у першому півріччі 2008 року, було проведено 25 регіональних семінари для запуску Проекту. Деякі керівники регіональних органів влади підписали Угоду про партнерство під час семінару, а деяким на це знадобився певний час. Затримка у підписанні угоди відбувалась через –

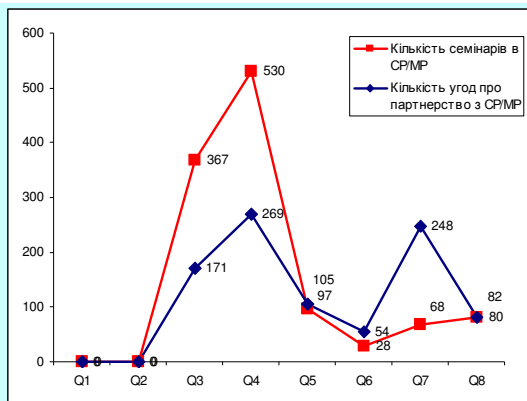
- Необхідність глибокого розуміння концепції, стратегії Проекту та термінів партнерства;
- Внутрішні консультації з відповідними відділами та фахівцями;
- Досягнення розуміння між ОДА і ОР;
- Час для отримання схвалення відповідним міністерством;
- Зміна керівництва ОДА;
- Старий світогляд посадовців;
- Звертання більшої уваги на гроші (гранти), а не на технологію

Всього протягом 2008-09 років було проведено 207 районних семінарів, при цьому більшість була організована в другому півріччі 2008 року. Протягом 2008-09 років було підписано 204 Угоди про партнерство. Деякі керівники регіональних органів влади підписали Угоду про партнерство вже під час семінару. Інколи вони підписували Угоду групою під час регіонального семінару. Проте деяким районам знадобився певний час, щоб підписати Угоду. Затримка у підписанні угоди мала місце через:

- Зміну керівництва РДА;
- Очікування, щоб ОДА/ОР підписала угоду першою
- Нестача коштів для спів-фінансування

Пряма кореляція спостерігається між підписанням Угод обласного рівня і підписанням угод на рівні районів, при цьому районні угоди слідує за обласними

Протягом 2008-09 років було проведено 1 170 сільських семінарів, при цьому більшість була організована в другому півріччі 2008 року і першій половині 2009 року. Всього 929 СР/ МР підписали Угоду про партнерство протягом 2008-09 років. Дуже мало угод було підписано під час семінару. Проміжок часу був набагато більше, якщо порівнювати з обласними та районними керівниками. Основними причинами розриву стали:

- Значна увага Проекту на дії в громадах, одразу після сільського семінару, ніж на підписання Угоди про партнерство;
- Час, який знадобився МРГ/ПРООН, щоб призначити тих посадовців, які підпишуть Угоду з СР/ МР;

Зростання кількості підписаних УП в 4 кв. та 7 кв. відбулося завдяки збільшенню кількості мікро-проектів, що вимагало від СР/МР підписання Угоди, якщо їхні кошти були включені в спів-фінансування.

Третій розділ

РОЗВИТОК СТРУКТУР ПІДТРИМКИ

Ключовими структурами підтримки, які забезпечують отримання передбачених Проектом результатів, є сформовані у цільових громадах організації громад (ОГ), «форуми місцевого розвитку» (ФМР) на районному рівні, «обласні координаційні ради» (ОКР) на обласному рівні та «Координаційна рада Проекту» на національному рівні.

Протягом 2009 року, цільовими громадами було сформовано 380 ОГ, районними органами влади створено 106 ФМР, а органами влади обласного рівня створено 18 ОКР. З початку впровадження Проекту в 2008 році було створено 1089 ОГ, 204 ФМР, 24 ОКР, а також Координаційну раду. Таким чином, Проект МРГ завершив стадію створення структур підтримки.

Нижче подано детальну інформацію про розвиток структур підтримки:

3.1 Розвиток організацій громад

Організація громади (ОГ) є найважливішим елементом орієнтованого на громаду підходу. Лише завдяки таким організаціям громадяни можуть висловити свою думку та вивільнити власний потенціал для самопомоги. ОГ є дійсною організацією громадян, які живуть на одній території (напр., селі/ селищі, вулиці великого села/ мікрорайону, багатоповерхового будинку) і стикаються з однаковими труднощами. ОГ управляється групою активістів, яким довіряють члени організації. Це самоврядна і самокерована організація, яка умовами функціонування якої є активна участь домогосподарств, високий рівень прозорості та підзвітності, і високий рівень співпраці.

Застосовуючи техніку соціальної мобілізації, протягом року по всій країні вдалось мобілізувати близько 180 358 домогосподарств з 380 громад з метою організації колективних дій. Загалом, було сформовано 1 089 організацій громад (ОГ), які представлені 192 553 жінками і 126 244 чоловіками з 262 480 домогосподарств. Для досягнення цього результату були виконані такі дії:

- **Відбір цільових громад:** Після проведення семінару в СР/ МР учасники обговорили і порівняли ситуацію в селищах, що знаходяться у віданні ради з погляду на рівень соціально-економічних труднощів, з якими стикаються жителі, наприклад, комунальне водопостачання, охорона здоров'я, енергозбереження, навколишнє середовище та комунальний транспорт тощо. Залежно від рейтингу для участі у Проекті МРГ було відібрано 1 поселення (1 у резервному списку). Створення резерву необхідне для забезпечення змагальності та щоб залучити громади, які найбільше хотіли і були згодні застосувати підхід само-допомоги для вирішення власних потреб. Протягом 2009 року було відібрано 222 громади (1098 – з початку впровадження Проекту). Більш детальну інформацію див. у Додатку – III, IV.

Таблиця – V: Відбір громад для партнерства з Проектом

№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Загалом	
1	К-ть залучених областей	24	5	2	3	14	24*	25
2	К-ть залучених районів	169	32	2	10	38	82**	207
3	К-ть залучених СР/ МР	864	82	4	47	81	214	1078
4	Відібрано громад для партнерства	876	83	4	47	88	222	1098
5	Відібрано громад в резерв	276	169	22	20	23	234	510

* повторна участь 23 областей

** 44 випадки повторної участі

Вставка - III: Ентузіазм громади Масевичі нагороджено

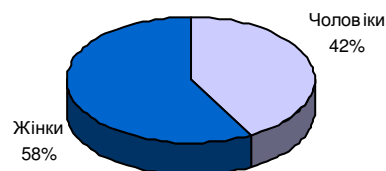
8 липня 2008 року відбулось засідання комісії з відбору сільських рад, де в якості резервної було затверджено Масевичьку сільську раду. Але актив села не захотів миритися із цим статусом і цього ж дня провели перші збори громади, якій дали назву «Відродження», обрали актив, затвердили статут і звернулись з проханням включити їх у всі заходи, які будуть проводитись в рамках Проекту (семінари, діалоги, тренінги).

Активність громади вражала. Вони прийняли участь у тренінгах, не пропустили жодного заходу. Враховуючи це, та констатувавши факт пасивності Сновидовицької сільської ради, 8 липня 2008 року відбулось друге засідання комісії з відбору сільських рад, де вирішили резервну Масевичьку сільську раду включити до співпраці з Проектом СВА. Цього ж місяця ГО «Відродження» зареєструвалась як юридична особа, відкрила рахунок, виробила печатку і активно включилась в процес підготовки мікропроектної пропозиції та захисту своїх планів на ФМР Рокитнівського району. І вже в грудні місяці старання КО-ГО «Відродження» принесли свої плоди – подану МПП громадської організації «Відродження» «Енергозберігаючі заходи в школі села Масевичі» було погоджено.

І ось нарешті радісний підсумок віри, активності і прагнення громади змінити своє життя на краще. 19 лютого 2009 року у школі с.Масевичі, в присутності керівництва району, членів громади та жителів села відбулась урочиста мить – підписання Угоди між Проектом ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду» та ГО «Відродження» с.Масевичі Масевичької сільської ради Рокитнівського району.

- **Мобілізація членів громад:** Після відбору громад було проведено перші діалоги з відібраними громадами, щоб привернути їх увагу до важливості колективних зусиль для вирішення проблем місцевого розвитку в партнерстві з місцевою владою та іншими агенціями розвитку включно з Проектом МРГ. Щоб створити середовище довіри, для спільних дій, представники СР/ МР, РДА/ РР, та ОДА/ ОР також взяли участь в других діалогах. Протягом діалогу особливу увагу було приділено гендерному балансу та включенню слабших сегментів громади.
- **Формування організацій громад:** Члени громади обговорили потребу створення організації громади та прийшли до консенсусу. Ті громади, які повірили в принципи спільних дій і виявили активність, сформували ОГ. Протягом звітнього періоду 380 громад сформували ОГ (див. Таблиця – VI). Жінки часто мають перевагу в керівних органах ОГ, так, зокрема частка жінок- керівників ОГ складає 58% (Діаграма - V).

Діаграма – V. Гендерний баланс в КО-ОГ

Опис всіх створених ОГ з їхньою контактною інформацією розміщено на офіційній веб сторінці Проекту СРГ: <http://www.cba.org.ua/Participants.aspx>

Діаграма – III: Юридичні форми ОГ

Засідання організації громади в Одеській області

- **Реєстрація організацій громад:** Сформовані ОГ були зареєстровані у відповідній сільській/ селищній/ міській раді, а також пройшли процедуру юридичної реєстрації у відповідних установах. Отримання юридичного статусу ОГ є важливим для офіційного ведення бізнесу, відкриття банківського рахунку та здійснення фінансових операцій. Окрім того, офіційний статус дозволяє їм отримати гранти від національних/ міжнародних агенцій. Протягом звітнього періоду 519 були зареєстровані у відповідній сільській/ селищній/ міській раді, а 645 ОГ були юридично зареєстровані (Таблиця – VI).

Таблиця – VI: Розвиток ОГ

№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Загалом	
1	К-ть залучених областей	22	24	19	17	14	25+	25
2	К-ть залучених районів	162	105	67	58	58	207#	207
3	К-ть залучених СР/ МР	731	422	195	191	128	936@	1078
4	К-ть сформованих ОГ	709	201	51	55	73	380	1089
5	Цільові домогосподарства (сумарно)	267876	240833	267762	306360	365055	365055	365055
6	Домогосподарства - учасники (Рівень участі - %, сумарно)	82122 (31%)	36881 (49%)	76709 (73%)	30152 (74%)	36616 (72%)	180358 (72%)	262480 (72%)
7	Участь - Загальна	96698	43111	95587	59687	23714	222099	318797
a	жінки	58089	29617	52573	38423	13825	134438	192553
b	чоловіки	38254	13494	43014	21265	9889	87662	126244
8	ОГ, зареєстрованих у СР/ МР	550	233	113	94	79	519	1069
9	Юридично зареєстровані ОГ	400	262	133	150	100	645	1045
a	Зареєстровані як НУО	321	254	130	137	93	614	935
b	Зареєстровані як ОСН	46	-11**	6	15	6	16	62
c	Зареєстровані як кооператив	14	6	0	0	-3**	3	17
d	Зареєстровані як ОСББ	13	7	0	3	2	12	25
e	Інше	6	6	-3**	-5**	2	0	6

* Детальна інформація за областями подана в Додатках – III та V.

** Частина з них відмовилася від партнерства з МРГ, частина перереєструвалася в інші юридичні форми ОГ.

+ 22 випадки повторної участі

162 випадки повторної участі

@ 589 випадки повторної участі

Діаграма-VI: Юридичні форми ОГ

Загалом з початку проекту МРГ, було мобілізовано 1089 громад. Серед них 1089 громад сформували ОГ за участі 318 797 осіб (60,4% жінок), які представляють 262 480 домогосподарств (що складає 72% від загальної кількості залучених домогосподарств). Серед них 1069 ОГ були зареєстровані у відповідній сільській/ селищній/ міській раді, а 1045 - пройшли процедуру юридичної реєстрації у відповідних установах. Більшість громад віддають перевагу такій юридичній формі своєї організації, як *громадська організація* (89%). Решта об'єднань громад включають органи самоорганізації населення (6%), кооперативи (2%) та об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (2%) та інші форми ОГ (1%). Розподіл юридичних форм представлено на Діаграмі – VI. Деталі представлені в Додатках - V, VI, VII та VIII.

Вставка - IV: Організовані громади можуть зробити набагато більше, ніж мікро-проект

Організація громади «Агенція розвитку територіальної громади с. Стужця», створена за підтримки Проекту МРГ 14 листопада 2008 року, залучила додаткове фінансування від донорів для паралельних ініціатив.

ОГ вирішила розвинути туристичні маршрути, щоб привабити більше інвестицій та для вигоди громади. Нещодавно сформована організація вже змогла завершити реалізацію своєї першої ініціативи «Стужця – перлина Українських Карпат». У рамках цієї ініціативи було розроблено туристичний маршрут, що охоплює цікаві та унікальні природні та історичні визначні місця села. Цей маршрут позначений вказівними знаками у селі, а також надрукована інформаційна брошура. Інформація про с. Стужця та його іновацію була широко розповсюджена через ЗМІ та в інтернеті. Було виготовлено банер та встановлено на в'їзді до села, щоб привернути потенційних туристів до місцевості та позначити основні туристичні принади. В рамках цього проекту було досліджено джерело мінеральної води та інші природні явища.

Вартість проекту сягнула 45 000 грн. Він був виконаний за кошти членів громади за підтримки наукових установ та місцевих спонсорів. Реалізація проекту дозволить привернути близько 2 000 туристів та створить додаткові робочі місця в селі.

Розвиток туризму в селі ускладнений через відсутність вуличного освітлення, що громада визначила пріоритетом та запропонувала як ініціативу для мікро-проектної пропозиції в рамках Проекту МРГ. Загальна вартість проекту складає 132 934 грн.

Труднощі та їх вирішення: Основними перешкодами, які уповільнили процес згуртування членів громад, були пасивність, внутрішній конфлікт, відсутність довіри до сторонніх осіб, підозра до міжнародних агенцій та домінування керівників ОГ. У результаті деяким відібраним громадам не вдалось сформувати ОГ, а деякі ОГ припинили функціонування незважаючи на значні зусилля з боку Проекту МРГ і місцевої влади. Щоб сприяти процесу впровадження, виключені громади/ ОГ було замінено громадами/ ОГ з резервного списку.

Мотивування службовцями місцевих рад та районних/ обласних органів влади значно пом'якшило проблему довіри та підозри. Окрім того, спілкування з успішними громадами/ ОГ в області чи поза нею виявилось ефективним засобом мотивування пасивних громад. Ті ОГ, які не проявили активності, було замінено на ОГ з резервного списку. Всього мінімум 115 ОГ було замінено з початку впровадження Проекту (деталі див. у Додатку – VIII та IX).

Голос громадськості: Як змінилось життя громади після початку участі в проекті?

«В рамках участі в проекті ми стали набагато більше спілкуватися з нашими жителями з того чи іншого приводу (а приводів достатньо кожен день), особливо, коли розумієш, що потрібна допомога, наприклад: відправити документи, зустріти, порахувати кошторис, то збір коштів – щось не йде як треба, то людей зібрати, переробити листи, таблиці, тощо... Ми стали спілкуватися з громадами інших сільських рад, відвідувати та консультуватися - адже в нас з'явилися спільні інтереси». Яровенко О., голова ГО «Пролісок», Рівненська с.р, Очаківський район, Миколаївська обл.

«Ми довго не могли повірити, що нам це вдасться, але автобус є у громади, Він підвозить наших учнів до школи і додому. Дякуємо Проекту СВА, що він є». Луценко В.В. ГО «Світанок» с. Милорадове Котелевський р-н. Полтавської обл

«Громада зіштовхнулася з бюрократичними реаліями, які до цього часу були тільки словесним вираженням, тепер ми знаємо як важко досягати мети в ситуації коли законодавство постійно змінюється». (Менчук П.С. голова ГО «Промінь» смт. Новомиколаївка Запорізької обл)

«Громада стала набагато активнішою. Всі переконалися, що кошти можуть бути спрямовані на ту, проблему, яку обрала сама громада.» Любов Мандзюк, БО «Крок», с.Молодків, Надвірнянський р-н., Івано-Франківська обл.

«Коли ми створювали організацію ми не вірили в цей проект, ми думали що це буде колись в майбутньому, але на сьогоднішній день можна сказати що казка стала биллю. Нам люди повірили, все проходило на довірі до людей... Приходиш до бабушки, вони кажуть фя з своєї мізерної пенсії

дам 50грн. але я дуже хочу щоб моя частинка була там у вставленому вікні – я хочу щоб це була моя лікарня...». Євдокія Божинська, голова ОГ «Асоціація розвитку територіальної громади с.Требухівці, Хмельницька обл.

«Ми відчули, що реалізація проекту – це дуже важко, але труднощі нас тільки згуртували. Найважливіше – суспільна перемога. Ми тепер маємо досягти такого економічного розвитку, щоб громада самостійно, без донорів могла забезпечити собі достойне життя» Михайло Шевчук, ГО «Джерело» с.Улашанівка Славутського р-ну Хмельницька обл.

«Скептиків було багато. Але, коли в школі почали вставляти нові вікна, у людей з'явилася надія на покращення життя. Селяни кажуть: якщо йде ремонт школи, значить у нас є майбутнє. Почали сміливіше думати про подальші плани діяльності громадської організації». Микола Савенко, голова «Куйбишевської громадської організації «Село майбутнього» Бобринецький район, Кіровоградська обл.

«Нас щодня запитують про шкільний автобус, який так потрібен школярам нашого села: коли він буде, якого кольору. А дітки навіть між собою жартують, бронюючи собі місця». Тепер, коли кошти за автобус проплачені з усіх джерел, а автобус вже на шляху з Києва до нашого села, ми відчуваємо справжнє задоволення від спільної роботи. Ми щиро вдячні Проекту СВА, що дав можливість взяти участь у квоті 40 + і реалізувати ще один проект по енергозберігаючим заходам у приміщенні школи. Ми з задоволенням втілюємо в життя чергову ініціативу громади села Іванівки». Ольга Баркар, Голова ГО «Іванівська веселка» с.Іванівка Новоукраїнського району, Кіровоградська обл.

«Коли ми зайнялися збором коштів на ремонт дитячого садка, ми стикалися з непорозумінням з боку мешканців. Деякі мали дітей та онуків, але не давали ні копійки! Коли встановили вікна першого поверху, люди почали приходити та дивитися! Багато з них не вірили спочатку, казали – не побачите ви грошей, ще й свої загубите! А тепер їм соромно! Тому що ми зробили таку роботу своїми власними руками! Тепер приходять й самі пропонують допомогу!» (Корнійчук Тетяна Василівна, голова ГО «Надія на майбутнє» с.Тарасівка Скадовського району Херсонської обл.)

3.2 Створення Форумів місцевого розвитку/ Районних ресурсних центрів громади

Форум місцевого розвитку створюється постановою районної державної адміністрації в кожному районі – партнері. Зазвичай, він складається з представників районного керівництва та голів відповідних департаментів; голів сільських / селищних рад та керівництва ОГ. Метою ФМР є сприяння діалогу, процесам координування, планування та прийняття рішень на місцевому рівні між обласною та районною владою і громадами з метою активізації інтеграції та розвитку. Засідання ФМР проводяться регулярно для обговорення місцевих питань розвитку, таких як спрямування планів розвитку громад, мобілізація ресурсів для впровадження пріоритетів громад, забезпечення керівництва та технічної підтримки ОГ протягом реалізації мікро-проектів ОГ. Іншими функціями ФМР є –

- Допомога в юридичній реєстрації ОГ
- Прийняття рішень щодо підготовки необхідної документації для впровадження проекту громади
- Допомога ОГ в залученні місцевого фінансування
- Схвалення планів розвитку громад
- Допомога в підготовці кошторису проектів громад
- Схвалення мікро-проектних пропозицій
- Схвалення заміни сільських / міських/ селищних рад і громад
- Контроль за результатами впровадження Проекту МРГ в районі
- Забезпечення допомоги в технічному обстеженні будівель / конструкцій
- Підтримка передачі завершених проектів

Засідання ФМР в Підволочиському районі, Тернопільська область

- Організація громадського аудиту

Протягом 2009 року було створено 106 ФМР районними органами влади – партнерами Проекту. (всього з початку впровадження Проекту – 204 ФМР). Мала місце затримка лише в Донецькій області, де запуск Проекту відбувся пізніше (в липні 2009 року). Створені ФМР провели 654 засідань для обговорення та прийняття рішень стосовно згаданих вище питань. Окрім того, ФМР схвалили 786 планів розвитку громад та виявились ефективним інструментом мобілізації ресурсів з місцевого бюджету на суму 54,1 млн. грн. для підтримки проектів громад.

Таблиця - VII: Формування та функціонування ФМР*

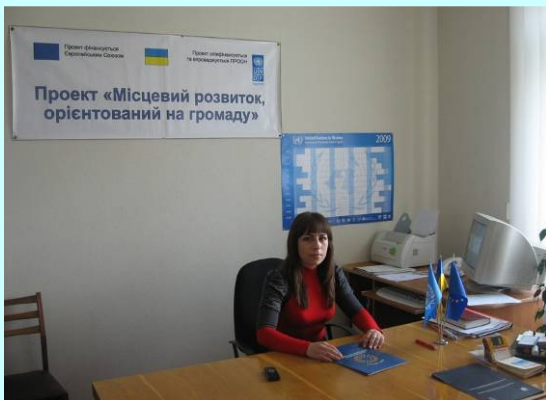
№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Загалом	
1	К-ть сформованих ФМР	98	48	35	13	10	106	204
2	К-ть засідань	107	93	139	185	237	654	761
3	К-ть створених РРЦГ*	10	28	53	25	16	122	132

* Детальна інформація за областями подана в Додатку – III та X.

Кожен район – партнер створив також Районний ресурсний центр громади (РРЦГ), який виконує роль секретаріату ФМР і координує виконання прийнятих ФМР рішень. РРЦГ управляється співробітниками РДА, делегованими виконувати Проекту в районі та сприяти методології МРГ в громадах, які не є учасниками Проекту. Прозорі обладнані РРЦГ були створені в 122 районах протягом 2009 року (всього з початку впровадження Проекту – 132).

«Ми раді що є такі проекти, дякуємо що запросили до засідання Форуму, ми тільки будемо допомагати у вашій нелегкій справі»
(Болдарь В.С., голова держказначейства в Біловодському районі Луганської обл)

Вставка – V: Районні ресурсні центри громад стають складовою РДА/ РР

Районний ресурсний центр громад у Сарненському районі (Рівненська область) було засновано 25 травня 2009 року розпорядженням Голови РДА. У районній адміністрації було виділено та обладнано приміщення для офісу ресурсного центру, а також призначено координатора діяльності центру - для цього виділено окрему штатну одиницю. Центр функціонуватиме і матиме на меті сприяти діяльності місцевих громад і підтримці їх ініціатив з розвитку. Ресурсний центр також функціонує як секретаріат Форуму місцевого розвитку. За

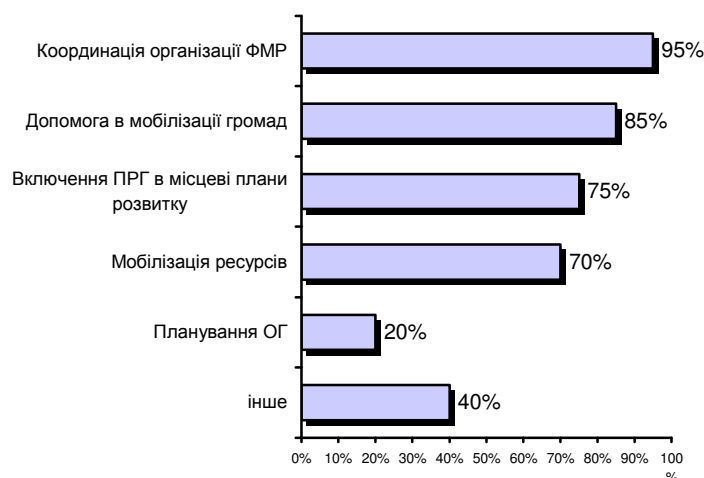
ініціативою районного керівництва в області діє конкурс грантів для проектів громад. Загальний бюджет якого складає 250 000 грн. Проведенням такого конкурсу районне керівництво планує розповсюдити досвід Проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» і залучити до проектної діяльності інші громади.

Схожий досвід мають Гощанський район Рівненської області, Рогатинський, Галицький та Голоденківський райони Івано-Франківської області, Куйбишевський та Гуляйпільський район Запорізької області, Сватівський та Антрацитівський райони Луганської області, Гайворонський та Александрівський райони Кіровоградської області та Переяслав-Хмельницький район на Київщині.

Згідно з умовами партнерства, очікується, що контактні особи будуть координувати впровадження Проекту та співпрацювати з СРГ. Як вказують спеціалісти з розвитку громад, районні контактні

особи зазвичай залучені до координування та організації ФМР (у 95% областей) та допомагають мобілізувати громади (85%). Окрім того вони допомагають спрямовувати плани громад (75%) та мобілізувати ресурси (70%). Детальна інформація подана в Діаграмі - VII.

Діаграма –VII: Роль районних координаторів – контактних осіб у діяльності Проекту

Ефективність ФМР як механізму прийняття спільних рішень була визнана керівниками декількох районів, оскільки вони залучили також ті сільські/ селищні/ міські ради, які не входять до Проекту (Вставка - V). Проект МРГ забезпечив незначну матеріально-технічну й організаційну підтримку (зокрема комунікаційні матеріали, демонстраційні дошки тощо) районам, які вирішили створити реальні ресурсні центри.

3.3 Створення Обласних координаційних рад/ Обласних ресурсних центрів громад

Роль обласних органів влади є надзвичайно важливою для сприяння процесу впровадження Проекту МРГ. Саме з такою метою створюються Обласні координаційні ради (ОКР) на чолі з заступником губернатора області/заступником голови обласної ради та за участі представників форумів місцевого розвитку (ФМР) в регіоні, відповідних департаментів ОДА, відібраних СР/ МР, ОГ, НУО та приватного сектору. ОКР координує фінансування проектів; забезпечує належну інформованість місцевих посадовців; проводить спільний моніторинг впровадження Проекту МРГ в надає консультації з стратегічних питань впровадження проектів, а також вирішує питання місцевої політики.

Таблиця - VIII: Формування і функціонування ОКР

№	Вид діяльності	2008	2009					Всього
			1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.	Загалом	
1	К-ть сформованих ОКР	6	4	8	6	0	18	24
2	К-ть проведених засідань	8	2	11	18	22	53	61

* Детальна інформація за областями подана в Додатку - III.

Засідання ОКР в Черкаській області за участі всіх районів, відповідних відділів, СР/МР, ЗМІ та інших донорів

Протягом 2009 було сформовано 18 ОКР (всього з початку впровадження Проекту - 24). Таким чином була досягнута мета створення ОКР в усіх 24 областях. Щоб сформувати наглядову раду в АРК, було проведено круглий стіл 19 листопада 2009 під головуванням Павла Йєно. На засіданні було прийнято такі рішення (а) вивчити можливість створення координаційної ради АРК і (б) створити РРЦГ в усіх районах – партнерах.

Вони провели 53 засідання для обговорення та прийняття рішень з різних питань, пов'язаних із впровадженням Проекту МРГ в області. Зокрема, вони виявились ефективними у–

- Прискоренні процесу впровадження Проекту
- Підсиленні партнерства з районними органами влади
- Пом'якшенні ефекту від фінансової кризи на спів фінансування шляхом виділення коштів з обласного бюджету на реалізацію проектів громад. (11 областей виділили 10,3 млн. грн. Див. Вставку-Х)

Деякі обласні органи влади визнали цінність ОКР і на своїх засіданнях включили райони, які не залучені до Проекту МРГ, сподіваючись, що ці райони зацікавляться впровадженням методології Проекту МРГ (Вставка - VI).

Вставка – VI: Обласна координаційна рада як інструмент регіонального управління за участі громадськості

МРГ розпочав діяльність у Черкаській області відносно пізно – у серпні 2008, після підписання угоди про партнерство з обласними органами влади. Скоро стало зрозуміло, що обласна/ місцева влада та місцеві громади є відносно пасивними у відношенні роботи в Проекті з причини невіри в його результативність. Через це гальмувало створення відповідної структури підтримки Проекту, а прийняття рішень відбувалось за підходом «згори-вниз». Для ознайомлення представників органів влади-координаторів Проекту з важливістю та результатами застосування підходу, орієнтованого на громаду, було організовано ознайомчий візит до Івано-Франківщини. Після цього візиту значно зросла підтримка обласним керівництвом ініціатив Проекту. Вмотивовані обласними колегами, районні керівники також пожвавили співпрацю з Проектом.

Підтримка обласних координаторів істотним чином допомогла обласному підрозділу впровадження налагодити роботу на місцях. Позитивні наслідки цього очевидні, зараз Проект активно працює в області, а методологія розвитку, орієнтованого на громаду дає свої плоди.

Обласну координаційну раду було створено на Черкащині без затримок. Заступник Голови ОДА виявив бажання запросити на засідання Координаційної ради усіх голів РДА, а також начальників ключових управлінь та представників інших донорів і проектів. Метою було ознайомити інші агенції з розвитку з діяльністю Проекту в області та причинами його успішності з тим, щоб вони могли використовувати у своїй діяльності досвід Проекту. Засідання було успішно проведено 31.07.09. Під час цієї зустрічі було розглянуто прогрес та перші результати Проекту. А також проаналізовано його сильні та слабкі сторони. За поданням Координаційної ради в області було розроблено та затверджено на сесії Черкаської обласної ради цільову програму "Впровадження в області проекту МРГ на 2009-2010рр." (цитата з програми: "У 2009 році з обласного бюджету здійснювати фінансування 10% суми, яка має надійти від місцевих бюджетів області; з коштів обласного та місцевих бюджетів - 45% вартості проектів громад").

Обласні ресурсні центри громад (ОРЦГ), створені спільно Проектом МРГ та обласними органами влади, слугують секретаріатом ОКР. Проект МРГ підтримує ОРЦГ, здійснивши поточний ремонт приміщень,

Директор Програми Розвитку ООН в Україні п.Рікарда Рігер оглядає Ресурсний центр громад в Рівненській області

надавши обладнання і меблі та інформаційні матеріали. В цілому, обласні органи влади делегували працівників рівня від головних спеціалістів до керівників департаментів та заступників голів обласних державних адміністрацій. У деяких випадках обласні ради також делегували своїх співробітників. ОРЦГ Київської області знаходиться в приміщенні Проекту МРГ/ КУП, а ОРЦГ АРК – в офісі ПРИК.

3.4 Участь місцевих органів влади в процесі впровадження Проекту МРГ

Місцеве/ обласне керівництво було залучено як до процесу відбору районів і сільських/ селищних/ міських рад, так і до процесу мотивування членів громад з метою їх організації (див. Таблицю IX, Додаток - IV). Зазвичай, координатори від обласних/ районних адміністрацій брали участь у процесі на регулярній основі. Проте участь керівників департаментів і заступників голів обласних державних адміністрацій / обласних рад та голів районних адміністрацій/ рад була рідкісним явищем.

Таблиця - IX: Участь представників влади в процесі впровадження Проекту (2008-09)

№	Рівень семінару	К-ть проведених семінарів	Загальна к-ть учасників	К-ть медіа	К-ть посадовців за подією			
					ОДА/ОР*	К-ОДА	К-РДА	РДА/РР**
1	район	207	6521	276	97	57	п. а.	п. а.
2	СР/ МР	1189	28210	п. а.	п. а.	124	856	908
	Всього	1396	34731					

* Голова установи/заступник голови/представник установи, К = контактна особа – координатор Проекту

** Детальна інформація за областями представлена в Додатку – IV.

Участь керівництва зазвичай створює почуття довіри серед населення цільових громад, а також полегшує завершення процесу. З іншого боку, посадовці найвищого рівня мали змогу отримати інформацію безпосередньо від населення цільових громад.

Голос громадськості: представники органів влади/самоврядування про Проект МРГ

«...Вирішено сприяти реалізації проекту шляхом створення Республіканської координаційної ради. Слід розробити положення про Координаційну раду, в якому потрібно відобразити усі необхідні моменти, а також передбачити вклад бюджету АРК». Павло Йено, Голова Постійної комісії з місцевого самоврядування та адміністративно-територіальним питанням Верховної ради АРК.

«За кожним кроком реалізації проектів громади становляться більш обізнаними, сміливими. Точнісінько рік назад все було зовсім по іншому: перші діалоги, недовіри, небажання людей. А сьогодні окрім 5 громад - учасниць в Доманівському районі ми маємо принаймні ще 5, які мобілізуються, реєструються і бажають працювати – дивлячись на успіхи сусідів». Харченко О.І., куратор проекту від Доманівської РДА, Миколаївська обл.

«Завдяки впровадженню даного проекту сільська рада матиме 50% економії бюджетних коштів на оплату природного газу. Це чудова річ залучати громаду в розвиток території і добрий приклад для наслідування. Односельчани переконалися: неймовірно стало очевидним. На моє переконання,

участь у Проекті і відповідно реалізація однієї із проблем – просто нагальна необхідність і один із заходів щодо мінімізації наслідків фінансово-економічної кризи» Марія Хома, сільський голова с.Чернятин, Городенківського р-ну, Івано-Франківської обл.

«Із задоволенням йду по вулицях села і після слів: «Доброго дня! Дякуємо за воду в наших домівках», у відповідь кажу: «Доброго дня! Вам дякую, це ми з Вами разом зробили!», а мешканці села далі кажуть: « Степанович, давайте знов разом збиратися – треба в школі вікна поміняти на нові. Підрахуємо..., частку роботи зробимо самі... і будемо шукати допомоги - у район звернемося , доктору Саху напишемо...» Микола Степанович Новосад, Пурпурівський сільський голова, Новомиргородський район, Кіровоградська обл.

«Виділення бюджетних коштів не завжди дає можливість контролювати їх раціональне використання. Але завдяки впровадженню підходів ПРООН гроші попадають в громади, які дійсно цього потребують і які найбільш раціонально їх використовують». Ігор Дулеба, керівник апарату Тернопільської обласної ради

«Ми повинні йти до того способу життя, який є в Європі. І завдяки Проекту рухаємося вперед. Відповідально. Прозоро. Публічно» Михайло Попель, голова Рогатинської районної ради, Івано-Франківська обл.

Четвертий розділ

РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ

Розбудова потенціалу учасників та партнерів є одним із пріоритетів Проекту і передбачає такі види діяльності як: тренінги, навчальні поїздки, діалоги та інші форми й прийоми, що використовуються для удосконалення навичок та передачі знань у процесі навчання та підвищення рівня кваліфікації фахівців. Метою є надання місцевим громадам, працівникам місцевих органів влади та самоврядування та іншим партнерам необхідних знань для використання на практиці підходу, орієнтованого на громаду. Протягом року було проведено 507 заходів для розвитку потенціалу із залученням 11 009 осіб, представників Проекту МРГ, обласних/ районних органів влади, сільських/ селищних/ міських рад та організацій громад. Всього з початку впровадження Проекту було проведено 811 заходів для розвитку потенціалу для 18 451 осіб. Деталі про ці події подані нижче:

4.1 Навчання фахівців Проекту МРГ

Протягом звітного року було організовано 7 тренінгів для підвищення професійного рівня 44 фахівців Проекту (спеціалістів з розвитку громад, фінансових асистентів, інструкторів, асистентів та водіїв). Тренінги були організовані у формі навчань до та після прийняття на роботу та навчальних поїздок. Всього з початку впровадження Проекту в тренінгах взяли участь 111 фахівців Проекту. Тренінги охоплювали такі теми:

Розвиток громад	Фінанси/закупівлі	Керування
- Орієнтація на ЄС, ПРООН і МРГ - Сталий розвиток - Соціальна мобілізація - ABD і HRBD підходи - Операціоналізація методології Проекту МРГ - Навчальні візити на успішні об'єкти	- Орієнтація на ЄС, ПРООН і МРГ - Фінансові правила та положення ПРООН / МРГ - Бухгалтерія в Організаціях громад - Тендерні процедури ПРООН - Фінансова звітність ОГ стосовно впровадження МПП	- Безпечне керування - Страхова політика ПРООН - Правила та положення ПРООН про управління і технічну підтримку транспортного засобу - Орієнтація на ЄС, ПРООН і МРГ

4.2 Тренінги для національних партнерів

Протягом 2009 року було проведено ряд тренінгів для посадовців від національних партнерів та фахівців МРГ. В цілому у тренінгах взяли участь 2 325 працівників виборних/ державних органів влади (4116 з початку реалізації Проекту); ці тренінги були організовані як Проектом МРГ, так і в партнерстві з іншими агенціями (Талиця - X). Більшість учасників склали посадовці з міських/ міських рад, контактних осіб – координаторів Проекту від районних та обласних органів влади.

1-3 квітня 5 представників партнерів Проекту МРГ¹ взяли участь у тренінгу з теми «Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування», організованому Програмою муніципального врядування та сталого розвитку ПРООН за підтримки Швейцарська агенції розвитку та співпраці. Тренінг відбувся в Яремче (Івано-Франківська область) і зібрав мерів та представників місцевих рад з метою підвищення їхньої кваліфікації з таких: місцеве самоврядування та децентралізація, участь громадян, стратегічне планування, операційне планування, фінансове планування, соціальна мобілізація та створення якісної системи управління наданням комунальних послуг у відповідності з

Посадовці – партнери МРГ під час тренінгу в м. Яремче

¹ Голови Липоводолинської районної ради (Сумська область), Новомиргородської районної ради (Кіровоградська область), Софійської районної ради (Дніпропетровська область), заступник мера м. Ржищів (Київська область), керівник департаменту Красногвардійського району, АРК.

міжнародними стандартами ISO 9001:2000.

10-16 травня був організований навчальний візит до Чехії для групи представників Української влади національного, регіонального та місцевого рівнів за підтримки ПРООН/Регіонального центру Братіслави та Чеського трастового фонду. Основною метою навчального візиту було розвиток потенціалу представників української влади, щоб зайняти про-активну роль в сприянні врядування за участі громад, сталого виробництва та утилізації енергії та головності до надзвичайних ситуацій.

Українська делегація навчального візиту до Чеської республіки

План візиту вдало поєднував лекції, польові візити та зустрічі з представниками влади національного та місцевого рівнів, що були зосереджені на таких питаннях (а) планування на випадок надзвичайної ситуації, (b) співробітництво між державною та місцевою владою та операторами атомної електро станції у м. Дуковани, (c) доступ до інформації та (d) залучення місцевого населення до системи громадської оборони.

Учасники² високо оцінили можливість зустрітись з їхніми колегами з міністерств, регіональних адміністрацій та муніципалітетів Чехії з метою вивчення інноваційних способів впорядкування управління та врядування, та оглянути функціонування Чеської системи громадського

управління та врядування (Вставка – VII)

Вставка – VII: Досвід, отриманий від навчального візиту до Чехії

Найкраща практика та уроки, отримані від навчального візиту до Чехії які можна застосувати до Українського контексту такі -

- Чеський досвід може служити прикладом подальшої децентралізації та посилення місцевого врядування в Україні.
- Енергозбереження та більш широке використання джерел енергії повинно стати пріоритетом і застосовуватись на практиці. Керівна роль в цьому процесі повинна бути надана місцевим органам виконавчої влади. Але на національному рівні необхідно розробити політику, яка б дозволила сприяти та підтримувати створення таких же нормативів, тобто заснованих на вивчених Чехією уроках, чий досвід потрібно взяти до уваги, щоб уникнути помилок і неефективності.
- Чеський досвід впровадження бойлерів, що працюють на біомасі, для забезпечення енергією/ теплом місцевого населення можна рекомендувати до застосування в пілотних громадах регіону.
- Досвід спільного ЄС/ ПРООН Проекту МРГ в Рогатинському районі (Івано-Франківська область), який було представлено головою районної.

² (а) Надія Бондарчук, заступник директора Департаменту регіонального розвитку, Міністерство регіонального розвитку та будівництва (МРРБ), (b) Оксана Ветлинька, Спеціаліст Департаменту регіональної політики, Секретаріат Кабінету Міністрів України, (c) Дмитро Орлов, начальник управління зовнішніх зносин, Полтавська обласна державна адміністрація, (d) Віктор Павліченко, Заступник голови, Черкаська обласна рада, (e) Василь Байцим, Заступник голови, Волинська обласна державна адміністрація, (f) Олег Обушний, Заступник голови, Чернігівська обласна рада, (g) Михайло Попель, Голова, Рогатинська районна рада І-Франківська область

7-8 липня 2009 року відбувся навчальний візит на Івано-Франківщину для 13 партнерів Проекту з Луганської, Харківської, Полтавської, Черкаської, Чернігівської та Київської областей. Візит організовано з метою обміну досвідом із впровадження Проекту МРГ. Програма поїздки включала обговорення з керівництвом області, а також візит до громад Рогатинського району: сіл Вишнів та Обертин.

Посадовці зі Східної України спілкуються з громадою в Рогатинському районі Івано-Франківської області

Візит представив досвід та механізми підтримки обласного та районним керівництвом впровадження Проекту та зміцнення місцевих громад через реалізацію ними самостійних ініціатив з розвитку.

Вивчення кращих практик: навчальний візит делегації з Донецької області в громади Луганської області

районного ресурсного центру громад. Делегація також відвідала дві пілотних громади: с. Варварівка (впроваджує мікропроект з покращення водопостачання) та с.Єпіфанівка (працює над покращенням медичних послуг через модернізацію місцевого ФАПУ).

Навчальний тур в Луганську область для контактних осіб районного рівня з Донецької області був організований 8 грудня 2009 року. Представники 8 пілотних районів відвідали Кременський район Луганської області, провели зустріч з колегами з району, які виконують функції

Аналогічний навчальний візит було організовано 15-16 грудня 2009 для 18 посадовців з Черкаської та Кіровоградської областей. Окрім того, візит до Запорізької області було проведено 17-18 грудня 2009 для 22 посадовців з Рівненської, Волинської, Тернопільської та Івано-Франківської областей (список учасників подано в Додатку - XI). Під час цього візиту з обміну досвідом посадовці зі східних і південних областей мали змогу побачити якість районних ресурсних центрів громад та діяльності ОГ в Рівненській області, а посадовці з західних областей побачили діяльність Проекту (ОРЦГ, РРЦГ, ОГ) в Запорізькій області. Користь цього візиту визнали його учасники, зокрема вказавши на –

- Ефективний процес створення РРЦГ та роль центрів в сприянні підходу, орієнтованому на громаду
- Ефективну роль (напр., технічна підтримка, фінансування ОГ) місцевої/ регіональної влади в процесі впровадження Проекту
- Досвід місцевих громад у впровадженні методології Проекту та реалізації мікро-проектів

«Не дарма кажуть: краще один раз побачити, ніж сто разів почути. Сильне враження справила на нас організація діяльності районного ресурсного центру в м. Сарни Рівненської області. Дуже вдячні керівникам Проекту СВА за можливість ознайомитися з його роботою під час візиту у складі делегації області. У нас було бажання створити аналогічну структуру в районі і зараз ми знаємо, як це треба робити».

(Сергій Миколайович Совенко, заступник голови Новомиргородської районної ради, Кіровоградська обл.)

4.3 Тренінги для членів громад

Тренінг для членів громади, Рівненська обл.

Протягом року було організовано ряд тренінгів в усіх областях для керівників ОГ з таких питань: (а) управління ОГ; (б) фінансова діяльність ОГ; (в) планування за участі громадськості; (г) написання мікро-проектних пропозицій (МПП); (д) бухгалтерія в організації громад; (е) фінансова звітність ПРООН/Проекту МРГ про впровадження мікро-проекту; (ж) орієнтація на ЄС, ПРООН і МРГ; (з) спільне оцінювання ОГ.

За звітний період було організовано 500 тренінгів для 8640 представників ОГ (Таблиця - X). Вони дізнались, як створити, зареєструвати та підтримувати організацію громад; як підготувати та захистити проектні пропозиції, та як впровадити ініціативи, спрямовані на покращення якості життя місцевої громади. Члени ОГ також навчились слідувати за діяльністю своєї ОГ для забезпечення її інституційної міцності та фінансової стабільності.

З початку впровадження проекту було організовано 804 тренінги для 14 224 керівників ОГ. Серед загальної кількості учасників тренінгів 60% склали жінки і 40% - чоловіки. Загалом, жінки складають більшу частину учасників тренінгів через їх більшу активність в заходах, проведених Проектом МРГ в усіх областях.

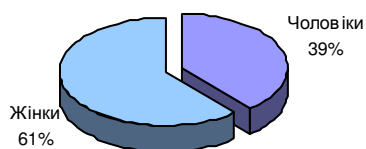
Таблиця – X: Тренінги, організовані для ОГ у 2008-2009*

	К-ть тренінгів	К-ть учасників	Від загальної к-ті учасників				Від загальної к-ті учасників			
			Ч	%	Ж	%	Члени ОГ	%	Місцева влада	%
Всього в 2008 р	304	7375	2831	38.4	4544	61.6	5584	75.7	1791	24.3
Всього в 2009 р	500	10965	4390	40.0	6575	60.0	8640	78.8	2325	21.2
З початку проекту	804	18340**	7221	39.4	11119	60.6	14224	77.6	4116	22.4

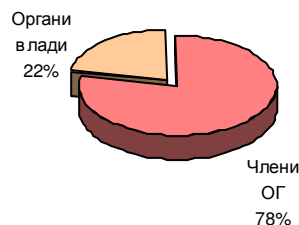
* Детальна інформація, розподілена за областями, подана в Додатку – XII.

** Не включає 67 та 44 працівників проекту, що пройшли тренінги протягом відповідно 2008 та 2009 року

Діаграма – VIII: Гендерне співвідношення учасників тренінгів для ОГ

Діаграма – IX: Учасники тренінгів для ОГ за установою

В цілому, ці тренінги сприймалися учасниками як корисні, про що вказують їх думки, подані нижче.

Голос громадськості: Відгуки учасників тренінгів

«Кожен тренінг був корисним і своєчасним протягом цього року. Для нас все це було новим, тобто ми і раніше працювали, збиралися в громаді, але нові підходи до роботи, планування, вивчення громадської думки, підготовки документів МПП – ось те, що ми встигли вивчити за цей час та спробували здійснити в громаді». Ольга Пантелеєва, СТБ «Акваторія», Парутинська сільрада, Очаківський район, Миколаївська обл.

«Самими цікавими, були тренінги по управлінню ГО та підготовці МПП, завдяки яким ми отримали початкові навички самоорганізації та управління громадою. Тренінг по підготовці МПП надав нам стартові знання для реалізації своєї ініціативи. (Мінаєва О.А. голова ГО «Гюнівське об'єднання громадян» Великобілозерського району Запорізької області

«Ми вдячні Проекту за можливість вчитися, ми тепер прийматимемо участь і в інших Проектах, нам уже зовсім не страшно!» Лілія Дзяма, БО «Разом – ми сила», смт.Обертин, Тлумацький р-н, Івано-Франківська обл.

«Усі тренінги були цікавими і корисними. Але тренінгів було дуже мало, усе доводилося «підганяти» в процесі роботи. Дуже було б корисно, щоб вони проводилися не тільки в районі для кількох представників, але й безпосередньо в громаді.» Тетяна Хмарук, ГО «Відродження Дертки» с.Дертка Ізяславського р-ну. Хмельницької обл.

«Дуже добре, що проводяться подібні тренінги не лише в початковий період проекту, коли необхідно навчатися як правильно готувати мікропроектну пропозицію, а і в період, коли ми вже маємо неабиякий багаж знань та умінь, коли вже стикались з багатьма труднощами, коли вже почали цей проект самі реалізовувати, провели тендери, уклали угоди з підрядником. Тренінг – це спосіб отримати відповіді на хвилюючі запитання, а також вислухати думку запрошених спеціалістів, поділитися з іншими громадами своїм досвідом чи перейняти досвід інших». Н.А.Андрущенко, Голова ГО «Кропивницьке майбутнє» с.Кропивницьке Новоукраїнського району Кіровоградської обл.

«Всі абсолютно тренінги, які відкривали нам очі й на правильну розробку документації й звітність по мікропроектам, й ведення спостереження за технічними діями підрядників, й додатковий семінар з дозвільними установами. Ще необхідно відмітити, що тренінги проводилися дуже вчасно, згідно наших потреб. Тільки ми скажемо координаторам – що нам незрозуміло щось, й вони зразу пропонують участь в тренінгах з цих питань або персональні додаткові консультації. Й все дуже грамотно й професійно викладено, з презентаціями та добре підготовленими матеріалами. А яка користь від посібників! Це дуже добре придумано для нас - практично «неграмотних» в питаннях розробки та впровадження мікропроектів та звітності по ним.» (Сметаніна Н.П. – член ГО «Лози» Антрацитівського району Луганської обл)

«Ми раніше взагалі не знали що таке тренінги, а тепер з радістю їх відвідаємо на будь-які теми. Тому бачимо, що від них є користь та знання можна використовувати для подальшого розвитку громади. Після них у нас виникає бачення роботи в перспективі». Сподіваємось що тренінгів буде все більше, і наших знань та користі від них теж». (Н.Юхно – голова ГО «Варварівська громада» Кременського району Луганської обл).

4.4 Організаційна зрілість

Завдяки тренінгам ОГ усвідомлюють, наскільки важливим є досягнення певного рівня зрілості перед тим, як виконувати вагомe завдання з розвитку власної громади. Для цього ОГ власними силами та завдяки доступним ресурсам здійснюють незначні соціальні/ економічні/ природоохоронні заходи протягом перших місяців.

Більшість ОГ впроваджують ініціативи за власний рахунок до отримання коштів від Проекту МРГ на реалізацію мікро-проектів. Прикладами виконання таких ініціатив є: ремонт, прибирання навколишньої території, насаджування дерев тощо (Вставка - VIII).

Вставка – VIII: Приклади виконання громадами власних ініціатив до отримання коштів від Проекту**Миколаївська область:**

- Грант від Українського Жіночого Фонду (орієнтовно по 4500 дол. США) – на створення кризового центру для жінок, на проведення консультацій, семінарів та ін.
- Березнегуватський селищний благодійний фонд «Берегиня» (проект по створенню кризового центру),
- Сільська громадська організація «Скарбниця добрих справ» (проект по активізації жінок та молоді) – отримала грант у розмірі 38000 грн. від Українського Жіночого Фонду для проекту по активізації жінок і молоді в селі, організацію ярмарку
- Від Фонду розвитку міста Миколаєва (800 дол. США) – Новосевастопольська громадська організація «Нова хвиля» (проект «Дамо нове життя річці Добра»)

Черкаська область:

- ГО «Надія» с. Вязівка Городищенський район реалізувала проект по ремонту ФАП у селі. Гава Ольга Петрівна – голова ОГ на початку проекту дуже боялася, що мешканці села будуть пасивно здавати кошти на реалізацію проекту, але ремонт в ФАПі ще не встиг завершитись, а коштів населення здало на 5000 грн. більше ніж було заплановано та і субвенція від обласного бюджету надішла вже після того, як сільська рада мповінстю виконала свої зобов'язання. От ОГ на зборах вирішила за ці додаткові кошти замінити в ФАПі ще 5 вікон та переклеїти обої.

Івано-Франківська область:

- ОГ с.Молодків, Надвірнянського р-ну – силами громади відремонтували покрівлю школи та побудували паливну.
- ОГ с.Олешів, Тлумацького р-ну – залучили спонсорські кошти та придбали спортивну форму для дітей та новий спортивний інвентар.
- ОГ с.Жовчів, Рогатинського р-ну спільно з Проектом поміняли вікна в ДНЗ, а районна влада встановила систему опалення в садочку. Тепер проблема енергозбереження вирішена повністю.

Запорізька область:

- Громада ГО «Відродження» реалізуючи проект по заміні вікон в ЗОШ паралельно власними зусиллями за допомогою РДА замінила систему опалення на електричне у цій же школі. Відповідний крок був стимулом не тільки для громади а й для органів влади. Оскільки керівництво району побачило активність громади по заміні вікон, було прийнято рішення про заміну системи опалення в рамках Проекту ЕС/ПРООН.

Тернопільська область:

- Громада села Великий Говилів (ГО «Надія», Тербовлянський район) паралельно з успішною реалізацією проекту по заміні вікон проводила ремонтні роботи в сільському будинку культури, для чого залучила кошти від фермера І.Гути (10 тис.грн.), місцевих підприємців (1000 грн.), з бюджету сільської ради (4 тис.грн.). 5 тис.грн. виділила районна рада для придбання нових штор, 4 м3 лісоматеріалів надало Буданівське лісництво.
- ГО «Сонечко» (с.мт.Козова) власними силами відремонтувала веранду в дитячому садку, залучивши 3 тис.грн. коштів з селищного бюджету і виконавши роботи на таку ж суму, облаштувала тіньові піднавіси для дітей, зібравши з членів громади 4 тис.грн. і виконавши робіт на 2 тис.грн., замінила 5 пісочниць (більше 1 тис.грн.).

- ГО «Добробут» (с.Увисла Гусятинського району) зуміла залучити бюджетні кошти на ремонт дитячого садка в сумі 769 тис.грн. (відремонтувала котельню, підвела газ, воду і провела реконструкцію системи каналізації, замінила вікна та двері, зараз проводить внутрішні ремонтні роботи). Це була четверта проблема в плані розвитку громади, складеного за участю її представників на загальних зборах. Паралельно громада успішно вирішила в рамках проекту СВА пріоритетну проблему по реконструкції приміщення під амбулаторію сімейної медицини і отримала додатковий проект в рамках квоти «40+» для вирішення проблеми енергозбереження в школі.
- Громада села Білокриниця Зборівського району паралельно з проведенням робіт по ремонту приміщення ФАПу відремонтувала покрівлю місцевої церкви зібравши суму більше 20 тис.грн. (по 800 грн. з двору).
- ГО «Мрія» с.Іванівка Підволочиського району крім реалізації проекту по заміні вікон в школі відремонтувала для учнів приміщення під внутрішній туалет, зібравши з членів громади більше 5 тис.грн.(була облаштована каналізація, підведена вода, встановлена плитка).

П'ятий розділ

ПРОЕКТИ ГРОМАД

Проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» має на меті покращення умов проживання місцевих громад та посилення врядування за участі громад. З цієї метою Проект підтримує реалізацію пріоритетів із місцевого розвитку, що втілюються у так званих «мікро-проектах» або «ініціативах громад». На умовах рівності, продуктивності, сталості та спів-фінансування таким проектам надаються мікро-гранти.

Протягом року було схвалено до фінансування 832 мікро-проектних пропозиції (МПП) (879 схвалених МПП з початку проекту). Серед усіх схвалених МПП з початку впровадження Проекту почалось впровадження 705 МПП після перерахунку грантів на рахунки ОГ. Всього протягом 2009 року було завершено 165 мікро-проектів. Детальна інформація про мікро-проекти, підтримані Проектом МРГ, розміщена на офіційній веб сторінці Проекту: <http://cba.org.ua/MicroProjects/aspx>

Впровадження проектів громад здійснюється за такою схемою:

5.1 Підготовка Планів розвитку громад (ПРГ)

Протягом 2009 року, було проведено 660 других діалогів (1061 діалогів – з початку проекту), щоб ініціювати планування за участі громад в ОГ. Діалог допоміг членам ОГ ознайомитись з потребою та процесом спільного планування та процесом планування знизу-догори. До того ж, вони мали можливість дотримуватись прав людини у визначенні пріоритетів, наприклад, потреби вразливих прошарків суспільства не залишилися без уваги, а більше 80% членів ОГ отримують вигоду від плану в цілому.

Таблиця - XI: ПРГ ОГ за роками *

Область	ОГ з ПРГ		
	2008	2009	Всього
Всього	389	662	1051

* Детальна інформація за областями подана в Додатку - XIII

Менш важливими визнано проблеми комунального транспортування (5%) та навколишнього середовища (1%).

Протягом 2008-09 років 662 ОГ визначили власні пріоритети (з початку проекту – 1051 ОГ) і підготували плани розвитку громади (детальна інформація подана в Таблиці – XI і Діаграмі - X. Більшість громад обрали пріоритетними енергозбереження (55%), охорону здоров'я (21%) та комунальне водопостачання (18%).

Вставка - IX: Внесок громад до планів розвитку села/району

ОГ «Надія» с.Високе Житомирської області підготувала план розвитку своєї громади у 2008 році та подали його для затвердження та включення до плану розвитку села.

Сільрада розглянула план громади та відзначила, що його створено та затверджено за участі 80% домогосподарств села. Депутати сільради були вражені рівнем залучення мешканців та якістю пріоритизації, тому вирішили внести зміни до затвердженого раніше плану розвитку села, взявши за основу план розвитку місцевої громади.

«Традиційно соціально-економічні плани розвитку сільради розроблялись на основі інформації та пропозицій від сільських депутатів, зауважує сільський голова М.М. Бардук, - Такі плани важко було впроваджувати, оскільки мешканці були відносно пасивними щодо них. Тепер люди є значно активнішими, співпрацюють і допомагають у реалізації нового плану, адже вони сприймають його як свій».

Діаграма – X: Розподіл ПРГ за секторами

5.2 Спрямування пріоритетів громад

Протягом року, 662 ОГ надіслали пріоритети до відповідних сільських/ селищних/ міських рад. Серед них 662 плани було погоджено СР/ МР та передано до форуму місцевого розвитку (ФМР) для обговорення та схвалення. Часто їх плани розвитку конкурували з пропозиціями громад, не залучених до Проекту МРГ. Отже, ОГ захистили свої плани розвитку під час цих засідань за підтримки представників відповідних рад. Завдяки тренуванням та технічній підтримці Проекту якість планів розвитку ОГ була визнана дуже високою, а самі плани мали великі шанси бути схваленими.

Таблиця - XII: Спрямування планів розвитку ОГ *

З 786 розглянутих ФМР протягом року 786 ПРГ було схвалено (Таблиця - XII). Після схвалення МПП, вони були включені до плану розвитку місцевими органами влади. Схваливши МПП, районна та місцева влада погодилися виділити кошти на реалізацію цих планів.

Рік	СР/ МР		ФМР	
	Подано	Схвалено	Подано	Схвалено
2008	389	389	232	232
2009	662	662	786	786
Всього	1051	1051	1018	1018

* Інформація за областями подана в Додатку – XIII

Вставка – X: Обласні бюджети виділяють кошти на спів-фінансування ініціатив громад

Громади Полтавської області відчули полегшення: навіть за умов фінансової кризи бюджетне спів-фінансування їх мікро-проектів буде забезпечено завдяки кроку назустріч від обласного керівництва. За умовами роботи в Проекті, 45% коштів для ініціатив громад має надійти з місцевого бюджету різних рівнів. Зважаючи на критичну ситуацію районних бюджетів, область взяла на себе частку фінансової відповідальності і зобов'язалась дофінансувати мікро-проекти.

Проекти громад містяться у Планах розвитку громад, кожен з яких затверджений на районному Форумі місцевого розвитку та включений до Плану розвитку району. Нажаль, за фінансової скрути далась взнаки нестача ресурсів районних та сільських бюджетів. Важливо було не знищити довіру громад, які активізувались для вирішення місцевих проблем, і для цього намагались мобілізували додаткові кошти місцевих спонсорів. Які також постраждали від наслідків кризи.

Цю проблему було обговорено на засіданні Обласної координаційної ради, на якому керівники регіону перейняли проблему та доручили вивчити можливості мобілізації обласних ресурсів для спів-фінансування проектів громад. Фахівці ОДА/ОР знайшли механізм, за яким кошти з обласного бюджету можуть бути перераховані на реалізацію планів громад. Використовуючи цей механізм, облрада затвердила виділення 800 000 грн.

Тернопільська область відпрацювала власний механізм і віділила 1 000 000 грн на підтримку проектів громад.

Після обговорень питання складнощів фінансування ініціатив громад, подібні випадки виділення обласного фінансування для проектів громад мали місце і в інших областях. Таким чином, 11 областей - партнерів проекту видалили загальну суму близько 10,3 млн. грн на підтримку проектів місцевих громад.

	На 2009	На 2010
1. Черкаська -	UAH 270,000	10% of total cost
2. Дніпропетровська -	UAH 1,796,000	UAH 700,000
3. Івано-Франківська -	-	UAH 950,000
4. Херсонська -	UAH 834,000	-
5. Кіровоградська -	UAH 200,000	-
6. Луганська -	UAH 594,800	-
7. Полтавська -	UAH 800,000	-
8. Сумська -	UAH 1,000,000	-
9. Тернопільська -	UAH 1,000,000	-
10. Волинська -	UAH 1,700,000	-
11. Запорізька -	UAH 200,000	UAH 200,000

5.3 Схвалення мікро-проектних пропозицій (МПП)

Підготовка МПП: Після схвалення ФМР 902 ОГ підготували мікро-проекти пропозиції (МПП) протягом 2009 року, за підтримки технічних департаментів відповідних районних державних адміністрацій, службовців з ресурсних центрів громад та приватних організацій. За необхідності Проект МРГ забезпечив необхідні тренінги для представників ОГ та місцевої влади. Пропозиції включали кошторис, технічну документацію/ креслення, зобов'язання щодо спів фінансування та ін. У кошторисній документації подана конкурентна ціна, визначена шляхом проведення оцінки пропозицій/ попереднього тендеру. На загальному засіданні члени ОГ обговорили проектні рішення та кошторис, а також схвалили їх. Загалом з 2008 року було підготовано 1024 МПП.

Оцінка МПП: 899 СО подали підготовлені МПП до Проекту МРГ через відповідні ОРЦГ. Отримані МПП пройшли процедуру оцінки на двох рівнях: – (а) регіональна команда Проекту здійснила попередню оцінку інформації та наявності необхідних документів, (б) у центральному офісі Проекту МРГ інженери та експерти розвитку громад здійснили технічну й інституційну оцінку. Протягом 2009 року було оцінено 848 МПП (всього з початку проекту - 910 МПП).

Схвалення МПП: Комісія з відбору МПП Проекту МРГ³ здійснила остаточний розділ оцінених і проаналізованих МПП та схвалила прийнятні МПП. Протягом 2009 року було схвалено до фінансування 832 МПП. Загалом з початку впровадження Проекту було схвалено 879 МПП. До кінця грудня 2009 року 6 областей досягли мети схвалення 40 МПП, а решта областей схвалила від 22 до 39 МПП. Виняток становить лише Донецька область, яка почала впроваджувати Проект у другому кварталі 2009 року, а до кінця 2009 року схвалила 14 МПП (детальна інформація подана в Додатку - XIII)

Типологія МПП: Загалом схвалені МПП можна розподілити а такими пріоритетами: 54% спрямовані на енергозбереження, 23% - охорону здоров'я, 17% - комунальне водопостачання, 5% - комунальне транспортування і 1% - захист навколишнього середовища (Діаграма - XI). Цей розподіл точно відображає пріоритети громад та місцевої влади, в той час як Проект МРГ виступає нейтральною стороною, яка не впливає на вибір пріоритетів.

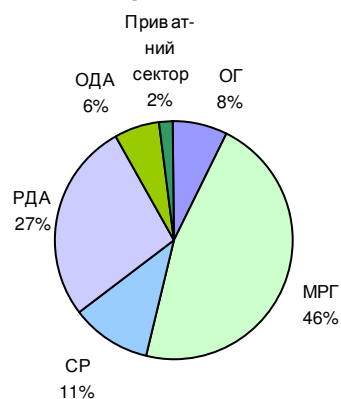
Вартість МПП: Загальна вартість усіх схвалених МПП складає близько 128,5 млн. грн., а середня вартість мікро-проекту – 146 169 грн. Відповідно до домовленостей спів фінансування, мікро-проекти будуть фінансовані з місцевого бюджету (44,5%), 11% якого складає внесок з сільського/ селищного/ міського бюджету, 27,5% - з районного бюджету, 6,1% - з обласного бюджету. У середньому внесок ОГ склав 1,6%. Середній внесок проекту МРГ склав 46,4%. До того ж, громадам вдалось залучити приватний сектор до спів фінансування власних ініціативних пропозицій (1,6%). Деталі подано в Таблиці - XIII і Діаграмі - XII.

Таблиця - XIII: Подані і затверджені МПП*

Період	МПП			Загальна вартість, млн. грн.	Середня вартість, тис. грн.	Спів-фінансування (у %)					
	Подано	Оцінено	Схвалено			ОГ	СР/ МР	РДА	ОДА	Прив.	МРГ
2008	62	62	47	6.3	134	10.2	14.6	33.7	2.5	0.5	38.5
2009	899	848	832	122.2	147	7.3	10.8	27.2	6.3	1.6	46.8
Всього	961	910	879	128.5	146	7.5	11.0	27.4	6.1	1.6	46.4

* Детальна інформація за областями подана в Додатку – XIII

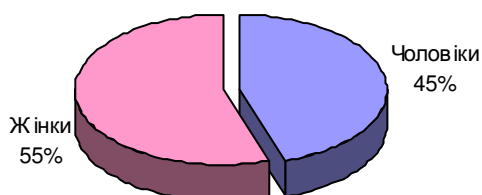
³ КВП Проекту МРГ складається з програмного менеджера Проекту МРГ, старшого програмного менеджера ПРООН та заступника постійного представника ПРООН в Україні

Діаграма – XI: Типологія МПП**Діаграма – XII: Спів-фінансування схвалених проектів**

Вигодонабувачі від реалізації мікро-проектів: Схвалені мікро-проекти покликані покращити комунальні споруди чи територію, щоб члени громади отримали вигоду. З огляду на це, схвалені мікро-проекти розподілені таким чином:

- Школа / дитячий садок - 45% (енергозбереження, ремонт будівлі, покращення санітарних умов, шкільний автобус та ін.)
- ФАП - 23% (енергозбереження, ремонт будівлі, обладнання та ін.)
- Територія громади - 32% (вуличне освітлення, водопостачання, прибирання відходів та ін.)

Розподіл вигоди за секторами проектів визначив, найбільша кількість цільового населення отримають вигоду від енергозбереження, покращення охорони здоров'я та водопостачання (Діаграма - XIII). Очікується, що щонайменше 742 412 осіб отримають вигоду від реалізації 879 проектів громад (Додаток – XIV), серед яких 45% - чоловіки, 55% - жінки (Діаграма - XIV).

Діаграма – XIII: Вигодонабувачі від реалізації проектів громад за пріоритетом**Діаграма – XIV: Вигодонабувачі від реалізації проектів громад за статеву приналежністю**

Розподіл бенефіціарів за областями (Додаток - XV) показує, що 10 областей (Донецька, Івано-Франківська, Харківська, Хмельницька, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Рівненська, Волинська і Закарпатська) фокусують більше уваги на енергозбереження, про що свідчить переважання цього пріоритету в мікро-проектах громад.

Голос громадськості: Головні труднощі із реалізацією мікро-проектів

До основної труднощі потрібно віднести сам процес співфінансування, як такий, що вперше впроваджується на території Запорізької області (Островець В.В. голова ГО «Басанське об'єднання громадян» Пологівського району Запорізької області)

«Найбільша проблема – документація. Усе нове, важко зрозуміти що від нас вимагається. Багато виникає питань з узгодженням документації для спів фінансування і виділення державних коштів. Допомогає район, але й там не усе знають. Справляємося методом «проб і помилок». Головне – не втрачати оптимізму». Віра Ярмошук, голова ФГ ГО «Джерело щастя» смт Ямпіль Білогірського р-ну. Хмельницької обл.

«Вимоги до тендерної документації дуже жорсткі. Обсяг тендерної документації дуже серйозний і потребує певних знань і досвіду у її оформленні. Окрім того виникають проблеми з бюджетними коштами, а саме механізми їх перерахування не зовсім досконалі і чітко визначені. Долати проблеми з тендерною документацією допомагає координатор Проекту в області, а щодо вирішення питань отримання бюджетних коштів і укладення договорів з підрядниками, то в цьому нам сприяють фахівці райдержадміністрації та сільської ради». Ніколаєнко В.Г. Голова ГО «Оникієве для нащадків» с.Оникієве Маловисківського району Кіровоградської обл.

«Не дивлячись на те, що у складі громади багато вчителів і членів ГО з вищою освітою, робота з підготовки звітних документів за 1 транш виявилася для нас дуже складною. На допомогу нам прийшли працівники РДА – начальник управління економіки Віталій Орел, заступник голови РДА – Віталій Каплун, координатор ОПВ Проекту СВА Тетяна Головченко, які поруч з нами складали і перевіряли необхідні документи. Вважаємо що в районі потрібно створювати ресурсні центри, у яких громади постійно могли б знайти допомогу». Наталія Чабанюк, голова ГО «Мощенська криничка», Гайворонський район Кіровоградської обл.

«Головні труднощі – це підготовка документації по мікропроекту та звітів, але тільки вперший раз. В процесі співпраці з ПРООН ми навчаємось, та те що вчора казалось трудним, сьогодні – вже проблем немає». (Н.Чуприна, член ГО «Вектор», с.Бобриково Антрацитівського району Луганської обл.)

«Ми зрозуміли, що дуже складно відзвітуватись по траншам, коли хотіли зекономити, їздили, шукали та купляли для ремонту ФАПу кожну мілоч подешевше. Та в результаті отримали купу документів які тепер треба все звести в об'ємний фінансовий звіт та в кінці кінці в отримати третій транш та завершити мікропроект. Тепер ми знаємо що краще по тендеру на весь об'єм робіт найти одного підрядника, який професійно відзвітується а громада просто буде контролювати щоб роботи велись якісно» (Л.О.Малихіна – голова ГО «Пан Єпіфан», с.Єпіфанівка Кременського району Луганської обл.)

5.4 Впровадження мікро-проектів

Серед усіх схвалених МПП розпочалось впровадження 693 МПП протягом 2009 року (всього 705 з початку проекту). 3-поміж усіх проектів, чия реалізація почалась, 165 – було завершено у 2009 році. Мікро-проекти впроваджуються ОГ у партнерстві з Проектом МРГ та за підтримки місцевої влади у такій послідовності:

- **Підписання угоди:** Угода між ПРООН і ОГ складає основу перерахунку коштів на рахунок ОГ для впровадження схваленого МПП. На обласному / районному рівні та на рівні громади спостерігалась достатня прозорість підписання Угоди. За можливості на підписанні були присутні представники ЗМІ, які висвітлювали цю подію. Протягом року було підписано 760 угод про партнерство з ОГ для впровадження мвкро-проектів. Загалом з початку проекту підписано 780 угод (Таблиця – XIV) на загальні зобов'язання з

Керівник ОГ та Директор Програми Розвитку ООН в Україні підписують угоду про партнерство в рамках Проекту МРГ

боку Проекту у сумі 53 млн. грн.

Таблиця – XIV: Підтримка ініціатив громад з боку Проекту МРГ

Рік	К-ть підписаних угод	Загальна сума зобов'язань (млн. грн.) *	К-ть наданих траншів			Сума траншів (тис. грн.)			
			1й	2й	3й	1й	2й	3й	Всього
2008	20	1.4	12	4	-	114.9	152.7	-	267.6
2009	760	51.6	693	331	29	11151.7	15574.7	182.6	26909.0
Всього	780	53.0	705	335	29	11266.6	15727.4	182.6	27176.6

* Приблизні дані

- Впровадження мікро-проектів: Проект МРГ перерахує схвалену суму гранту на рахунок ОГ трьома траншами. Ця умова допомагає забезпечити належне використання ресурсів та якість результату.

Впровадження проекту громади з енергозбереження (заміна даху)

Новий дах місцевого ФАПу, с. Високе, Житомирська обл.

Після отримання першого траншу від Проекту, 705 ОГ розпочали впровадження власних проектів, які передбачають закупівлю товарів та послуг від поставщиків, відібраних завдяки прозорим тендерним процедурам. Окрім внеску, члени ОГ забезпечили кваліфікованих / некваліфікованих працівників та інші доступні в громаді матеріали для реалізації проекту. Місцева влада забезпечила свою частку фінансування шляхом надання послуг чи інших робіт. У деяких випадках вони перерахували кошти на рахунок ОГ. Аналогічна ситуація спостерігалась з приватними спонсорами. У процесі впровадження проекту здійснювались тимчасові перевірки з метою забезпечення прозорості та контролю з боку донорів.

- В усіх районах – учасниках Проекту було створено «наглядний комітет з якості» (НКЯ). «Наглядний комітет з якості» на районному рівні забезпечує якість виконаних робіт, надаючи необхідні інструкції ОГ та розробникам стосовно якості робіт. При перевірці освоєних коштів враховується звіт комітету. Цей комітет складається з координаторів Проекту від районних органів влади, районного технічного спеціаліста, фахівців Проекту в області, голів СР/ МР, голів ОГ. Протягом звітнього року звіти НКЯ, 364 звіти, надані фахівцям Проекту, засвідчили задовільний рівень впровадження мікро-проектів.
- Завершення та передача власнику: Протягом 2009 року було завершено 165 мікро-проектів. Після завершення проекту ОГ має пройти ряд процедур, включаючи громадський аудит, введення в експлуатацію, передачу об'єкту власнику, церемонію відкриття, висвітлення у ЗМІ та постійна перевірка донорами тощо. Усі ці процедури покликані забезпечити високу

Проект з енергозбереження в с. Біловодськ, Луганська обл.

прозорість та можливість використання ресурсів та громадське володіння об'єкту в процесі його функціонування та підтримки (Вставка - IX і Вставка - X).

Таблиця – XV: Завершення мікро-проектів

Рік	К-ть завершених МП*	Заходи після завершення мікро-проектів		
		Громадський аудит	Здача в експлуатацію	Постійне наочне представлення Проекту
2008	-	-	-	-
2009	165	29	71	44
Всього	165	29	71	44

* Деталі подані в Додатку-XVI

Голос громадськості: Враження членів громад, які завершили свої перші мікро-проекти:

«Ми повірили в свої сили, в те що кошти можуть не розкрадатись а досягати мети, яку громада сама собі ставить» (враження громади після завершення ремонту водогону с Софіївка ГО «Фенікс», Запорізька обл);

«Ці вікна тепер будуть зігрівати не тільки тіла дітей а й їх душі, надавати діткам приклад можливості самоорганізації ти досягнення мети!» (громада села Тернувате ГО «Надія» після заміни вікон в школі, Запорізька обл.)

«За час реалізації проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», громада стала більш активною, цілеспрямованою, згуртованою. Керівництво даного проекту зуміло створити сприятливе середовище для сталого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом самореалізації та соціальної активності громади. Всі мрії здійснюються, коли згуртована громада береться за справу» Галина Турак, голова БО «Піклувальна рада Вікнянської ЗОШ» с.Вікно, Городенківський р-н, Івано-Франківська обл..

«Пам'ятаю що ця школа була стара в неї були некрасиві вікна, неестетичні двері, а зараз вона змінилася набагато краще: помінялися вікна, двері і класи стали набагато затишніші, чистіші, тепліші». Оксана Лихолат, одинадцятикласниця Гречинецької школи, Летичівського району, Хмельницька обл.

«Ми ще третій транш не отримали, але основну задачу виконали – не дали закрити нашу школу! Хотіли дітей віддати до Заводівської школи, але ж до неї 7 кілометрів! Тепер з новими вікнами та комп'ютерним класом нас ніхто не закриє!» (Кривошеев Василь Аркадійович, сільський голова Маринської сільської ради Горностаївського району Херсонської обл.)

«Ми зраділи, що тепер наша малеча не буде ходити в приміщенні в шубках і спати під кількома ковдрами. Все це відбувалося без перерви робочого процесу. Ні одна група не була закрыта, ні одна дитина, ні одна мама не відчули якогось дискомфорту у зв'язку з тим, що були проведені такі ремонтні роботи». Любов Балагутрак, член ГО «Сонечко»:бабуся вихованців дитячого садка смт.Козова, Тернопільська обл.

«Тепер нам не доведеться тратити по півтора години щоб добиратися за 7 кілометрів до школи: зранку ми вставали пів сьомої щоб встигнути на маршрутку, а взимку іноді чекали до 6 години вечора щоб вернутися додому рейсовим автобусом». Ліля Фіняк, учениця 11 класу Буданівської ЗОШ, жителька хутора Папірня Тернопільської обл.

«Враження дуже добрі, ніхто ж не вірив, що взагалі щось получится. Потім всі питали, що далі будемо робити? А тепер вже бистренько зібрали кошти та з тим же доброчесним підрядником й робимо власними зусиллями громади ремонт водопроводу ще на двох вулицях. Так гляди й все село відремонтуємо?!» (Н.Юхно – голова ГО «Варварівська громада» , с.Варварівка Кременіського району Луганської обл.)

Вставка – XI: В Тернопільській області урочисто відкрито маршрут шкільного автобусу для дітей з восьми сіл

23 травня 2009 року у с. Вишгородок Лановецького району Тернопільської області відбулось урочисте відкриття першого проекту «Шкільний автобус». У відкритті взяли участь голова обласної ради Олексій Кайда, Уповноважений керівник офісу ПРООН в Україні Ерджан Мурат, голова Представництва Європейської комісії в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра, заступник голови місії Александр Байерль (Австрія) та ряд послів європейських країн: Дімітар Владіміров (Болгарія), Ярослав Башта (Чехія), Ганс-Юрген Гаймзет (Німеччина), Харіс Дімітріу (Греція), Андраш Баршонь (Угорщина), Яцек Ключковські (Польща), Лі Тернер (Великобританія) та Ердоган Ішджан (Туреччина).

З цієї нагоди, представники місцевої влади та ОГ повідомили про успіхи впровадження мікро-проекту, вартістю 163 555 грн. в рамках партнерства між місцевими громадами, місцевою радою, районним і обласним керівництвом.

Вітаючи громаду, Уповноважений керівник офісу ПРООН в Україні зазначив, що Організація буде свою роботу в усіх країнах в першу чергу орієнтуючись на людський компонент, на потреби у людей, їх умови життя та очікування стосовно освіти, соціальної чи медичної допомоги, тривалості життя. *«Ми притримуємося думки, - зазначив Ерджан Мурат, - що люди мають бути в центрі розвитку, люди самі мають вирішувати, що вони хочуть і як вони хочуть, як скажімо в цій громаді і цей приклад з автобусом».*

Голова Представництва Європейської комісії в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра зазначив: *«Немає кращого способу відзначати цей День Європи ніж приїхати в це село і прийняти участь в церемонії передачі автобуса громаді села Вишгородок. Тому, що це найкращим чином ілюструє інші виміри співпраці між Україною та Європейським Союзом».*

5.5 Додаткова мікро-проектна підтримка областей

По-перше, всі регіони – партнери отримали рівну додаткову частку квоти 40 мікро-проектів (вартістю близько 4 000 000 доларів). Через внутрішньо-обласну варіативність у використанні ресурсів та інших особливих ситуацій, додаткова мікро-проектна квота була виділена за результатами оцінки їх виконання та особливих ситуацій. Детальна інформація подана нижче:

а) Підтримка областям, які постраждали внаслідок природних катастроф

Для допомоги областям, що постраждали від повені у 2008 році, додаткова квота з 56 мікро-проектів була надана протягом листопада – грудня 2009 року 5 регіонам (вказано нижче). Враховуючи додаткове навантаження на районні бюджети у цих місцевостях, вимоги до відсотків спів-фінансування проектів громад буде знижено. Передбачається, що Проект профінансує 70% вартості проекту громади. Область/район додадуть 25%. Громада збере 5%.

- Чернівецька - 10
- Івано-Франківська - 16
- Львівська - 10
- Тернопільська - 10
- Закарпатська - 10

Ця додаткова квота буде впроваджена на тих територіях (раціонах, сільських/ міських радах/ громадах), які серйозно постраждали через повінь. На основі критерія «інтенсивність ефекту від повені», Проект МРГ розширив свою діяльність на ще один район у Чернівецькій, Тернопільській і Закарпатській областях.

б) Квота 40+ для урівнювання областей у наданні грантів

Використання грантів на обласному рівні (квота у US \$ 40 000 чи 40 мікро-проектів) було надане в четвертому кварталі 2009 року і виявило, що середня вартість мікро-проекта була меншою ніж \$ 10,000 в усіх областях. В результаті кожна область отримала досвід чистих заощаджень в сумі гранту, які варіювались від області до області через варіативність вартості проектів, спричиненої такими факторами як розмір проекту, ціни ресурсів, частка фінансування з місцевого бюджету, частка фінансування з боку ОГ та мобілізовані ресурси від приватного сектору. Щоб переконатись, що кожна область змогла повністю використати суму гранту, була виділена додаткова квота (що має назву «квота 40+»). Відповідно, квота у 162 мікро-проекти була виділена областям 5 листопада 2009 року, інформація про яку подана нижче:

Таблиця - XVI: Розподіл мікро-проектної квоти 40+

№	Область	Кво- та 40+	Заг. кво- та	№	Область	Кво- та 40+	Заг. кво- та	№	Область	Кво- та 40+	Заг. кво- та
1	АРК	6	46	9	Херсонська	10	50	17	Полтавська	6	46
2	Черкаська	9	49	10	Хмельницька	7	47	18	Рівненська	6	46
3	Чернігівська	6	46	11	Кіровоградська	8	48	19	Сумська	5	45
4	Чернівецька	3	43	12	Київська	8	48	20	Тернопільська	5	45
5	Дніпропетровська	6	46	13	Луганська	9	49	21	Вінницька	7	47
6	Донецька	9	49	14	Львівська	4	44	22	Волинська	3	43
7	І-Франківська	8	48	15	Миколаївська	7	47	23	Закарпатська	6	46
8	Харківська	7	47	16	Одеська	3	43	24	Запорізька	8	48
								25	Житомирська	6	46

Примітка: Загальна кількість квоти 40+ = 162 і загальна квота = 1162

Використання додаткової квоти передбачає умови спів-фінансування аналогічні умовам першої квоти, вона може бути застосована як до (а) існуючим 8-ми районам чи додатковим районам з резервного списку; (б) існуючих сільських/ міських рад чи додаткових сільських/ міських рад з резервного списку, (в) існуючих організацій громад чи резервних. Однак, розподіл квоти 40+ всередині області повинен ґрунтуватись на принципах прозорості та змагальності.

Очікується, що схвалення МПП квоти 40+ завершиться у 1-му кварталі 2010 року, а їх впровадження – протягом наступних трьох кварталів 2010 року. Деякі області вже мають досвід участі в реалізації проектів квоти 40+ (Вставка - XII).

Вставка - XII: Підхід до розподілу квоти 40+

Зазвичай обласні координаційні ради визначають критерії класифікації районів – учасників Проекту в кожній області. Критерії відбору включають: (а) рівень підтримки районом діяльності Проекту МРГ; (б) кількість ОГ для демонстрації в районі; (в) кількість схвалених мікро-проектів; (г) кількість освоєних траншів; (д) кількість інформаційних висвітлень; (е) участь спеціалістів/ експертів району в підготовці і впровадженні мікро-проектних пропозицій. На основі складеного рейтингу райони отримують додаткову квоту, яка надалі виділяється існуючим/ резервним громадам рішенням ФМР.

У Тернопільській і Хмельницькій областях ОКР використовують інший підхід. Вони організовують конкурс серед ОГ, чиї мікро-проектні пропозиції схвалені Проектом МРГ. Вони застосовують такі критерії як (а) демонстраційна якість ОГ; (б) готовність 2-ї мікро-проектної пропозиції; (в) рекомендація ФМР; (г) рівень спів-фінансування місцевою владою та ОГ тощо.

с) Заохочувальна квота (40++) для областей, які показують найкращі результати у впровадженні Проекту

Із стратегічною метою Проектом була передбачена політика «конусної квоти» (40++), яка була оголошена під час регіональних семінарів (у 2008 році); на ревізійних засіданнях у кожній області (2009 р.) та на щорічних ревізійних засіданнях (2009). Відповідно, була схвалена політика протягом

4-го кварталу 2009 року розподілити решту квоти 119 (1175-1000-56) серед областей, які показали найкращі результати впровадження Проекту на спеціальних умовах, описаних нижче:

- Спів-фінансування: МРГ - 65%, місцева влада - 30%, ОГ - 5%
- Повинні показати (адміністративні і фінансові) зобов'язання схвалити/ сприяти методології Проекту МРГ
- Повинні виконувати роль демонстраційної області
- Повинні завершити схвалення мікро-проектів квоти 40 і 40+

Очікується, що схвалення МПП квоти 40++ завершиться у 2-му кварталі 2010 року, а їх впровадження – протягом наступних трьох кварталів 2010 року. Ця бонусна квота може бути застосована як до (а) існуючим 8-ми районам чи додатковим районам з резервного списку; (б) існуючих сільських/ міських рад чи додаткових сільських/ міських рад з резервного списку, (в) існуючих організацій громад чи резервних. Однак, розподіл квоти 40++ всередині області повинен ґрунтуватись на принципах прозорості та змагальності.

Вставка - XIII: Перша кримська громада завершила власний мікро-проект «Ремонт та облаштування амбулаторії»

23 квітня 2009 року у с. Красна Поляна Красногвардійського району АР Крим відбулось урочисте відкриття першого проекту місцевої громади, здійсненого в рамках всеукраїнського спільного Проекту ЄС та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Проект громади - це відремонтована та наново оснащена амбулаторія, його громада виконала за допомоги від місцевого бюджету, а також від Проекту «Місцевий розвиток». На урочисте відкриття амбулаторії громада запросила представників місцевих органів влади, Верховної Ради АР Крим, Секретаріату Кабінету міністрів України та керівників Проекту від Програми розвитку ООН.

Гості були вражені активністю громади, яка з ентузіазмом розповідала про свої найперші кроки у самоорганізації, про підготовку та реалізацію проекту. Як і багато інших сільських громад, мешканці с. Красна Поляна мали чимало проблем: жахливий стан місцевої амбулаторії, відсутність дитячого садочка, проблеми зі зрошенням присадибних ділянок, при тому, що зовсім неподалік пролягає Дніпровський канал.

«Ми вирішили, що потрібно самим щось із цим робити, бо чекати допомоги можна ще довго», почав свою розповідь обраний голова місцевої громади Борис Загірний, - «Тому ми зібрались на сход села, вирішили об'єднатись у громаду і, нарешті, вирішити одну проблему за іншою». Мешканці проголосували за ремонт амбулаторії як за першочергову для вирішення проблеми, почали збирати власні кошти і звернулись за допомогою до сільського голови та Проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

Співробітники Проекту допоміг об'єднатись та провів для громади ряд тренінгів по організаційній фінансовій діяльності, підготовки проектної пропозиції та виконанню проекту. Це стало важливим фактором, що посприяв становленню та зрілості організації.

Голова функціональної групи, що безпосередньо опікувалась виконанням проекту, розповіла, що найбільшою перешкодою на самому початку була зневіра і пасивність людей. *«Було дуже важко переконати людей, щоб вони повірили в свої сили, і що нам по силам здійснити такий проект. Зібрали перші кошти, і почали їх вкладати. Люди зрозуміли, що багато чого залежить від їх особистої участі і почали з ентузіазмом працювати. Наприклад, чоловіки після роботи їздили купляти і стелили лінолеум, мешканці самі зробили асфальтову доріжку перед входом у амбулаторію. Всього вклад нашої громади склав більше 12 тис.грн».*

Сільський голова підтримав ініціативу громади та забезпечив близько 70% фінансування з сільського бюджету на ремонт та обладнання амбулаторії. Із районного бюджету також надійшло 35 тис.грн.

Працівники амбулаторії з гордістю демонстрували відремонтовані кабінети та нове обладнання, яке має забезпечити швидше та якісніше надання медичних послуг населенню 8 сіл, що входять до Петрівської сільради. Наприклад, у амбулаторії тепер можна терміново зробити усі необхідні аналізи та звернутись до фахівців районної лікарні лише за діагнозом та рекомендаціями.

Головний лікар Красногвардійської районної лікарні Микола Вохмінцев відмітив: *«Ця амбулаторія була просто в жахливому стані: тут було холодно, темно, сиро. Люди замерзали тут за лічені хвилини! Ми дуже вдячні медичному персоналу, який залишився працювати, адже багато лікарів*

позвільнялись і зараз ми маємо відчутну проблему з браком кадрів. Але маємо надію, що тепер буде чимало бажаючих працювати у такій зразковій амбулаторії, як ми зараз маємо, до того ж сільський голова обіцяє сприяти, щоб заробітна плата також була достойною».

Здійснивши такий важливий проект, громада «Відродження» не збирається зупинитись на досягнутому. На нещодавніх зборах мешканці обговорили наступні пріоритети з розвитку села. Голоси розділились між відновленням дитячого садочка та встановленням системи зрошення. Тож громада вирішила зібрати та підрахувати голоси у письмовій формі.

Скарбник організації Валентина Ісупова розповіла про те, що громада вирішила здавати щомісяця по 3 гривні, тепер по завершенні ремонту амбулаторії громада продовжуватиме підтримувати амбулаторію зі своїх внесків: із 3 гривень, які здає кожен член громади щомісяця, по 50 копійок ітиме на так званий фонд амбулаторії, з якого закуповуватимуться необхідні медикаменти, обладнання, канцелярські товари для медичних працівників.

Основні труднощі та шляхи їх вирішення

Партнери Проекту МРГ зіткнулись із такими основними викликами:

- Деякі ОГ стикнулись із трудностю підготовки кошторисної та технічної документації через значні кошти, які потрібні для підготовки цих документів. Часто, районні / обласні органи влади підтримували виконання цього завдання технічними / фінансовими ресурсами;
- Через фінансову кризу, керівництво деяких районів не змогли забезпечити / виділити свою долю спів-фінансування, визначену в Угоді про партнерство. Це питання піднімалося на засіданнях обласних координаційних рад. Хоча угодою про партнерство не передбачалось виділення внеску обласними органами влади, вони надали ресурси з обласного бюджету. Таким чином, внесок з обласного бюджету склав 6,1% від загальної вартості;
- Політична нестабільність і зміна районного/ обласного керівництва спричинила труднощі (і затримку), пов'язані з схваленням планів розвитку громад на місцевому рівні та виділенням коштів з місцевого бюджету. Завдяки вчасному ознайомленню нових керівників фахівцями та координаторами Проекту і форумами, такими як ФМР і ОКР, проблему вдавалось ефективно вирішити;
- За стандартною практикою, місцева влада надавала ОГ свою частку як паралельне фінансування послуг / робіт через юридичну складність, пов'язану з виконанням грошових переказів з державного бюджету на рахунок ОГ. Проте, деякі органи влади побажали здійснити безпосередню підтримку ОГ. За технічної підтримки Проекту МРГ, було підготовлено юридичну документацію, що надала можливість владі створити неприбутковий «фонд розвитку» із спільним керівним органом (див. Додаток - XVII);
- Через нещодавні зміни в законодавстві про передачу об'єктів інфраструктури, деякі ОГ стикнулись із складністю в передачі завершених об'єктів. За підтримки відповідної сільської/ селищної/ міської ради, районної та обласної влади, цю проблему було вирішено. Щоб полегшити процес передачі об'єктів у майбутньому, було розроблено процедурні рекомендації за підтримки спеціалістів з відібраних обласних/ районних органів влади (див. Додаток - XVIII);

- Часто партнери скаржились на тривалість процесу виділення траншів для проектів громад. Проект МРГ пояснює це тим, що мікро-проекти також є практичним навчальним інструментом для розвитку потенціалу громади та місцевої влади, оскільки вони отримують досвід співпраці у процесі впровадження проекту, а для налагодження цього процесу потрібен час.
- Деякі місцеві партнери скаржились на обсяги технічної документації, які потрібно надати Проекту МРГ при підготовці мікро-проектної документації. Проте, ці документи відповідають чинному законодавству України. Тим не менш, було поставлено завдання спростити цю вимогу в майбутньому;
- Місцеві / регіональні партнери визнали процес виплати «тривалим», частково через погану якість документів, які ОГ надали для отримання коштів, а частково – через традиційні бізнес процеси ПРООН. Після ряду зовнішніх оцінювань ПРООН раціоналізувала прийняття рішень та процедури виплат. Водночас, було проведено ряд навчань для команди Проекту в регіонах та ОГ;

Шостий розділ

ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

Комунікація, візуальне представлення та діяльність, спрямована на встановлення зв'язків з громадськістю становлять частину стратегії впровадження Проекту. За допомогою місцевих засобів масової інформації та вебсайту МРГ широкому загалу та потенційним учасникам Проекту було представлено інформацію про діяльність та плани Проекту.

Протягом звітнього року відбулось 115 медіа подія (364 – з початку впровадження Проекту), 1098 медіа висвітлень протягом року (1851 – з початку реалізації Проекту), оприлюднено 156 інформаційних бюллетеней/ звітів (216 з початку впровадження Проекту), а також організовано 8 партнерських візитів (9 - з початку впровадження Проекту). Окрім того, офіційна веб-сторінка Проекту МРГ забезпечувала доступ для широких верств населення до інформації стосовно Проекту та інших інструментів інформування, для забезпечення представлення донорів.

Засоби та обсяги інформування громадськості за квартал описано нижче:

6.1 Медіа заходи

Було організовано такі медіа заходи як семінари та прес конференції. Протягом звітнього періоду було проведено 115 медіа заходів (364 з початку проекту) за участі керівників ОДА та ОР, РДА та РР, сільських/ селищних/ міських рад, представників місцевих НУО та ЗМІ (Таблиця - XVII). Події висвітлювали запуск Проекту, оголошення результатів відбору районів, підписання угод, круглі столи, донорські візити, урочисте відкриття завершених мікро-проектів та ін. Метою проведення медіа заходів було забезпечення максимальної прозорості діяльності Проекту МРГ в регіоні.

Таблиця - XVII: Медіа заходи у 2009 році*

N	Захід	К-ть заходів		
		2008	2009	Всього
1	Регіональні семінари	25	0	25
2	Прес конференції	31	101	132
3	Районні семінари (як медіа заходи)	193	14	207
	Всього	249	115	364

* Інформація за регіонами подана в Додатку – III та XIX.

Оголошення про проведення кожного медіа заходу було розповсюджено через місцеві ЗМІ. Під час кожного заходу було розповсюджено прес релізи та інформаційні папки, які містили більш детальну інформацію про Проект МРГ з відповідним візуальним представленням донорів.

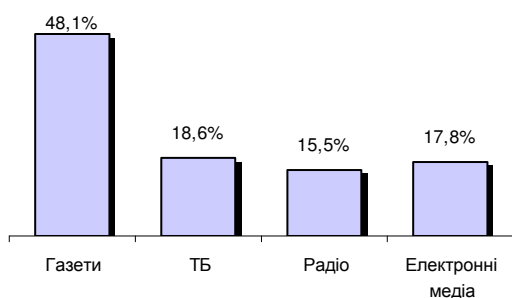
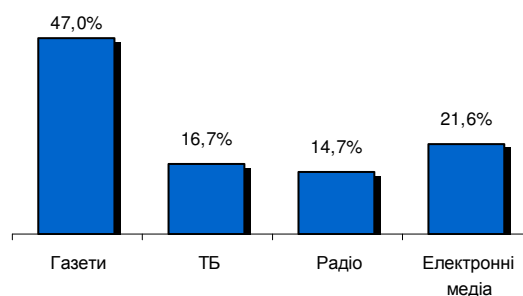
6.2 Медіа висвітлення

Протягом 2009 року було організовано 1 098 випадків медіа висвітлення в усіх областях України (1 851 з початку Проекту). Проект не міг зафіксувати всі події медіа висвітлення через неможливість зібрати дані про всі медіа висвітлення, проведені в різних регіонах країни. Медіа висвітлення здійснено за допомогою друкованих і електронних копій, радіо- та телерепортажів. Серед всіх повідомлень, газети домінували у представленні діяльності МРГ, забезпечуючи 47% загальної кількості повідомлень. На другому місці – електронні повідомлення з 21,6% загального висвітлення і телебачення з 16,7% висвітлення. Радіо найменше представлено, забезпечуючи 14,7% всіх повідомлень (Table – XVIII, Chart - XV and Chart - XVI)

Table - XVIII: Висвітлення в ЗМІ*

№	Тип ЗМІ	К-ть повідомлень		
		2008	2009	Загалом
1	Газети	342	528	870
2	Телебачення	105	204	309
3	Радіо	102	170	272
4	Електронні ЗМІ	204	196	400
	Всього	753	1098	1851

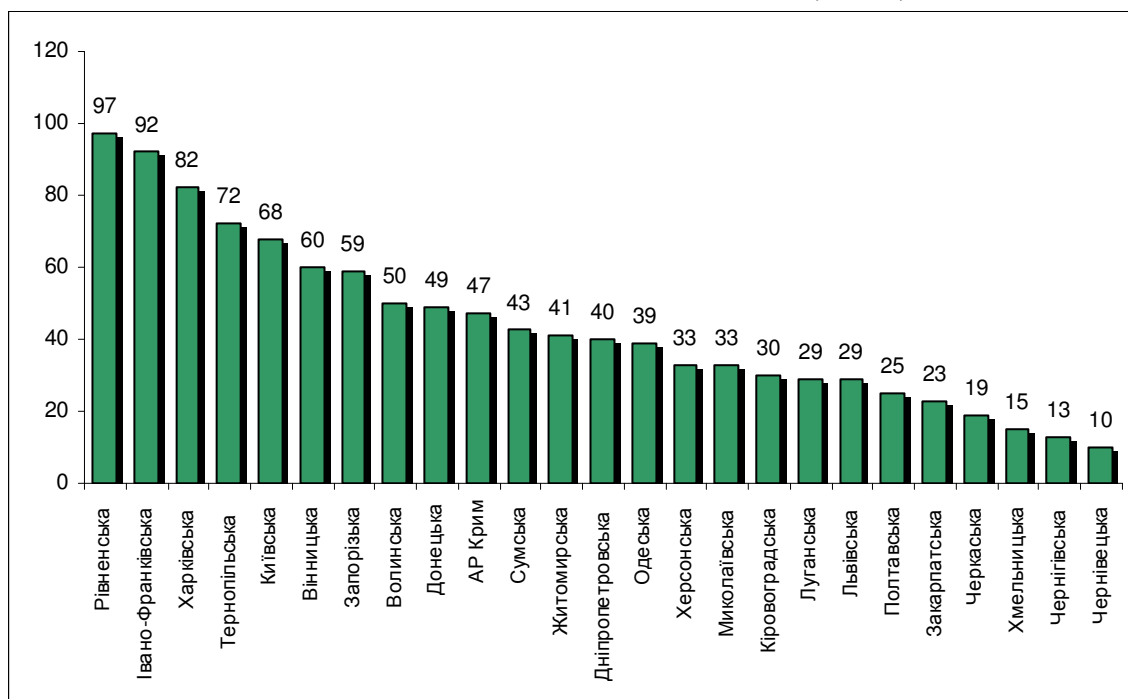
* Детальні дані за областями представлені в Додатку-XX

Діаграма – XV: Форми медіа-висвітлення у 2009 році**Діаграма – XVI: Медіа-висвітлення з початку Проекту**

* деталі за областями представлені в Додатку-XX

В цілому, повідомлення стосувались висвітлення регіональних семінарів, підписання угод про партнерство, відбору районів, проектів громад, перспектив співпраці Проекту МРГ Project з громадами та місцевою владою, підтримки з боку ЄС та ПРООН в покращенні умов життя в українських громадах.

Найбільша кількість медіа повідомлень спостерігалась в Рівненській і Івано-Франківській областях, а найнижча кількість – в Чернігівській і Чернівецькій областях. Важливу роль у медіа висвітленні заходів Проекту відіграла увага обласного/ районного керівництва до медіа, а також активність обласних/ районних координаторів Проекту та фахівців Проекту в регіоні.

Діаграма - XIV: Медіа висвітлення діяльності Проекту МРГ у 2009 році

Контент аналіз вибірки з 63 медіа-повідомлень (Додаток-XXI) демонструє, що більшість ЗМІ фокусується на інформуванні громадськості з подій, пов'язаних з проектом, підкреслюючи важливість відродження місцевих громад. Резюме аналізу представлено у Вставці - XIV.

Вставка - XIV. Зведена інформація про аналіз друкованих видань стосовно діяльності Проекту

Контент аналіз випадкової вибірки з 63 статей в друкованих виданнях, пов'язаних із висвітленням діяльності Проекту, показав фокусування на таких аспектах:

- Проект МРГ (межі, спосіб впровадження, історія діяльності в регіоні), його результати і досягнення;
- Підтримка українських громад з боку ЄС і ПРООН для вирішення спільних проблем першої необхідності;
- Опис наявних труднощів у сільській місцевості та яким чином Проект МРГ допомагає їх вирішити;
- Заходи, пов'язані із Проектом МРГ (відкриття мікро-проектів, проведення засідань форумів місцевого розвитку та обласних координаційних рад, та їх роль у впровадженні механізмів спільного планування, підписання угод про партнерство, донорські/ партнерські візити);
- Успішні приклади того, як місцевим громадам вдається покращити умови життя у таких сферах як, охорона здоров'я, енергозбереження, водопостачання та водовідведення і захист навколишнього середовища.

Повідомляючи про Проект та проведені в його рамках заходи, більшість медіа висвітлень спрямовані також на надання **аналітичної оцінки** цінності і впливу підходу, орієнтованого на громаду, для забезпечення сталого місцевого розвитку. Активна позиція та спільні зусилля пілотних громад висвітлюються у статтях та характеризуються як передумова успішного завершення мікро-проектів, але водночас спричиняють зміни у свідомості та стилі життя членів громад, пробуджуючи їх після десятиліть пасивності та синдрому інертності. (*«Вони повірили у себе», «Не чекайте – дійте», «Добробут створюють ті, кому не байдуже», «Більш ефективні разом», «Коли громада не байдужа», «Зміна життя власними зусиллями»*).

Повідомляють, що організовані та навчені громади здатні розробити і впровадити мікро-проекти, ефективно співпрацювати з місцевою владою та донорами. Мікро-проекти організацій громад називаються невеликими, але важливими досягненнями, які доводять, що громади здатні стати рушійною силою, «двигуном» місцевого розвитку.

Стиль повідомлень є повністю позитивним, наголошуючи на важливості співпраці та досягнень сільських громад. Незалежно від теми статті, більшість із них містять елементи «успішних випадків» місцевих громад. Пілотні громади Проекту МРГ представлені як приклади для активної позиції та єднання; демонструючи ініціативу та беручи на себе відповідальність за власний добробут, вони показують приклад іншим громадам у країні, які також страждають від побічних проблем. Більшість історій містять коментарії вигодо набувачів та партнерів. (*«Мікро-проекти стають реальністю», «Мікро-проект допоміг перебудувати місцевий ФАП», «Село живе поки працює школа», «Громада визначила ремонт ФАПу як пріоритет», «Відремонтовано сільську амбулаторію», «Святкування у с. Шаліївка», «До школи у новому автобусі»*).

Проект сприймається медіа як важлива та шанована ініціатива двох основних міжнародних організацій /донорів – ЄС і ПРООН. (*«Партнерство для підвищення стандартів життя», «ЄС підтримує українські громади», «Європейський вибір районів», «ООН надає кошти для сіл Донбасу», «Не лише слова», «Ініціативи громад отримують підтримку», «Крок вперед із ООН і ЄС», «Європа допомагає нам. Від слів до справи»*). Окрім надання допомоги у покращенні умов життя, Проект сприймається як такий, що перебудовує зв'язки між жителями та місцевою владою.

Багато статей мстять послання «не лише слова, але дії», вказуючи, що проект досягає обіцяних результатів і допомагає людям покращити життя. Окрім значної кількості статей у яких Проект сприймається як «фонд», який надає фінансову підтримку українським громадам, більшість медіа висвітлень відображають сутність ідеї мобілізації громад, яку підтримує Проект.

Ідея та основне послання Проекту отримане ЗМІ та розповсюджено із наголосом на ролі громад, що наділені повноваженнями, для створення позитивних змін в країні (*«Громада є господарем», «Вирішує громада», «Громада на вагу золота», «Громада має стати двигуном», «Ініціатива у руках громади», «Громади сприяють місцевому розвитку», «Нас вчать бути активними»*).

Детальна інформація про медіа висвітлення розміщена в Додатку – XXI і на офіційній веб сторінці Проекту: <http://www.cba.org.ua/Mediaaboutus.aspx>.

6.3 Розповсюдження інформації про Проект МРГ

З метою розповсюдження інформації про Проект серед партнерів, потенційних учасників та широкої громадськості було здійснено такі заходи:

Інформаційний бюлетень: З метою належного та вчасного інформування місцевих партнерів та учасників Проекту про успіхи діяльності МРГ в області, використовується практика видання регіонального бюлетеня. До вересня 2009 року ОПВ надрукували 144 випуски регіонального бюлетеня, який був надрукований та розповсюджений в електронному (25470 копій) і друкованому вигляді (7 298 копій) відповідно до списку розповсюдження, який включає обласні адміністрації та ради, районні адміністрації та ради, сільські/ селищні ради, місцеві громади, місцеві медіа та НУО.

Таблиця - XVIII: Джерела інформації про Проект МРГ

№	Джерело	2008	2009	Всього
1	Регіональний бюлетень (ОПВ)			
a	• Надруковано випусків	48	144	192
b	• Розповсюджено друкованих копій	8207	25470	33677
c	• Електронні надіслані копії	3624	7298	10922
2	Звіти (КУП)			
a	• Щомісячні	8	8	16
b	• Щоквартальні	2	2	4
c	• Річні	1	1	2
d	• Спеціальні	1	1	2

*Детальна інформація за областями подана в Додатку - XIX

Досвід показує, що Запорізька, Івано-Франківська, Одеська і Чернігівська області активно видають інформаційні бюлетені (Додаток - XIX). Активність фахівців Проекту в області та співпраця з обласним координатором Проекту відіграють вагомий роль в публікації та розповсюдженні інформаційних бюлетеней.

Офіційні звіти: Було оприлюднено щоквартальні та річні звіти проекту. Щомісячні звіти видаються для внутрішнього використання, а щоквартальні та річні звіти – для поширення серед загалу партнерів та громадськості. За звітний період було підготовлено та розповсюджено 12 звітів (24 з початку діяльності Проекту). Усі звіти можна знайти на сайті Проекту за адресою: <http://cba.org.ua/MPGreports.aspx>.

Засоби візуального представлення: Проектом МРГ чи партнерами було виготовлено та розповсюджено серед партнерів такі засоби інформування як банери, прапори (ЄС, ПРООН та України), інформаційні стенди, інформаційні дошки у ресурсних центрах (обласних та районних), сільрадах та/чи офісах організацій громад. Організації громад встановлюють біля об'єктів, на яких ведуться роботи, паспорти об'єктів з інформацією про виконавців та донорів. Інформація про проект та донорів розміщується у ресурсних центрах області та районів.

Ремонт водогону у Єрківцях Київської обл.

Пам'ятна табличка у с.Високе Житомирської обл.

Паспорт об'єкту на в'їзді в с.Чесники Івано-Франківської обл.

Офіційна веб-сторінка та інші електронні сторінки: Офіційна веб сторінка МРГ (<http://cba.org.ua/>) була поповнена інформацією для широкого інформування громадськості, яка включає інформацію про партнерів, бази даних (опис) ОГ та мікро-проектів, та бібліотеку основних документів та звітів Проекту МРГ. Окрім того, було використано такі сайти як YouTube для розповсюдження інформації, пов'язаної з Проектом МРГ. Одну з таких інформацій можна знайти за електронною адресою <http://www.youtube.com/user/cbaorgua>.

Для розповсюдження інформації про Проект використовувались також офіційні сторінки обласних/районних органів виконавчої влади для розповсюдження інформації, пов'язаної з Проектом МРГ, напр., проведення тендеру чи медіа події, а також бюлетені МРГ. Співробітництво відділів зв'язку відповідних органів влади виявилось дуже корисним.

Розповсюдження досвіду: протягом 2009 року Проект МРГ підтримував національних/ іноземних партнерів, предаючи їм досвід:

- Формою передачі знань та досвіду українського Проекту МРГ стала поїздка, яку міжнародний менеджер Проекту МРГ Джейсінг Сах здійснив до ПРООН у Афганістані протягом 4 - 14 лютого для підготовки проектної документації по проекту розвитку, орієнтованого на громаду, що діятиме у містах Афганістана.
- Наталія Ходько, асистент з моніторингу, представила дослідження на тему «Досвід Проекту МРГ у проведенні спільного оцінювання громади» в секції «Методологія програмного моніторингу і оцінки», організованої Міжнародної Мережі «Оцінка програм», Київ, Україна
- 6 листопада 2009 року був проведений брифінг щоб повідомити про успіхи Проекту МРГ, в якому взяла участь Енні Деміржан, керівник практики демократичного управління Регіонального центру ПРООН у Братиславі. Вона високо оцінила кількість набутого в Україні досвіду стосовно застосування підходу, орієнтованого на громаду. Вона висловила рішення вивчити можливість використання українського досвіду в інших країнах СНД.
- 11 листопада була проведена інтеракція з Елінор Байрактарі, асистентом постійного представника, ПРООН в Білорусі, щоб поділитись досвідом Проекту та вивчити можливість підтримки ПРООН в Білорусі у впровадженні ново-застосованого підходу, орієнтованого на громаду, в Білорусі.
- Була надана підтримка ПРООН в Білорусі у спробі впровадити підхід, орієнтований на громаду, щоб подолати негативні наслідки Чорнобильської катастрофи. 22-23 грудня 2009 року фахівці Проекту поділились досвідом впровадження Проекту МРГ з експертами ПРООН в Білорусі шляхом інтеракції та польового візиту до Рівненської області. Де місцеві організації громад, районне та обласне керівництво представили команди з Білорусі власний досвід впровадження Проекту.
- Олів'є Адам, координатор системи ООН, представник Програми розвитку ООН в Україні, інформував учасників щорічної зустрічі постійних представників щодо досвіду Проекту в Україні. Зустріч проводилась 8-12 грудня 2009 року в м. Братислава під головуванням адміністратора ПРООН, Хелен Кларк. Під час зустрічі відбувся брифінг в контексті збільшення регіонального досвіду.
- Оксана Реміга проінформувала раду директорів Національної асоціації голів сільських рад про Проект МРГ, підхід який він застосовує, поточні заходи та результати. Потому відбулось обговорення щодо розширення діяльності проекту та повторення підходу.

Інформаційна дошка в Запорізькому обласному ресурсному центрі громад/ обласному підрозділі впровадження Проекту, на якій представлено етапи та документацію, необхідну для реалізації проекту

З початку впровадження Проекту було організовано 8 заходів передача знання, з них 2 – у 2008 році, і 6 – у 2009 (Таблиця - XIX)

Таблиця - XIX: Передача досвіду фахівцями Проекту МРГ

№	Дата	Захід
2008		
1	28 листопада	Розбудова спроможностей на внутрішньо-університетській конференції на тему «Місцевий сталий розвиток» в рамках ПРООН/ МПВСП
2	11-12 грудня	Підтримка активістів на «Національному форумі партнерів – муніципалітетів», проведеного ПРООН/ МПВСП
2009		
1	4-14 лютого	Підготовка проектної документації для ПРООН в Афганістані на основі українського досвіду
2	25-26 вересня	Підтримка активістів в секції «Програмний моніторинг та оцінка методології»
3	6 листопада	Брифінг щодо Проекту МРГ за участі Енні Деміржан, керівника практики демократичного управління Регіонального центру ПРООН у Братиславі.
4	8-12 грудня	Брифінг щодо Проекту МРГ на щорічному засіданні постійних представників у м. Братислава
5	22-23 грудня	Підтримка активістів та навчальний візит для команди ПРООН у Білорусі
6	24 грудня	Брифінг щодо Проекту МРГ на засіданні керівництва Національної асоціації голів сільських рад

Посібники: 3 метою забезпечення процесу мобілізації ресурсів та реалізації проектів згідно методології Проекту МРГ, та з метою забезпечення додаткової підтримки організаціям громад, було підготовано, надруковано і розповсюджено серед організацій громад такі посібники:

- Посібник для організацій громад (2500 копій)
- Технічний посібник (1500 копій).
- Посібник з спільного оцінювання громади (підготовано, протестовано, в друці)
- Фінансовий посібник (підготовано, протестовано, в друці)

Вставка – XV: Яким чином впливає висвітлення у пресі інформації про діяльність місцевих громад на впровадження Проекту?

Запорізька обл.:

Остаточного ліквідовано недовіру до Проекту; на протязі листопада-грудня 2009 до Запорізького ОРЦГ звернулося 3 райони та 7 с/р, які не беруть участь в Проекті, із запитанням щодо можливої участі.

Кіровоградська обл.:

Районна газета «Трудова слава» регулярно висвітлює діяльність громад в рамках Проекту СВА не лише на шпальтах газети, а і в радіопередачах, які кореспондент теж готує сам, адже досить часто виїздить разом з координатором та представником районної влади у населені пункти, що беруть участь у проекті, завжди відвідує тренінги, спілкується з представниками громад, записує їхні враження. Завдяки цій чітко налагодженій роботі місцевої преси та радіомовлення про Проект дізнаються й інші громади, що не залучені до Проекту СВА.

Коли виникла необхідність залучення нового проекту для виконання додаткової квоти по Проекту, відразу з ініціативою вийшла громада с. Новий Стародуб, яка навіть не була включена до резервного списку, але виявила велике бажання працювати, оскільки знайома з Проектом з публікацій в газеті та з неодноразових радіопередач.

Тернопільська обл.:

Серйозним поштовхом для реалізації проектів громад в області стало відкриття шкільного автобусу в с.Вишгородок за участю послів іноземних держав і керівника Представництва ЄС в Україні. Приїзд високих гостей прикував до себе увагу всіх обласних ЗМІ, що дало можливість представникам владних структур і кожній сільській громаді почути інформацію про успішну реалізацію проекту в області.

Юрій Пудлик, голова Козівської РДА: «Після того, коли ми побачили, що в Ланівському районі громада села Вишгородок одержала автобус, ми мали більшу впевненість що в нас все получится». Керівництво Козівського району після цього надало необхідну підтримку всім громадам і

забезпечило співфінансування проектів в повному об'ємі. За проведеним рейтингуванням діяльності по реалізації проекту СВА район потрапив в число двох найуспішніших в області.

«Висвітлення нашої роботи в пресі полегшує співпрацю з органами влади. Більше людей дізнаються про даний Проект, проте, що організувавшись громадою, можна залучити кошти міжнародних організацій для вирішення спільних проблем.» *Світлана Штограм, голова БО «Піклувальна рада ДНЗ «Теремок», с.Чернятин, Городенківського р-ну, Івано-Франківської обл.*

6.4 Донорські / партнерські візити

Протягом року було організовано донорські / партнерські візити до об'єктів впровадження Проекту, які користь від яких полягає в тому, що вони надали можливість стежити за використанням ресурсів та їх вплив на якість життя людей. З іншого боку, такі візити надали можливість місцевим громадам та посилили їх віру спільні дії для вирішення власних проблем. Інформацію про деякі візити подано нижче:

Таблиця - XX: Донорські/ партнерські візити
(Кількість)

Протягом 2009 року було організовано 8 візитів для донорів і партнерів Проекту (9 з початку впровадження Проекту). Донори включають старше керівництво ЄС та ПРООН. Серед партнерів були представники Секретаріату Кабінету Міністрів України, міністерств і відомств, комітетів Верховної Ради та всеукраїнських асоціацій. Нижче вказана детальна інформація щодо візитів посадовців до членів громад, їх спілкування з місцевою та регіональною владою, з метою передати досвід. Окрім того вони здійснили ряд візитів на об'єкти впровадження МП, щоб оглянути статус впровадження мікро-проектів.

№	Вид діяльності	2008	2009	Всього
1	Донорські візити (ЄС, ПРООН)	1	6	7
2	Партнерські візити	0	1	1
3	Combined (donor & partner)	0	1	1
	Всього	1	8	9

29 січня 2009 року, представники Європейської Комісії в Україні відвідали м. Тернопіль. Давід Стулік, прес атташе представництва ЄС в Україні провів брифінг для преси, щоб повідомити про діяльність ЄС та Проекту МРГ. Спеціалісти з розвитку громад також взяли участь у брифінгу.

28 лютого 2009 року в рамках візиту до АР Крим делегація європейських партнерів завітала до громади села Звіздне (Красногвардійського району АР Крим), щоб ознайомитись із успіхами впровадження місцевих ініціатив в рамках Проекту. Делегацію очолював Голова Представництва Європейської комісії в Україні Жозе Мануел Пінту Тейшейра, до складу делегації також входили послы Німеччини, Великої Британії, Чеської республіки, Фінляндії.

23 квітня 2009 року Володимир Вітка, представник Секретаріату Кабінету міністрів України, департамент регіональної політики та Н.Морозова, представник Верховної ради АРК відвідали громаду учасницю Проекту МРГ в с. Красна Поляна, Красногвардійського району, АРК, де взяли участь в урочистому відкритті місцевої амбулаторії. Під час візиту гості мали змогу поспілкуватись з представниками районів партнерів та дізнатись про виконання Проекту в АРК.

23 травня 2009 року делегація у складі Уповноваженого керівника офісу ПРООН в Україні, голови Представництва Європейської комісії в Україні, заступника голови місії та ряду послів європейських країн взяли участь у відкритті проекту «Шкільний автобус» у с. Вишгородок Тернопільської області. А 24 травня делегація старших менеджерів ПРООН та ЄС відвідали с. Кисилин Волинської області, де зустрілись і поспілкувались із місцевою громадою, та оглянули стан впровадження мікро-проекту. Під час цих візитів керівники обласних / районних органів влади наголосили на важливості методології МРГ, спрямованої на покращення життя місцевих жителів.

29 травня 2009 року громаду села Водяне (Софійського району Дніпропетровської області) відвідав Голова Представництва Європейської Комісії в Україні, а також делегація у складі Посла Угорщини та представників Посольств Німеччини, Великої Британії та Польщі. Члени пілотної

громади Проекту МРГ розповіли делегації про досвід роботи громади, зокрема процес формування ОГ, консенсусну основу для визначення пріоритету, - адже саме так громада обрала пріоритетом покращення умов надання медичних послуг.

18 червня 2009 р. Заступник Директора Регіонального Бюро для країн Європи і СНД Йенс ВАНДЕЛЬ та, Уповноважений Керівник Програми розвитку ООН в Україні Ерджан МУРАТ відвідали громаду села Єрківці (Переяслав-Хмельницького району Київської області). Метою візиту було знайомство з громадою, та її діяльністю в рамках Проекту для реалізації ініціативи з покращення умов проживання. А 20 червня вони відвідали Ресурсний центр громад у Луганській області та провели зустріч із обласним керівництвом, на якому обговорили успіхи і перспективи проектів громад в регіоні.

26-27 серпня 2009 року Регіональний директор ПРООН Рікарда Рігер відвідала Рівненську область для ознайомлення із специфікою Проекту МРГ. Протягом візиту п.Рігер відвідала місцеву громаду 'Лелека' Гощанського району, щоб ознайомитись з процесом реконструкції місцевого ФАПу, здійсненого за підтримки Проекту МРГ. Окрім того, вона взяла участь в засіданні обласної координаційної ради, щоб дізнатись від представників районної й обласної влади про стан впровадження Проекту МРГ в області. Протягом засідання заступник Голови ОДА С.Павлюк та Заступник голови обласної ради О.Данильчук підтвердили, що методологія Проекту МРГ стала корисним інструментом місцевого розвитку в області.

8-9 жовтня 2009 року було організовано партнерський візит за участі посадовців від донорів Проекту та міністерств – партнерів Проекту, щоб ознайомити їх з процесом, який пропагує Проект МРГ та результатами,

отриманими на місцевому рівні. Учасники візиту відвідали громади с.Високе (Житомирська область) і с.Сапожин (Рівненська область), побачили роботу форуму місцевого розвитку, взяли участь у обласній координаційній раді та мали змогу поспілкуватись з представниками місцевих органів влади.

3 грудня 2009 року Олів'є Адам, Координатор системи ООН, представник Програми розвитку ООН в Україні, відвідав громаду – учасницю Проекту МРГ у Переяслав-Хмельницькому районі Київської області. Громаду відвідали також перший заступник голови київської обласної адміністрації Ковбасюк, голови районних державних адміністрацій та районних рад Переяслав-Хмельницького району, старший програмний менеджер ПРООН Оксана Реміга та міжнародний менеджер Проекту Джейсінг Сах. Керівництво району та області поділилось досвідом впровадження методології Проекту МРГ та цінності, якої Проект додав до процесу місцевого розвитку в районі. Учасники візиту відвідали також об'єкт впровадження МП у с. Єрківці, де вони відповіли на запитання керівників ОГ і сільського голови стосовно діяльності Проекту в покращенні життя громади, особливо завдяки впровадженню мікро-проекту з покращення водопостачання. Посадовці побували на відкритті системи водопостачання.

Вставка – XVI. Сільська громада завершує перший спільний проект з ПРООН

С. Єрківці, Київська обл., 3 грудня: Протягом багатьох років жителі с. Єрківці страждали від перебоїв водопостачання через пориви. Будучи неспроможною вирішити цю проблему самотужки, влітку 2008 року громада села подала заявку на участь у спільному проекті ЄС/ ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Рік потому громада святкувала завершення ремонту місцевої системи водопостачання.

Із цієї нагоди громада села запросила координатора системи ООН, представника Програми розвитку ООН в Україні, Олів'є Адама, та першого заступника Київської обласної державної адміністрації Юрія Ковбасюка на урочисту церемонію відкриття першого успішного проекту, реалізованого за підтримки проекту МРГ.

Олів'є Адам привітав членів громади із завершенням проекту та висловив щастя бачити, що результатом партнерства між обласною та районною владою, ЄС, ПРООН і організацією громади «Віра-2008» стало покращення системи водопостачання та надання повноважень громаді.

Після відбору до участі у Проекті громада створила власну ОГ «Віра-2008», яка на сьогоднішній день включає 67 осіб. Потому, після реєстрації ОГ як НУО у грудні 2008 року, організація громади розпочала процес планування, покликаний змінити умови життя її членів.

За підтримки Проекту члени громади обговорили та визначили пріоритети розвитку, щоб покращити умови життя у селі. Головним пріоритетом визначили ремонт системи водопостачання, для реалізації якого організація громади почала працювати над підготовкою мікро-проектної документації за технічної підтримки фахівців МРГ та районної влади. Згідно з підготовленим проектом, передбачався ремонт зношеної системи водопостачання шляхом заміни насосу і труб та встановлення нового блоку керування. Загальна вартість запропонованого проекту склала 140 123 грн., 5% якої зібрала ОГ, 45% - виділено з місцевого бюджету, а 50% - надано Проектом МРГ.

Після схвалення пропозиції 30 березня 2009 року, організація громади провела тендер і вибрала

підрядників, роботу яких вона надалі контролювала.

Ремонтні роботи завершилися у вересні 2009 року. Тепер громада має стабільне постачання води і вже готує документи для впровадження другого проекту.

Пан Адам наголосив на цінності колективних дій громади: вирішивши спільно цю проблему, селяни змогли розкрити власний потенціал, щоб допомогти собі. Вони можуть і надалі використовувати набутий досвід, знання, колективну силу та партнерство із місцевими органами влади для поступового вирішення наявних проблем розвитку села.

Сьомий розділ

УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ

Протягом 2009 року проводилися різноманітні заходи для ефективної діяльності Проекту. Ці заходи включали консультативну підтримку, моніторинг і оцінку, мобілізацію ресурсів і їх використання, та ін. Детальна інформація подана нижче.

7.1 Координація Проекту на національному рівні

15 жовтня 2009 проведено перше засідання Координаційної ради проекту за участі головних партнерів Проекту (Додаток – XXII). Координаційна рада проекту “Місцевий розвиток, орієнтований на громаду” відзначила досягнення та результати роботи команди Проекту протягом другого року реалізації Проекту. Координаційна Рада Проекту також звернула увагу на конкретні труднощі та проблеми, що виникали в ході впровадження Проекту. Члени Координаційної Ради висловили низку пропозицій щодо покращання (за допомогою використання різноманітних урядових механізмів) координації роботи Проекту “Місцевий розвиток, орієнтований на громаду” з іншими ініціативами. Зокрема, Проект отримав пропозицію адміністративної підтримки від Секретаріату Кабінету Міністрів України, а також пропозицію Міністерства регіонального розвитку та будівництва скористатися його координаційними механізмами для поширення інформації та впровадження Проекту в регіонах. Список учасників подано в Додатку – XXII.

Засідання Координаційної ради Проекту МРГ

В Міністерство економіки були надіслані список ОГ та інформація про мікро-проекти, а також проведено серію зустрічей з п.Тетяною Матійчик, заступником завідуючого відділом взаємодії з органами місцевого самоврядування та їх асоціаціями Управління регіональної політики Секретаріату КМУ, для ефективного впровадження Проекту МРГ.

Крім того, після засідання Координаційної ради, відбулося обговорення з п.Миколой Філіпчуком, представником Екологічної Академії Міністерства охорони навколишнього природного середовища з питань можливої співпраці.

7.2 Моніторинг і оцінка

Контроль впровадження: Окрім регулярного моніторингу процесу впровадження Проекту МРГ спеціалістами МРГ / КУП, у кожній області та АРК було проведено спільну перевірку впровадження Проекту протягом року (Додаток - XXIII).

Засідання ревізійної комісії Проекту в Дніпропетровській області

У цих подіях брали участь голови / заступники голів обласних адміністрацій і рад, голови / заступники голів районних адміністрацій і рад, старший програмний менеджер ПРООН та менеджер Проекту МРГ. На засіданнях було оцінено рівень виконання Проекту, було роз'яснено мету та визначено шляхи вирішення існуючих проблеми. Результатом проведених зустрічей стало:

- Досягнення консенсусу щодо схвалення 40 проектів громад протягом 2009;
- Пошук ресурсів обласною владою для покриття бюджетного дефіциту;
- Пошук можливостей для розвитку демонстрованих об'єктів та повторення методології Проекту МРГ
- Прискорення та сприяння процесу впровадження
- Можливість документування досвіду
- Бонусна мікро-проектна квота для областей, які мають високі результати впровадження мікро-проектів

Без виключення, засідання в кожній області виявились ефективними для прискорення процесу впровадження. Зокрема –

- Вони стали зібранням, на яких відбулось спільне навчання, коли пасивні / проблемні райони вчилися у успішних раціонів шукати шляхи подолання процедурних труднощів;
- Вони стали «тиском знизу-догори» на обласну владу для визначення труднощів та можливостей районів партнерів. Їх ставлення було надзвичайно позитивним щодо вивчення впливу методології МРГ на діяльність громад. У результаті засідань, 11 областей виділили близько 10,3 млн. грн. для підтримки спів фінансування мікро-проектів (див. Вставка – X та Додаток - XXIV);
- Вони активували обласну та району владу приймати керівні рішення для сприяння та прискорення процесу впровадження шляхом надання співробітників, технічної й фінансової підтримки, зміни місцевої політики, мобілізації приватного сектору та ін.
- Вони створили тиск на керівництво Проекту МРГ для прискорення діяльності на потребу знизу.

Оцінка: Протягом липня – серпня 2009 року було проведено попередню оцінку (за результатами половини терміну реалізації) Офісом Делегації ЄС. Місія перевірила документи та поспілкувалась із працівниками Проекту, службовцями ПРООН та місцевими / районними / регіональними та національними партнерами. Місія представила свою доповідь до Представництва Європейської Комісії в Україні 12 серпня 2009 року. Місія визнала загальне впровадження Проекту як задовільне, висловлюючи стурбованість вчасного завершення Проектів громад через амбіційність поставленої мети та фінансової кризи в країні.

7.3 Річна зустріч координаторів Проекту

29 жовтня 2009 року відбулось щорічне засідання Річна зустріч координаторів Проекту, щоб представити загальні результати діяльності та індивідуальні досягнення кожної області. 27 координаторів Проекту від ОДА/ОР також взяли участь у засіданні. Зустріч відвідала п.Рікарда Рігер, Meeting was attended by Ricarda Rieger, Директор представництва ПРООН в Україні, і п. Оксана Реміга, старший програмний менеджер ПРООН. п.Рікарда Рігер подякувала команді проекту за спільні зусилля, які дали такий значний результат. Вона також підкреслила зв'язок діяльності МРГ з дуже актуальною темою захисту довкілля. п. Оксана Реміга підсумувала досягнення проекту і окреслила стратегію для подальшого впровадження Проекту. Стратегічні питання також були представлені і обговорені з регіональними координаторами з розвитку громад, такі як розподіл додаткової квоти мікропроектів, перспективи створення Фонду місцевого розвитку, передача на баланс і громадський аудит.

Старший програмний менеджер Оксана Рейміга звертається до аудиторії річної зустрічі координаторів Проекту

7.4 Мобілізація ресурсів

Окрім ресурсів наданих ЄС та ПРООН, протягом 2009 року було здійснено спробу мобілізувати ресурси з Чеського довірчого фонду для здійснення навчального візиту національних партнерів до Чехії (див. деталі у Розділі – 4.2). Окрім того було мобілізовано ресурси компанії Coca-Cola/ПРООН – Проект «Кожна краплина має значення» на засадах синергії. 6 ОГ та Проект МРГ отримали нагороду за здійснення проекту з водопостачання. До того ж, до офісу Делегації ЄС було надано попередню концептуальний документ для надання додаткових ресурсів у сумі 17 млн. євро для подальшого розповсюдження Проекту МРГ та енергозбереження.

Водночас, було мобілізовано ресурси на суму 65,0 млн. грн. у 2009 році з місцевого/ обласного бюджетів та приватного сектору в контексті впровадження мікро-проектів. За підрахунками фахівців Проекту, 54,1 млн. грн. було отримано від місцевої/ обласної влади, 8,9 млн. грн. – від ОГ, а 2,0 млн. грн. – від приватного сектору як частка спів-фінансування (див. розділ 5.3.). До того ж, районне та обласне керівництво надало офісні приміщення, обладнання і призначило координаторів в усіх областях та більш ніж 200 районах, повна сума цього внеску ще й досі не підрахована.

7.5 Використання ресурсів

Використання коштів Проекту протягом року досягло суми у 5.4 доларів США до кінця грудня 2009 року, що склало 95% бюджету, схваленого керівництвом ПРООН на 2009 рік для виконання річного робочого плану Проекту МРГ (Таблиця - - XXII).

Таблиця –XXI: Фінансові витрати Проекту у 2009 (в US \$ '000)

№	Основна діяльність	Бюджет	Використання	Доставлено %
1	Процес тренування / мобілізації громад	104	99	95
2	Встановлення механізму спільного планування	24	9	38
3	Стале керівництво ОГ та мікро-проектом	3,789	3,596	95
4	Партнерське та спільне прийняття рішень	215	275	128
5	Ефективне управління проектом	1,526	1,417	93
6	PR, висвітлення і моніторинг діяльності	58	48	82
Всього		5,716	5,444	95
Всього у 2008 р.		1,588	1552	98
З початку впровадження Проекту		7,304	6,996	96

Зважаючи на загальний бюджет Проекту на 2008 і 2009 роки, загальне надходження склало 80% включаючи зобов'язання по 2-му і 3-му траншам мікро-проектів (Таблиця – XXIII).

Таблиця – XXIII: Сукупні надходження Проекту МРГ станом на грудень 2009 р. (у US \$ '000)

№	Основна діяльність	Бюджет 2008-09	Використання 2008-09	Доставлено %
1	Процес тренування / мобілізації громад	272	217	80
2	Встановлення механізму спільного планування	67	28	42
3	Стале керівництво ОГ та мікро-проектом	8,412	6,286*	75
4	Партнерське та спільне прийняття рішень	300	330	110
5	Ефективне управління проектом	2,765	2,612	95
6	PR, висвітлення і моніторинг діяльності	119	97	82
Всього		11,935	9,570	80

* включаючи зобов'язання на суму \$ 2,573

Загальний бюджет у сумі US \$ 11,935,895, який отримав Проект МРГ у 2008-09 роках склав US \$ 10,908,195 від ЄС і US \$ 1,027,700 від ПРООН. Із цієї суми, 79% коштів ЄС і 96% коштів ПРООН було використано (див. Додаток – XXV), включаючи зобов'язання.

Восьмий розділ

НАКОПИЧЕННЯ ДОСВІДУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НА МАЙБУТНЄ

8.1 Накопичення досвіду

Протягом 2009 року в процесі впровадження Проекту МРГ було накопичено такий досвід:

Вплив Проекту МРГ: Впровадження Проекту МРГ спричинило такий вплив:

- Створення середовища для покращення стану здоров'я 320319 осіб, шляхом покращення якості надання медичних послуг та доступності чистої води;
- Енергозбереження of 30-80% шляхом ремонту систем опалення, утеплення вікон, ремонту покриття даху тощо. Це означає доступність додаткових ресурсів, які рівною мірою надає місцева влада для збереження енергії;
- Створення робочих місць на місцевому рівні шляхом закупівлі товарів та послуг для впровадження проектів громад;
- Покращення якості освіти шляхом шкільного транспортування та зниження захворювань, спричинених холодом (завдяки покращенню систем опалення в школах і дитячих садках);
- Розвиток близько 18 340 активістів, здатних застосовувати і поширювати методологію Проекту МРГ в майбутньому. Активістами є голова та скарбник 1 089 ОГ, координатори 25 обласних органів влади і контактні особи 200 районних органів влади;

Основні перспективи

- Загалом, громади проявили значний ентузіазм, коли мова йшла про надання їм повноважень, місцевий розвиток і планування. Члени громади відкрито демонстрували свої інтереси та ентузіазм у проекті, а також брали активну участь в діяльності Проекту. Громади, що отримали повноваження, здатні впливати на процеси прийняття рішень та розвиток їхньої території.
- Прийняття методології Проекту МРГ місцевими / районними / регіональними органами влади є досить високою, що відображено такими фактами:
 - Обласна влада позитивно сприймає потреби громади та має бажання надати додаткові кошти на впровадження пріоритетів громади;
 - Вага ресурсного центру громади визнана обласною / районною владою, яка продемонструвала можливість функціонування таких центрів на територіях, не охоплених Проектом МРГ, окрім того виникла підвищена потреба в зміцненні цих центрів;
 - Районні / обласні технічні відділи виказали підтримку громадам у підготовці технічної документації;

- Координатори (делеговані від районних і обласних органів влади) ефективно координували та будували довіру місцевих громад, і таким чином зробили свій внесок в успішне впровадження Проекту МРГ. Проте їх внесок залежить від офіційного навантаження та здатності підтримати місцеві громади.
 - Форуми місцевого розвитку (ФМР) ефективно спрямовували плани розвитку громад та мобілізували місцеві ресурси (як фінансові, так і людські). Свідомість місцевої влади змінюється в напрямку усвідомлення пріоритетів громад як частини планів розвитку територій. Однак, потрібен час, щоб відбулись ці зміни на всій охопленій Проектом території;
 - Обласна координаційна рада (ОКР) ефективно контролювала впровадження Проекту МРГ в області, координувала партнерів і мобілізувала ресурси обласного рівня для підтримки розвитку, орієнтованого на громаду;
 - Отримані результати викликали значний інтерес і високу оцінку керівництва місцевих, районних і регіональних органів влади;
 - Деякі регіональні партнери розглядають можливість зміни місцевої політики для уможливлення фінансування ОГ з державних ресурсів, щоб поширити методологію Проекту МРГ на не охоплені Проектом території;
- Участь посадовців та відібраних рад у процесі прийняття рішень у партнерстві з місцевими громадами посилила прозорість і забезпечила місцеве володіння.
 - Успішно завершені проекти послужили громадам мотивуючим фактором для пошуку можливостей впровадження наступних пріоритетів. Водночас, вони стали прикладом для наслідування для сусідніх громад. У результаті, збільшився попит серед інших громад на включення їх до Програми;
 - Рекомендації і підтримка з боку національних партнерів стала ефективним мотивуючим фактором для місцевих партнерів;
 - Підхід, орієнтований на громаду, із залученням місцевих виконавчих органів влади, районного і обласного керівництва створює оптимізм у вирішенні проблем громад.
 - Залучення більшості членів громади в процес прийняття рішень, розподіл ресурсів та впровадження і прозорість фінансових трансакцій є важливою умовою для успішного впровадження мікро-проекту.
 - Декілька позитивних прикладів / випадків моделі МРГ можуть служити прикладом для безпосереднього вивчення об'єктів та прискорення і покращення якості впровадження Проекту на місцевому рівні.
 - Надання першого траншу Проектом МРГ створює довіру та впевненість серед членів ОГ. До отримання коштів вони все ще сумніваються;
 - Розповсюдження інформації та збільшення обізнаності серед широких кіл громадськості стає швидким і фінансово ефективним методом із залученням місцевої та регіональної влади;
 - Середовище змагальності серед партнерів за приєднання до Проекту МРГ виявилось ефективним засобом у впровадженні Проекту.
 - Значно вищий рівень оволодіння і розуміння теми тренінгів досягається в тих районах, де навчені активісти громади достатньо мотивовані, щоб виступати тренерами і ділитись набутими знаннями з рештою членів громади;
 - Ефективність ФМР та ОКР є вищою, якщо вони організовані та керовані відповідними районними та обласними керівниками. Це відображує ступінь їх зацікавленості в методології Проекту МРГ та дозволяє їм виступати ефективними партнерами.
 - Семінари, тренінги та навчальні візити є ефективними методами роботи з місцевими громадами. Участь представників юридичних відділів РДА, державних реєстраторів, районної податкової адміністрації тощо у тренінгах, що проводились для місцевих громад, додає ваги цій ефективності, оскільки створюється дружнелюбн атмосфера для взаємодії та роз'яснень між членами громади та посадовцями місцевих органів влади;

- Часто впровадження мікро-проектів створює синергію та множинний ефект, передаючи загальні здобутки набагато разів більше ніж ресурси, вкладені Проектом у впровадження мікро-проектів.

Основні виклики та потенційні загрози:

- Підхід, орієнтований на громаду, є навчальним процесом. Потрібен деякий час, щоб розвинути необхідний інституціональний механізм та розбудувати потенціал багаторівневого партнерства для використання можливості процесу. Такі фактори як бюрократичні процедури, зміна керівництва, конфлікт між державними та виборними органами влади, якість проекту / державного апарату, залученого до процесу впровадження, свідомість цільової групи населення та ін. впливають на швидкість процесу;
- Національна фінансова криза і скорочення ресурсів державного бюджету ускладнили вчасне співфінансування місцевими органами влади, особливо у тих районах, де спостерігається брак ресурсів. До того ж, вона спричинила часті підвищення ціни на товари та послуги, що безпосередньо впливає на впровадження проекту;
- В ізольованих і бідних на прибутки громадах потрібно більше часу на мобілізацію ресурсів для співфінансування проектів громад. Такі випадки є більш характерними для тих охоплених Проектом МРГ територій, де райони, СР / МР та громади були відібрані на основі їх бідності та скрути.
- Офісні приміщення: В ситуації бюджетного обмеження, для деяких обласних органів влади було важко знайти кошти на виділення приміщення для ресурсних центрів громад
- Процес і стадії: Процес проходження всіх стадій розвитку часто сприймається місцевими партнерами як довгий і спричиняє спад інтересу та ентузіазму. Протягом перших півтора року таке відчуття є досить сильним, оскільки громади / місцеві партнери не мають попереднього досвіду у процесах соціальної мобілізації та керівництва проектів ПРООН.
- Сезонність: Сільські жителі дуже залежні від циклу сільськогосподарських робіт. Весна-літо – це «мертвий сезон» для громадських робіт. Люди збираються на збори тільки для вирішення якихось дуже нагальних і термінових проблем.
- Технічна документація: Необхідність якісної технічної документації для підготовки мікро-проектної пропозиції потребує значних коштів та залучення кваліфікованих спеціалістів (інженерів, будівельників, людей, які працюють на ПК, та ін.) створює складність для громад, які, часто не мають ресурсів та вмінь. Відповідні районні органи влади намагаються допомогти, але час від часу самі стикаються з цією проблемою.
- Грамотність та вміння: Відсутність у багатьох сільських радах належної комп'ютерної техніки та спеціалістів, які володіють навичками роботи на ній. Невміння членів ОГ користуватися комп'ютером і відсутність Інтернету в селах призводить до відсутності оперативного зв'язку ОГ безпосередньо з ОПВ;
- Проблема припинення участі: Припинення партнерства між ОГ, сільською / селищною / міською радою та / і лідерами ОГ та районними лідерами є потенційно високим там, де вибрані керівники і / або голови ОГ та районне керівництво є слабким і не контактує з членами ОГ. У

Вставка – XVIII: Івано-Франківська та Тернопільська області досягають мети

Дві області, а саме, Івано-Франківська і Тернопільська, завершили відбір усіх схвалених 40 мікро-проектів до середини вересня 2009 року. Маючи таких же працівників та логістику, як і в інших областях, ці дві області продемонстрували швидке впровадження проектів громад, незважаючи на повінь 2008 року, яка вплинула на імпульс розвитку в області. Аналіз часу показав, що потрібно мінімум 17,5 місяців, щоб досягнути мети:

Вид діяльності	Івано-Франківськ	Тернопіль
Дата проведення вступного регіонального семінару	28/02/'08	26/03/'08
Дата підписання УП з обласним керівництвом	28/02/'08	26/03/'08
Дата відбору 8 районів	03/06/'08	25/06/08
Дата відбору 40 СР / МР	14/08/'08	31/07/08
Дата підписання ГУ з 8 районами	07/07/'08	17/07/08
Дата відбору 40 громад	07/04/'09	12/11/08
Дата формування 8 ФМР	12/03/'09	08/12/08
Дата схвалення 40 МППІ	08/09/'09	07/09/09
К-ть місяців від семінару до 40 МПП	18.5	17.5

таких випадках, члени громади також стають пасивними та некомпетентними. Така ситуація також виникає, коли партнерам бракує ресурсів та коштів для спів фінансування.

3.2 Перспективи на 2010 рік

Протягом 2010 року передбачено проведення таких заходів:

- У 2010 році буде продовжено існуючу практику підтримки проектів громад, так щоб цільові мікро-проекти були успішно завершені. Буде здійснена після-проектна діяльність, напр., введення в експлуатацію / передача власнику та механізм сталого функціонування завершених проектів;
- Буде проведено тренінги, навчальні візити та ін. для подальшого покращення вмінь кадрів на місцевому / районному / регіональному рівнях у децентралізованих способах місцевого розвитку через використання методології Проекту МРГ;
- Буде посилено потенціал обласних і районних ресурсних центрів громад завдяки технічній підтримці, завдяки чому вони зможуть обслуговувати більшу кількість громад;
- Буде оновлено існуючі посібники та рекомендації на основі отриманого досвіду та видано їх для широкого використання
- Документація з процесу впровадження Проекту МРГ буде використана для створення рекомендацій
- Буде продовжена спроба мобілізувати ресурси для другої стадії Проекту МРГ
- Буде здійснено більш широке розповсюдження досвіду, отриманого від впровадження Проекту МРГ шляхом належного інформування;
- Буде забезпечено підтримку тим областям / районам, які бажають перейняти методологію Проекту МРГ.

Додаток – I
Географічне покриття Проекту

Додаток - II
Зведена інформація про діяльність та посередництво Проекту МРГ

Додаток - III
Зведені дані щодо інституційного розвитку (2009)

№	Область	Проведено обласних семінарів	Підписано УП з областями	Відібрано районів	Проведено районних семінарів	Підписано УП з районами	Відібрано СР/ МР	Проведено сільських семінарів	УП з СР/ МР	Відібрано громад	ОГ			ФМР		ОКР		Районні ресурсні центри
											Створено	Зареєстровано у СР	Юридично зареєстровано	Створено	Проведено засідань	Створено	Проведено засідань	
1	АРК	0	0	0	0	0	0	7	27	3	7	20	17	0	21	0	2	6
2	Черкаська	0	0	0	0	0	0	17	40	1	42	45	49	8	22	1	3	8
3	Чернігівська	0	0	0	0	0	0	4	24	0	14	17	18	2	22	1	2	4
3	Чернівецька	0	0	3	0	1	6	0	17	6	15	18	18	9	26	1	2	1
5	Дніпропетровська	0	1	0	0	8	5	27	30	46	40	39	41	8	21	1	1	3
6	Донецька	0	1	8	8	8	40	41	40	40	40	39	37	8	10	0	0	0
7	І-Франківська	0	0	0	0	0	11	12	5	12	13	16	16	1	12	1	2	3
8	Харківська	0	0	0	0	0	2	9	9	25	33, -2	33	38	8	43	1	2	8
9	Херсонська	0	0	0	0	0	0	3	0	1	-3	1	15	0	33	1	1	0
10	Хмельницька	0	0	0	0	0	11	11	7	11	13, -1	39	51	5	29	1	3	0
11	Кіровоградська	0	0	0	0	0	0	20	15	3	24, -3	31	32	7	23	1	1	8
12	Київська	0	0	0	0	0	4	11	3	5	10, -5	5	16	0	20	1	1	0
13	Луганська	0	0	1	1	1	3	15	9	3	22, -6	32	35	1	27	0	1	7
14	Львівська	0	0	0	0	0	0	7	5	0	3	22	36	5	32	0	6	8
15	Миколаївська	0	0	0	0	0	3	12	39	3	13, -1	16	22	8	33	0	2	8
16	Одеська	0	1	-1, +1	1	8	3	27	40	24	26	26	40	6	30	1	4	6
17	Полтавська	0	0	0	0	0	0	3	0	0	12, -3	10	34	6	38	1	1	4
18	Рівненська	0	0	0	0	0	0	0	6	0	2	1	0	2	16	1	2	2
19	Сумська	0	0	-1, +1	1	-1, +1	2	10	40	12	18, -6	23	23	4	40	1	3	4
20	Тернопільська	0	0	1	2	0	8	8	20	9	9	8	9	0	34	0	2	3
21	Вінницька	0	0	0	0	0	4	17	29	4	33	33	33	0	13	0	5	8
22	Волинська	0	0	0	0	0	0	2	2	0	3	13	13	3	6	1	1	8
23	Закарпатська	0	0	1	1	1	15	16	26	13	17, -1	24	31	6	29	1	2	7
24	Запорізька	0	0	0	0	0	0	2	31	1	4, -3	5	18	8	69	1	2	8
25	Житомирська	0	0	0	0	0	0	1	25	0	2, -1	3	3	1	5	1	2	8
Всього у 2009		0	3	14	14	27	117	282	489	222	380	519	645	106	654	18	53	122
2008		25	22	193	193	177	961	907	440	876	709	550	400	98	107	6	8	10
Всього з початку проекту		25	25	207	207	204	1078	1189	929	1098	1089	1069	1045	204	761	24	61	132

* Включаючи одну міську раду Київської області;

Додаток – III б:
Відбір сільських /міських рад за період з початку проекту

#	Область	К-ть районів	К-ть заявок	К-ть відібраних місцевих рад			Замінено СР/ МР	К-ть резервних місцевих рад		
				СР	МР	МР		СР	МР	МР
1	АР Крим	8	74	35	4	1	12	17	2	0
2	Черкаська	8	117	39	0	1	2	22	0	0
3	Чернігівська	8	136	33	7	0	4	16	0	0
4	Чернівецька	11	50	47	0	3	5	26	0	0
5	Дніпропетровська	8	58	40	3	0	3	11	0	0
6	Донецька	8	76	30	8	2	1	5	2	0
7	Івано-Франківська	8	206	41	6	4	1	42	4	0
8	Харківська	8	111	39	3	0	8	47	0	0
9	Херсонська	8	61	33	7	0	5	0	0	0
10	Хмельницька	8	165	46	5	0	4	24	0	0
11	Кіровоградська	8	109	37	3	0	5	20	2	0
12	Київська	9	149	42	2	1	6	25	0	1
13	Луганська	9	83	33	10	0	11	35	5	0
14	Львівська	8	112	33	4	3	9	12	0	0
15	Миколаївська	8	83	37	6	0	5	0	0	0
16	Одеська	8	97	22	21	0	9	10	3	1
17	Полтавська	8	86	36	4	0	6	5	1	0
18	Рівненська	8	100	33	5	2	2	21	0	0
19	Сумська	8	118	35	6	1	11	18	0	0
20	Тернопільська	9	132	42	6	0	2	33	0	1
21	Вінницька	8	158	38	6	0	6	14	2	0
22	Волинська	8	117	34	5	1	2	23	1	0
23	Закарпатська	9	87	47	5	1	8	24	2	0
24	Запорізька	8	62	36	4	0	2	21	1	0
25	Житомирська	8	115	38	2	0	1	1	1	0
	Всього	207	2662	926	132	20	130	472	26	3

Додаток – IV
Участь посадовців в районних/ сільських семінарах (2008-09)

№	Область	Участь посадовців в районних семінарах					Участь посадовців у сільських семінарах				
		ОДА*	ОР*	К-ОДА	К-ОР	РДА/ РР**	ОДА*	ОР*	К-ОДА	К-РДА	РДА/ РР**
1	АРК	1	0	0	н/д	н/д	1	42	19	1	0
2	Черкаська	1	0	1	н/д	н/д	0	4	3	1	0
3	Чернігівська	0	0	8	н/д	н/д	2	8	6	0	0
3	Чернівецька	0	0	0	н/д	н/д	5	15	25	0	0
5	Дніпропетровська	2	0	2	н/д	н/д	0	8	10	2	0
6	Донецька	4	0	0	н/д	н/д	0	35	4	4	0
7	І-Франківська	0	0	0	н/д	н/д	0	53	13	0	0
8	Харківська	2	0	1	н/д	н/д	5	16	37	2	0
9	Херсонська	0	1	0	н/д	н/д	1	41	42	0	1
10	Хмельницька	0	3	0	н/д	н/д	6	27	37	0	3
11	Кіровоградська	0	2	7	н/д	н/д	0	45	56	0	2
12	Київська	0	0	0	н/д	н/д	0	66	69	0	0
13	Луганська	0	0	0	н/д	н/д	11	51	87	0	0
14	Львівська	0	0	0	н/д	н/д	1	12	55	0	0
15	Миколаївська	0	0	0	н/д	н/д	0	42	97	0	0
16	Одеська	0	0	0	н/д	н/д	1	13	12	0	0
17	Полтавська	8	7	0	н/д	н/д	0	8	13	8	7
18	Рівненська	0	0	6	н/д	н/д	14	42	68	0	0
19	Сумська	2	4	1	н/д	н/д	0	46	31	2	4
20	Тернопільська	0	0	5	н/д	н/д	0	46	18	0	0
21	Вінницька	0	0	8	н/д	н/д	7	49	19	0	0
22	Волинська	1	1	0	н/д	н/д	62	42	66	1	1
23	Закарпатська	0	1	0	н/д	н/д	0	58	46	0	1
24	Запорізька	0	0	8	н/д	н/д	8	46	48	0	0
25	Житомирська	0	0	8	н/д	н/д	0	41	27	0	0
Всього у 2008-09		21	19	55	н/д	н/д	124	856	908	21	19

* представник установи

** голова/ делегований представник установи

К = координатор Проекту

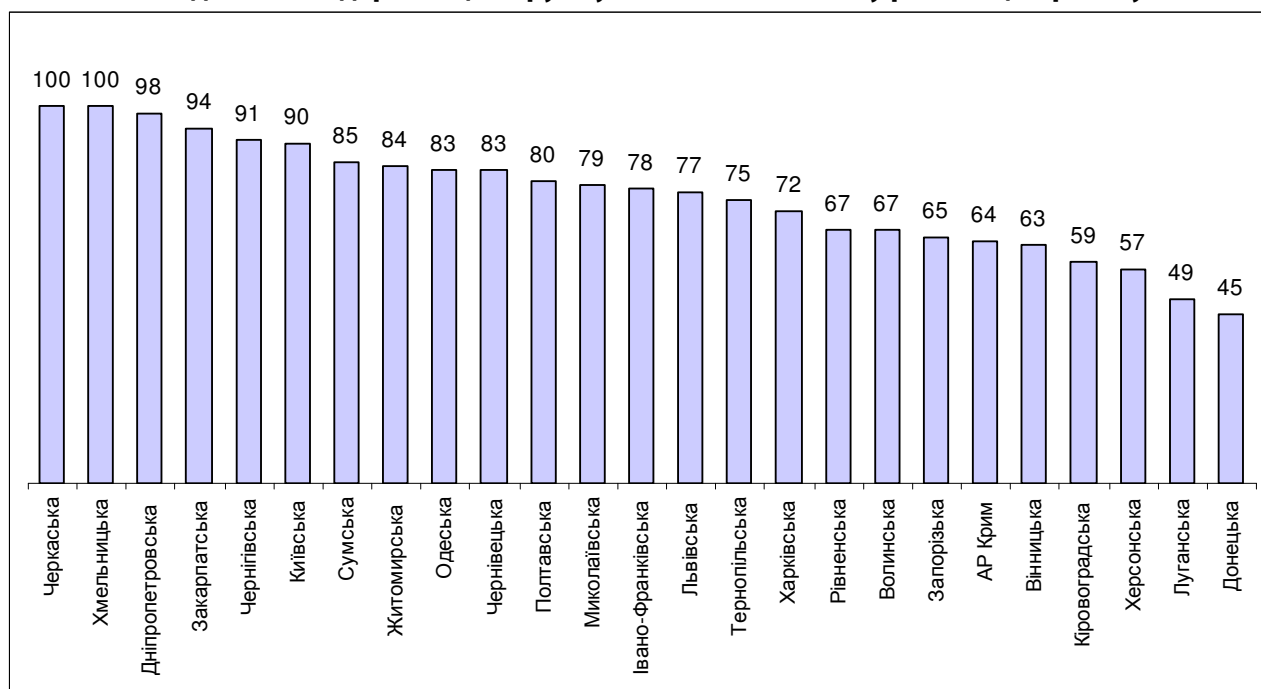
Додаток – V.

Формування організацій громад з початку впровадження Проекту

№	Область	К-сть задіяних районів	К-сть задіяних СР/ МР	К-ть ОГ			Загальна к-сть ДГ	К-ть ДГ-учасників		Члени ОГ		
				сформованих	Зареєстрованих у СР/ МР	Юр. зареєстрованих		К-ть	У %	Ч	Ж	Загалом
1	АРК	8	40	40	40	38	16434	10602	64,5%	4877	5725	10602
2	Черкаська	8	40	41	41	40	14441	14441	100,0%	5406	9125	14531
3	Чернігівська	8	40	40	40	33	4422	4033	91,2%	1717	2316	4033
4	Чернівецька	8	40	40	38	38	3627	3003	82,8%	1626	1377	3003
5	Дніпропетровська	8	40	40	40	40	5651	5515	97,6%	2960	3661	6621
6	Донецька	8	40	40	39	37	38349	17442	45,5%	7692	9750	17442
7	І-Франківська	8	51	51	51	51	5050	3944	78,1%	1530	2510	4040
8	Харківська	8	47	48	43	43	26363	19013	72,1%	9479	16633	26112
9	Херсонська	8	40	40	40	40	10722	6119	57,1%	8593	11602	20195
10	Хмельницька	8	51	51	51	51	3193	3193	100,0%	1681	2771	4452
11	Кіровоградська	8	40	40	40	40	23140	13603	58,8%	14193	17009	31202
12	Київська	9	45	48	48	48	6168	5526	89,6%	2295	3447	5742
13	Луганська	9	43	43	43	43	13396	6627	49,5%	3686	6078	9764
14	Львівська	11	40	40	38	39	9932	7642	76,9%	3639	4237	7876
15	Миколаївська	8	43	43	43	43	9416	7430	78,9%	2800	4700	7500
16	Одеська	8	43	43	43	43	19203	15959	83,1%	6981	8978	15959
17	Полтавська	8	43	43	43	43	14739	11850	80,4%	6374	15016	21390
18	Рівненська	8	40	49	48	44	29574	19856	67,1%	6377	12817	19194
19	Сумська	8	42	42	42	42	7437	6352	85,4%	2685	3698	6383
20	Тернопільська	9	48	50	41	41	6368	4793	75,3%	2894	4667	7561
21	Вінницька	8	44	44	44	43	31116	19559	62,9%	13663	19578	33241
22	Волинська	8	40	40	40	40	8967	6011	67,0%	3462	6153	9615
23	Закарпатська	9	53	53	53	45	36157	33809	93,5%	5841	8761	14602
24	Запорізька	8	40	40	40	40	8703	5663	65,1%	3157	4143	7300
25	Житомирська	8	40	40	40	40	12487	10495	84,0%	4279	6158	10437
Всього		207	1068	1089	1069	1045	365055	262480	71,9%	127887	190910	318797

Покриття домогосподарств в області вказує, що деякі області здатні слідувати нормам Проекту, охоплюючи 80% і більше цільових домогосподарств у відібраній громаді, а деякі – ні (схема нижче). Вивчення цього питання показало, що на дотримання цієї норми впливають розуміння з боку фахівців Проекту в області та визначення цільових домогосподарств.

Додаток – VI.

Частка домогосподарств, що беруть участь в ОГ з початку реалізації Проекту (%)

Додаток – VII

Зведена інформація щодо зміни громад у 2009 р.

№	Область	К-ть громад
1	АР Крим	-13, +13
2	Черкаська	-2, +2
3	Чернігівська	-4, +4
4	Чернівецька	-5, +3
5	Дніпропетровська	-3, +3
6	Донецька	-1, +1
7	Івано-Франківська	-1, +1
8	Харківська	-8, +8
9	Херсонська	-5, +5
10	Хмельницька	-4, +4
11	Кіровоградська	-5, +5
12	Київська	-6, +6
13	Луганська	-11, +11
14	Львівська	-8, +8

№	Область	К-ть громад
15	Миколаївська	-5, +5
16	Одеська	-9, +9
17	Полтавська	-3, +3
18	Рівненська	-2, +2
19	Сумська	-9, +9
20	Тернопільська	0
21	Вінницька	-6, +6
22	Волинська	0
23	Закарпатська	-4, +4
24	Запорізька	-2, +2
25	Житомирська	-1, +1
Всього		- 117, + 115
З початку проекту		1098

Додаток – VIII
Юридичні форми ОГ
(з початку впровадження Проекту)

№	Область	Юридично зареєстровані ОГ	Юридичні форми ОГ				
			ОСББ	Кооперативи	ОСН	ОГС	Інші
1	АРК	38	8	3	9	18	0
2	Черкаська	40	0	0	0	40	0
3	Чернігівська	33	0	0	5	27	1
4	Чернівецька	38	0	0	0	38	0
5	Дніпропетровська	40	0	0	0	40	0
6	Донецька	37	3	0	0	32	2
7	І-Франківська	51	0	0	0	51	0
8	Харківська	43	0	6	0	37	0
9	Херсонська	40	1	0	4	35	0
10	Хмельницька	51	0	0	0	51	0
11	Кіровоградська	40	0	0	0	40	0
12	Київська	48	1	3	0	44	0
13	Луганська	43	1	0	0	42	0
14	Львівська	39	0	0	0	39	0
15	Миколаївська	43	1	0	5	34	3
16	Одеська	43	4	0	25	14	0
17	Полтавська	43	0	4	0	39	0
18	Рівненська	44	5	0	0	39	0
19	Сумська	42	0	0	0	42	0
20	Тернопільська	41	0	0	6	35	0
21	Вінницька	43	0	1	0	42	0
22	Волинська	40	0	0	8	32	0
23	Закарпатська	45	0	0	0	45	0
24	Запорізька	40	0	0	0	40	0
25	Житомирська	40	1	0	0	39	0
	Всього	1045	25	17	62	935	6

ОСББ – об'єднання співвласників багатоквартирного будинку; ОСН = органи самоорганізації населення;
ГО – громадська організація

Додаток - IX
Зведена інформація щодо зміни громад за областями, 2009

	Область	К-ть замі- нених громад	№	Громада, що відмовилася	Район	Громада на заміну	Район
1	ARC	13	1	с.Глинки	Сакський	пгт Новофедорівка	Сакський
			2	с.Яркое	Сакський	с.Каменоломня	Сакський
			3	с. Пчельники	Советський	с. Пушкіно	Советський
			4	с.Краснофлотское	Советський	с.Красногвардеское	Советський
			5	с. Кормовое	Первомайський	с.Правда	Первомайський
			6	с.Остовка	Первомайський	с. Сусаніно	Первомайський
			7	г Старый Крым	Кировський	пос.Кировський	Кировський
			8	с.Трудолюбовка	Кировський	с.Журавки	Кировський
			9	с.Золотое поле	Кировський	н/д	Кировський
			10	с.Филатовка	Красноперекіпський	с. Орловка	Красноперекіпський
			11	н/д		н/д	
			12	н/д		н/д	
			13	н/д		н/д	
2	Cherkaska	2	1	с. Козацьке	Звенигородський	с. Пединівка	Звенигородський
			2	с. Ксаверове	Городищенський	с. Валява	Городищенський
3	Chernihivska	4	1	с. Ліски	Менський	Блистова	Менський
			2	с. Миколаївка	Борзнянський	Прохори	Борзнянський
			3	с. Калужинці	Срібнянський	с. Сокиринці	Срібнянський
			4	с.мт. Любеч	Ріпкинський	с. Новоукраїнське	Ріпкинський
4	Chernivetska	5	1	с. Слобода-Банилів	Вижницький	с. Іспас	Вижницький
			2	с. Красноільськ	Сторожинецький	с. Ропча	Сторожинецький
			3	с. Шишківці	Сокирянський	с. Сербичани	Сокирянський
			4	с. Зелена	Кельменецький	В процесі відбору	Заставнівський
			5	с. Вовчинець	Кельменецький	В процесі відбору	Хотинський
5	Dnipropetrovska	3	1	с. Мар'є-Дмитрівка	Софіївський р-н	с. Богданівка	Павлоградський
			2	с. Миколаївка	Софіївський р-н	с.мт Софіївка	Софіївський р-н
			3	с. Павлівка	Васильківський	с. Добровілля	Васильківський
6	Donetska	1	1	с. Званівка	Артемівський	с. Яковлівка	Артемівський
7	Ivano-Frankivska	1	1	с. Вікторів	Галицький	с. Жалибори	Галицький
8	Kharkivska	8	1	с.Кірове	Близнюківський	с.Софіївка перша	Близнюківський
			2	с.Добровілля	Близнюківський	с.Криштопівка	Близнюківський
			3	с.Башилівка	Близнюківський	с.Радгоспне	Близнюківський
			4	с.Новоалександрівська	Сахновщинський	с.Лигівка	Сахновщинський
			5	с.Лютівська	Золочівський	с.Феські	Золочівський
			6	с.Стара Водолага	Нововодолазький	с.Рокитне	Нововодолазький
			7	с.Левківка	Ізюмський	с.Мала Комишеваха	Ізюмський
			8	с.Андріївка	Великобурлуцький	с.мт.Великий Бурлук	Великобурлуцький
9	Khersonska	5	1	Садово	Білозерський	Федорівка	Білозерський
			2	Томина Балка	Білозерський	Новотягинка	Білозерський
			3	Бехтери	Голопристанський	Новозбурівка	Голопристанський
			4	Заводівка	Горностаївський	Великоблаговіщенка	Горностаївський
			5	Князе-Григорівка	Великопететський	Мала Лепетиха	Великопететський
10	Khmelnytska	4	1	с.Курівка	Городоцький	с.Лісоводи	Городоцький
			2	с.Вербівці	Шепетівський	с.мт Гриців	Шепетівський
			3	с.Переросле	Білогірський	с.Хорошів	Білогірський
			4	с. Михайлючка	Шепетівський	Корчик	Шепетівський
11	Kirovohradska	5	1	с.Миронівка	Світловодський	с.Глинськ	Світловодський
			2	с.Озера	Світловодський	с.Григорівка	Світловодський
			3	с.Копанки	Маловісківський	с.Оникієве	Маловісківський
			4	с.Родниківка	Олександрівський	с.Підлісне	Олександрівський
			5	с.Петрострів	Новомиргородський	с.Турія	Новомиргородський
12	Kyivska	6	1	с.Пологи-Яненки	Переяслав-Хмельницький	с.Стовп'яги	Переяслав-Хмельницький
			2	с.мт Ставище	Ставищенський	с.Домантівка	Сквириський
			3	Антонівська	Ставищенський	Полковниче	Ставищенський
			4	Полковниче	Ставищенський	Великополовецьке	Сквириський
			5	Розкішне	Ставищенський	Іванівка	Ставищенський
			6	Ліщинка	Кагарлицький	Кузьминці	Кагарлицький
			7	Макарівка	Іванківський	Горностаїпіль	Іванківський
13	Luhanska	11	1	с.Кононівка	Біловодський	с.Семикозівка	Біловодський
			2	с.Євсуг	Біловодський	с.Новоолександрівка	Біловодський
			3	с.Нова Краснянка	Кремінський	с.Боровеньки	Кремінський
			4	с.Баранківка	Кремінський	с.Нова Астрахань	Кремінський
			5	с.Рудівка	Сватівський	с.Коломийчиха	Сватівський
			6	с.Мирна Долина	Попаснянський	с.Врубівка	Попаснянський
			7	с.Плахопетрівка	Білокуракинський	с.Просторе	Білокуракинський

			8	с.Бутове	Старобільський	сел.Марківка	Марківський
			9	с.Калмиківка	Старобільський	с.Кабичівка	Марківський
			10	с.Вишневе	Старобільський	с. Чмирівка	Старобільський
			11	с.Шульгинка	Старобільський	с.Курячівка	Марківський
14	Lvivska	8	1	Старичів	Яворівський	Рясна Руська	Яворівський
			2	Чаниж	Буський	Новосілки	Буський
			3	Кути	Буський	Переволочна	Буський
			4	Руда	Жидачівський	Піддністриани	Жидачівський
			5	Заріччя	Жидачівський	Баківці	Жидачівський
			6	Чернилява	Яворівський	Карачинів	Яворівський
			7	Волиця	Мостиський	с. Буховичі	Мостиський
			8	с. Мишлятичі	Мостиський	с.Раденичі	Мостиський
15	Mykolaivska	5	1	Новосвітлівка	Веселинівський	Миколаївка	Веселинівський
			2	с. Возсітське	Єланецького району	с. Першотравневе	Снігурівський
			3	Богданівка	Доманівський	Суха балка	Доманівський
			4	Дмитрівська	Вознесенський	Олександрівка	Вознесенський
			5	Афанасівка	Снігурівський	Киселівка	Снігурівський
16	Odeska	9	1	Смолянка	Кодимський	Шершенці	Кодимський
			2	Красний кут	Котовський	Коси	Котовський
			3	Острівне	Арцизький	Надеждівка	Арцизький
			4	Борщі	Котовський	Нестоїта	Котовський
				Нестоїта	Котовський	Кагарлик	Біляївський
			5	Леніне	Фрунзівський район	Червона гірка	Біляївський
			6	сmt Затишшя	Фрунзівський район	Василівка	Біляївський
			7	Стоянове	Фрунзівський район	Секретарівка	Біляївський
			8	Марьянівка	Фрунзівський район	с. Мирне	Біляївський
			9	Войнічево	Фрунзівський район	Майори	Біляївський
17	Poltavska	3	1	Іванівка	Оржицький	Лазірки	Іванівка
			2	Жовтневе	Решетилівський	Михнівка	Жовтневе
			3	Заїчинці	Семенівський	Семенівка	Заїчинці
18	Rivnenska	2	1	с.Миколаївка	Млинівський район	с.Підгайці	Млинівський
			2	с.Сновидовичі	Рокитнівський район	с.Масевичі	Рокитнівський
19	Sumska	9	1	с. Чернеччина	Охтирський	с. Довжик	Охтирський
			2	с. Гвинтове	Буринський	с. Чернеча Слобода	Буринський
			3	с. Воскресенка	Буринський	с. Піски	Буринський
			5	сmt. Кириківка	Великописарівський	с. Добрянське	Великописарівський
			7	с. Воздвиженське	Ямпільський	сmt. Степанівка	Сумський
			8	с. Білиця	Ямпільський	с. Северинівка	Сумський
			9	с. Усок	Ямпільський	с. Великі Вільми	Сумський
			10	с. Шатрище	Ямпільський	с. Бездрик	Сумський
			11	с.Чуйківка	Ямпільський	сmt. Хотінь	Сумський
21	Vinnytska	6	1	с. Осична	Оратівський	с.Балабанівка	Оратівський
			2	с.Соболівка	Теплицький	с.Завадівка	Теплицький
			3	с. Рахни	Тиврівський	с.Яришівка	Тиврівський
			4	с. Іванківці	Тиврівський	с. Ворошилівка	Тиврівський
			5	с. Лучинецька	Мурованокуриловецький	с. Вербовець	Мурованокуриловецький
			6	с.Михайлівка	Мурованокуриловецький	с. Попелюхи	Мурованокуриловецький
23	Zakarpatska	4	1	Ужок	Великобerezнянський	с.Торун	Міжгірського району
			2	Стричава	Великобerezнянський	с.Абранка	Воловецький
			3	Річка	Міжгірський	Синевир	Міжгірський
			4	Стройне	Свалявська	Солочин	Свалявський
24	Zaporizka	2	1	Новопетрівка	Приморський	с.Преслав	Приморський
			2	Терсянка	Бердянський	с.Миколаївка	Бердянський
				с.Миколаївка	Бердянський	с.Долинське	Бердянський
25	Zhytomyrska	1	1	Селянщина	Черняхівський	с. Пекарщина	Черняхівський
				Пекарщина	Черняхівський	Мала Горбаша	Черняхівський
			117				

Додаток – X
Працюючі районні ресурсні центри громад

№	Область	К-ть РРЦГ	№	Область	К-ть РРЦГ
1	АРК	6	14	Львівська	8
2	Черкаська	8	15	Миколаївська	8
3	Чернігівська	4	16	Одеська	6
4	Чернівецька	1	17	Полтавська	4
5	Дніпропетровська	3	18	Рівненська	2
6	Донецька	0	19	Сумська	4
7	І-Франківська	4	20	Тернопільська	3
8	Харківська	8	21	Вінницька	8
9	Херсонська	0	22	Волинська	8
10	Хмельницька	0	23	Закарпатська	7
11	Кіровоградська	8	24	Запорізька	8
12	Київська	9	25	Житомирська	8
13	Луганська	7		Всього	132

Додаток – XI
Учасники між-обласних навчальних турів

№	Область	Ім'я учасника	Організація
1	Рівненська	Калитинська Іванна	контактна особа проекту від ОДА
2	Рівненська	Чучман Оксана	начальник управління економіки Гоцанської РДА
3	Рівненська	Черній Сергій	заступник голови Корецької РДА
4	Рівненська	Усик Світлана	заступник голови Сарненської РДА
5	Рівненська	Скубік Роман	консультант організаційного відділу виконавчого апарату Рівненської обласної ради
6	Харківська	Гурін Ігор Миколайович	Перший Заступник голови Золочівської райдержадміністрації, КОНТАКТНА ОСОБА РДА ДО ПРОЕКТУ
7	Харківська	Варжеленко Наталя Михайлівна	начальник управління економіки Нововодолазької РДА
8	Харківська	Мухін Борис Володимирович	Перший Заступник голови Близнюківської райдержадміністрації, КОНТАКТНА ОСОБА РДА ДО ПРОЕКТУ
9	Харківська	Биценко Володимир	начальник управління економіки Первомайської РДА
10	Черкаська	Лисак Ю.І.	заступник голови Чигиринської ради
11	Черкаська	Войналович Л.Л.	начальник відділу економіки Городищенської РДА
12	Черкаська	Отовчіц Н.Ф.	начальник відділу економіки Канівської РДА
13	Черкаська	Борота О.Д.	заступник голови Кам'янської РДА
14	Черкаська	Полозюк А.П.	начальник відділу житлово-комунального господарства Уманської РДА
15	Черкаська	Страшна Л.М.	начальник відділу економіки Звенигородської РДА
16	Черкаська	Копійченко В.П.	начальник управління економіки Тальнівської РДА
17	Черкаська	Карнарук Б.Н.	спеціаліст управління агропромислового комплексу ОДА
18	Черкаська	Кулик М.О.	заступник начальника управління зовнішніх зносин ОДА (Івано-Франківськ)
19	Черкаська	Дудник К.І.	керуюча справами Шполянської РДА
20	Луганська	Червонний Борис Сергійович	В.о. начальника Головного управління економіки Луганської облдержадміністрації
21	Луганська	Рибалко Ольга Сергіївна	Координатор від Луганської ОДА, заступник начальника відділу стратегічного планування та прогнозу ГУЕ ОДА
22	Луганська	Єршова Людмила Сергіївна	Головний спеціаліст відділу капбудівництва Антрацитівської РДА
23	Луганська	Прокопенко Юрій Олексійович	Голова Кремінської РДА
24	Луганська	Іванюченко Сергій Іванович	Голова Білокуракинської РДА
25	Луганська	Михайльов Олег	заступник начальника відділу ГУЕ ОДА
26	Луганська	Козьміна Лариса	начальник відділу ОДА, управління преси та інформації
27	Донецька	Семенова М.А.	начальник управління економіки Артемівської районної держадміністрації
28	Донецька	Пивоварова А.В.	голова ОСББ "Гранат" м. Артемівськ
29	Донецька	Петровський О.М.	заступник голови Артемівської РДА

№	Область	Ім'я учасника	Організація
30	Донецька	Ковальов О.Н.	Яковлівський сільський голова
31	Донецька	Блохін О.В.	начальник відділу Красноармійської РДА
32	Донецька	Павленко Т.І.	голова Лисівської сільради
33	Донецька	Мартинюк В.Г.	головний бухгалтер Лисівської сільради
34	Донецька	Тульчук Т.П.	голова Мирненської сільради
35	Донецька	Дихтенко Н.Я.	голова Андріївської сільради
36	Донецька	Радченко О.М.	голова правління ОСББ, сел. Мирне
37	Донецька	Кривоконь О.С.	голова Привітьської сільради
38	Донецька	Ільшов М.О.	начальник відділу містобудування і ЖКГ Добропільської РДА
39	Донецька	Колос О.В.	голова ГО "Маяк", с. Маяк
40	Донецька	Паша К.І.	голова ОГ, с.Раздольне
41	Донецька	Гончаров Геннадій Миколайович	перший заступник міського голови м. Комсомольск
42	Луганська	Дорошенко Анна	директор приватного підприємства, м. Луганськ
43	Луганська	Прокопенко Олексій Юрійович	контактна особа проекту від Кременської РДА
44	Луганська	Сімаков Андрій Леонідович	голова Асоціації підприємців м. Кременна
45	Луганська	Борщук Юлія Вікторівна	спеціаліст Кременської РДА
46	Донецька	Шинкарьова Тамара Григорівна	голова ГО "Відродження", Кумачовська сільська рада
47	Донецька	Москалець Валентина Андріївна	голова ГО "Горняк", Комунарівська сільська рада
48	Донецька	Задорожня Євгенія Олександрівна	заступник керівника проекту, Андріївська сільська рада
49	Донецька	Овчаров Василь Анатолійович	начальник управління економіки Новоазовської РДА
50	Донецька	Карнаушенко Віктор Васильович	заступник голови ОГ "Радість", м.Добропілля
51	Донецька	Кіценко Світлана Володимирівна	голова ОГ "Добра воля" с.Миколаївка
52	Донецька	Удовенко Лідія Володимирівна	голова ОГ "Надія", с.Предтечино
53	Донецька	Осипенко Наталя Юріївна	начальник відділу Костянтинівської райради
54	Донецька	Бовт Єлеонора Олександрівна	начальник відділу Констянтинівської РДА
55	Донецька	Колосов В.В.	голова ОГ "Радість", с. Світле
56	Тернопільська	Івашук Ігор Євгенович	Перший заступник начальника головного управління економіки ОДА
57	Тернопільська	Гудима Василь Петрович	Заступник голови , начальник управління економіки Зборівської РДА
58	Тернопільська	Солтис Роман Володимирович	Заступник голови Козівської районної ради
59	Тернопільська	Поперечний Сергій Іванович	Заступник голови Теребовлянської РДА
60	Тернопільська	Копач Петро Іванович	Начальник управління економіки та розвитку інфраструктури Підволочиської РДА
61	Івано-Франківська	Листван Михайло Йосипович	Головний спеціаліст управління зовнішніх зв'язків, туризму та євроінтеграції Івано-Франківської ОДА
62	Івано-Франківська	Гудзик Леся Іванівна	Заступник керівника виконавчого апарату Городенківської РР
63	Івано-Франківська	Орловська Зоряна Степанівна	Головний спеціаліст відділу економіки Галицької РДА
64	Івано-Франківська	Галайчук Уляна Василівна	Головний спеціаліст відділу економіки Рожнятівської РДА
65	Кіровоградська	Ковальова Людмила Всеволодівна	начальник відділу зовнішніх зносин та євроінтеграції головного управління економіки Кіровоградської облдержадміністрації
66	Кіровоградська	Совенко Сергій Миколайович	Заступник голови Новомиргородської районної ради
67	Кіровоградська	Охремів Володимир Михайлович	Заступник начальника відділу ЖКГ, архітектури і містобудування Бобринецької райдержадміністрації
68	Кіровоградська	Штундер Олександр Миколайович	Заступник начальника управління економіки Гайворонської райдержадміністрації
69	Кіровоградська	Нечепоренко Лариса Федорівна	Заступник голови Олександрівської райдержадміністрації
70	Кіровоградська	Малюта Віта Валентинівна	Заступник голови Петрівської райдержадміністрації
71	Кіровоградська	Краснов Олександр Олександрович	Завідувач сектору інвестицій та торгівлі відділу економіки та розвитку інфраструктури Новоукраїнської райдержадміністрації
72	Кіровоградська	Білявський Степан Антонович	Заступник начальника управління економіки і розвитку інфраструктури Маловисківської райдержадміністрації
73	Кіровоградська	Поварчук Андрій В'ячеславович	Керівник апарату Світловодської райдержадміністрації
74	Чернігівська	Булат Василь Володимирович	Заступник начальника Управління регіонального розвитку ОДА
75	Волинська	Ірина Пашук	головний спеціаліст відділу міжнародної співпраці та проектної діяльності Волинської ОР
76	Волинська	Валентин Чернецький	начальник управління економіки Ратнівської РДА
77	Волинська	Іван Громик	заступник голови Іваничівської РР

Додаток - XII
Зведені дані щодо проведених тренінгів (2009)

№	Область	Тренінги				К-ть тренінгів за темою						
		К-ть тренінгів	К-ть учасників	Члени ОГ	Місцева влада	Управління ОГ	Бухгалтерія та звітування	Планування	Написання МП пропозиції	Впровадження мікро-проекту	Інші	Всього
1	АРК	13	377	349	28	7	0	7*	6	0	0	13
2	Черкаська	27	613	402	211	8	1	8	8	1	1	27
3	Чернігівська	17	355	299	56	3	0	2	6	5	1	17
3	Чернівецька	8	159	118	41	2	0	2	2	2	0	8
5	Дніпропетровська	25	629	393	236	8	1	8*	8	8	0	25
6	Донецька	24	648	527	121	8	0	8	8	0	0	24
7	І-Франківська	22	638	608	30	5	2	5	5	5	0	22
8	Харківська	20	520	395	125	7	1	6	6	0	0	20
9	Херсонська	17	165	70	95	4	1	4	5	3	0	17
10	Хмельницька	20	345	278	67	4	1	3	6	6	0	20
11	Кіровоградська	16	390	322	68	3	1	0	4	8	0	16
12	Київська	27	564	441	123	5	1	5	6	10	0	27
13	Луганська	23	514	378	136	5	3	5	5	4	1	23
14	Львівська	23	371	265	106	6	0	6	11	0	0	23
15	Миколаївська	32	725	629	96	7	1	7	8	8	1	32
16	Одеська	25	421	311	110	6	1	5	7	6	0	25
17	Полтавська	30	343	296	47	9	1	9	11	0	0	30
18	Рівненська	10	233	173	60	0	1	0	0	9	0	10
19	Сумська	21	521	365	156	4	1	4	4	0	8	21
20	Тернопільська	12	260	186	74	1	2	1	0	8	0	12
21	Вінницька	23	567	503	64	6	0	4	4	9	0	23
22	Волинська	18	471	389	82	3	1	3	3	5	3	18
23	Закарпатська	16	321	284	37	3	1	3	5	4	0	16
24	Запорізька	30	808	654	154	7	1	7	7	8	0	30
25	Житомирська	1	7	5	2	1	0	0	0	0	0	1
Всього у 2009		500	10965	8640	2325	122	22	97	135	109	15	500
2008		304	7375	5584	1791	112	0	103	86	3	0	304
Всього з початку проекту		804	18340	14224	4116	234	22	200	221	112	15	804

Додаток – XII В
Тренінги для персоналу МРГ

Рік	К-ть тренінгів	К-ть учасників
2008	н/д	67
2009	7	44
Всього	7	111

Найчастіше тренінг для членів ОГ відповідав рівню їх зрілості та потребам. Наприклад, тренінг з питань управління ОГ та бухгалтерії та звітування відбувався після створення ОГ. Наступним був тренінг з планування, після того, як ОГ вже набула певної зрілості. Тренінг з написання мікро-проектної пропозиції був організований після того, як ПРГ був схвалений на ФМР, а тренінг з впровадження мікро-проекту був організований після того, як фахівці МРГ схвалили МПП. Проте на практиці, інколи тренінги частково накладались один на одний через низку факторів.

Часто члени ОГ просили провести додатковий тренінг (чи вибіркове навчання), оскільки одного тренінгу було недостатньо для повного розуміння предмету навчання. Проблемним став тренінг з ведення бухгалтерії/ фінансового менеджменту, оскільки 40-50% бухгалтерів ОГ не мали базових знань принципів ведення бухгалтерії. У селах ОГ не знаходили членів із необхідними знаннями предмету. Тому вони часто вибирали чесних і активних осіб для ведення фінансової діяльності ОГ. Такі люди стикались із труднощами в виконанні всіх деталей фінансового менеджменту, рекомендованого фахівцями Проекту. Для вирішення цієї проблеми команда Проекту підготувала базовий посібник з ведення бухгалтерії, щоб навчити бухгалтерів ОГ у два етапи – спочатку, базове знання, і лише потім – реальний фінансовий менеджмент.

Додаток - XIII

Зведені дані про заходи з планування, мікро-проектної та комунікаційної діяльності (2009)

№	Область	Планування ОГ		МП пропозиції					Вартість схвалених МПП та спів- фінансування (млн. грн.)					Завершено МП
		К-ть ОГ з ПРГ	ПРГ схвалені на ФМР	Підготовлено пропозицій	Схвалено на ФМР	Подано до КУП	Оцінено КУП	Схвалено КОП	Загальна вартість	Частка ОГ	Частка місцевої влади	Частка приватного сектору	Частка МРГ	
1	АРК	14, -4	11	16	16	27	24	22	3,8	0,3	2	0	1,6	4
2	Черкаська	44	44	44	44	44	44	40	5,2	0,4	2,1	0,17	2,6	0
3	Чернігівська	16	28	28	28	28	25	31	4,4	0,3	2	0,05	2,1	2
3	Чернівецька	32	18	32	32	32	28	28	4,5	0,3	2,1	0	2,1	
5	Дніпропетровська	35	43	34	42	38	38	31	5,2	0,7	2,3	0,01	2,2	5
6	Донецька	39	29	37	29	28	14	14	1,8	0,1	0,8	0,01	0,9	
7	І-Франківська	16	16	30	30	30	30	30	4,1	0,4	1,7	0,04	2	21
8	Харківська	34	42	40	40	40	38	38	5,6	0,3	2,4	0,07	2,7	3
9	Херсонська	3	48	40	40	40	40	40	5,2	0,3	2,4	0,003	2,4	13
10	Хмельницька	31, -1	31	44	43	43	35	35	4,8	0,3	2,1	0,02	2,3	2
11	Кіровоградська	40	39	40	40	40	40	39	5,2	0,5	1,9	0,27	2,5	2
12	Київська	12, -1	10	33	27	46	41	34	4,7	0,2	2,1	0,05	2,3	8
13	Луганська	30, -4	32	45	45	36	33	33	4,5	0,3	1,8	0,37	2	20
14	Львівська	34	27	37	35	32	31	28	4,2	0,3	1,9	0,01	2,1	1
15	Миколаївська	40	43	43	43	40	37	40	5,5	0,3	2,5	0	2,7	19
16	Одеська	43	43	43	43	40	40	40	6,2	0,5	2,6	0,05	3	7
17	Полтавська	43	43	40	40	40	42	40	5,7	0,3	2,5	0,06	2,8	4
18	Рівненська	7	20	23	22	27	27	30	4,7	0,3	2,1	0,03	2,2	4
19	Сумська	26, -1	46	45	44	42	38	38	6,7	0,6	3,3	0,03	2,8	1
20	Тернопільська	12	39	37	39	39	39	39	5,9	0,7	2,4	0,15	2,7	23
21	Вінницька	25	32	31	31	24	24	24	4,1	0,3	2	0,06	1,8	3
22	Волинська	15	15	23	27	37	37	36	6,3	0,4	3,1	0	2,7	12
23	Закарпатська	41	41	40	40	40	40	37	5,5	0,3	2,6	0,04	2,6	0
24	Запорізька	40	40	40	40	40	38	40	5,4	0,3	2,1	0,47	2,6	10
25	Житомирська	1	6	37	29	26	25	25	3,0	0,2	1,3	0	1,5	1
Всього у 2009		662	786	902	889	899	848	832	122,2	8,9	54,1	1,96	57,2	165
2008		389	232	122	122	62	62	47	6,3	0,7	3,2	0,03	2,4	0
Всього з початку проекту		1051	1018	1024	1011	961	910	879	128,5	9,6	57,3	2	59,6	165

Додаток – XIV

Вигодонабувачі від реалізації проектів громад з початку впровадження Проекту

#	Область	К-ть схвалених МП	К-ть вигодонабувачів		
			Всього	Ч	Ж
1	АРК	29	15184	6488	8696
2	Черкаська	40	38808	17113	21695
3	Чернігівська	33	18427	8917	9510
4	Чернівецька	28	22153	10119	12034
5	Дніпропетровська	31	19522	9320	10202
6	Донецька	14	16569	7481	9088
7	І-Франківська	40	56518	24150	32368
8	Харківська	38	22061	9486	12575
9	Херсонська	40	46052	21082	24970
10	Хмельницька	39	15395	6469	8926
11	Кіровоградська	39	37147	16303	20844
12	Київська	37	23042	9443	13599
13	Луганська	33	22518	10208	12310
14	Львівська	31	43869	20270	23599
15	Миколаївська	40	19803	8878	10925
16	Одеська	40	35548	15261	20287
17	Полтавська	40	14871	6571	8300
18	Рівненська	37	44089	21845	22244
19	Сумська	38	19693	8957	10736
20	Тернопільська	40	20252	9280	10972
21	Вінницька	32	30425	13734	16691
22	Волинська	38	25758	11632	14126
23	Закарпатська	37	75783	36152	39631
24	Запорізька	40	40099	17501	22598
25	Житомирська	25	18826	9003	9823
	Всього	879	742412	335663	406749
	У %		100%	45%	55%

Додаток – XV

Загальна кількість мікро-проектів за пріоритетом з початку реалізації Проекту

№	Область	К-ть схвалених МП	К-ть МП за пріоритетом				
			Охорона здоров'я	Енергозбереження	Водопостачання	Навколишнє середовище	Шкільні авто-буси
1	АРК	29	6	13	6	1	3
2	Черкаська	40	22	12	6	0	0
3	Чернігівська	33	11	16	6	0	0
4	Чернівецька	28	8	18	1	0	1
5	Дніпропетровська	31	13	11	5	0	2
6	Донецька	14	0	9	5	0	0
7	І-Франківська	40	5	34	0	1	0
8	Харківська	38	2	28	5	1	2
9	Херсонська	40	11	25	4	0	0
10	Хмельницька	39	7	25	3	0	4
11	Кіровоградська	39	2	23	7	1	6
12	Київська	37	9	23	5	0	0
13	Луганська	33	9	15	8	0	1
14	Львівська	31	8	20	1	1	1
15	Миколаївська	40	1	25	11	0	3
16	Одеська	40	8	16	16	0	0
17	Полтавська	40	4	11	21	0	4
18	Рівненська	37	14	19	0	0	4
19	Сумська	38	10	12	13	0	3
20	Тернопільська	40	8	24	4	1	3
21	Вінницька	32	4	15	6	0	7
22	Волинська	38	5	31	2	0	0
23	Закарпатська	37	10	24	2	1	0
24	Запорізька	40	5	18	15	0	2
25	Житомирська	25	17	6	2	0	0
	Всього	879	199	473	154	7	46
	Всього %		23%	54%	17%	1%	5%

Додаток – XVI
Список завершених мікро-проектів

№	Область	№	Опис мікро-проекту
1	АР Крим	1	Покращення системи водопостачання с.Звіздне, Красногвардійський район
		2	Ремонт и оборудование ФАП в с.Красная Поляна, Красногвардійський район
		3	Шкільний автобус с. Валентинове, Сакський район
		4	Енергозберігаючі заходи в с.Сусаніно, Первомайський район
2	Чернівецька	1	Шкільний автобус с.Купка, Глибоцький район
3	Чернігівська	1	Реконструкція вуличного освітлення в смт. Короп, Коропський район
		2	Будівництво водопроводу в с.Сядрино, Корюківський район
4	Дніпропетровська	1	Ремонт ФАПу в с.Сергіївка, Томаківський район
		2	Енергозберігаючі заходи в дитсадку с Привовчанка, Павлоградський район
		3	Реконструкція вуличного освітлення в с.Богданівка, Павлоградський район
		4	Шкільний автобус с. Зелений Гай, Васильківський район
		5	Шкільний автобус с.Шевченкове, Васильківський район
5	Івано-Франківська	1	Енергозберігаючі заходи в дитсадку м.Рогатин, Рогатинський район
		2	Енергозберігаючі заходи в Чесниківській школі, Рогатинський район
		3	Капітальний ремонт ФАПу у с.Вишнів, Рогатинський район
		4	Енергозберігаючі заходи в ДНЗ «Сонечко» с.Жовчів, Рогатинський район
		5	Капітальний ремонт ФАПу у с.Вільхова, Рогатинський район
		6	Енергозберігаючі заходи в школі с.Далешева, Городенківський район
		7	Енергозберігаючі заходи в школі с.Вікно, Городенківський район
		8	Енергозберігаючі заходи в школі с.Пилипи, Коломийський район
		9	Енергозберігаючі заходи в Центрі Громади с.Ясень, Рожнятівський район
		10	Енергозберігаючі заходи в школі с. Семаків, Городенківський район
		11	Енергозберігаючі заходи в дитсадку с.Чернятин, Городенківський район
		12	Енергозберігаючі заходи в ДНЗ «Зірочка» м.Городенка, Городенківський район
		13	Енергозберігаючі заходи в школі смт.Обертин, Тлумацький район
		14	Енергозберігаючі заходи в школі м.Тлумач, Тлумацький район
		15	Енергозберігаючі заходи в школі/дитячому садку с.Олешів, Тлумацький район
		16	Енергозберігаючі заходи в школі с.Гостів, Тлумацький район
		17	Енергозберігаючі заходи в дитячому садку смт.Ланчин, Надвірнянський район
		18	Енергозберігаючі заходи в школі с.Джурів, Снятинський район
		19	Енергозберігаючі заходи в дитсадку смт.Більшівці, Галицький район
		20	Енергозберігаючі заходи в школі с.Голосків, Коломийський район
		21	Енергозберігаючі заходи в школі с.Молодків, Надвірнянський район
6	Харківська	1	Шкільний автобус с. Приколотне, Великобурлуцький район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі с.Мелихівка, Нововодолазький район
		3	Енергозберігаючі заходи в школі с.Федорівка, Нововодолазький район
7	Херсонська	1	Ремонт дільничої лікарні в с.Рубанівка, Великолепетиський район
		2	Ремонт амбулаторії в с.Каїри, Горностаївський район
		3	Енергозберігаючі заходи в школі с.Маринське, Горностаївський район
		4	Ремонт покрівлі в будинку №4А по вул Радянській в смт Горностаївка, Горностаївський район
		5	Ремонт ФАПу с.Широке, Скадовський район
		6	Енергозберігаючі заходи в дитсадку с.Старосілля, Великоолександрівський район
		7	Енергозберігаючі заходи в Дитсадку смт.Велика Олександрівка, Великоолександрівський район
		8	Ремонт ФАП с.Мала Олександрівка, Великоолександрівський район
		9	Ремонт водопроводу в с.Володимиро-Іллінка, Новотроїцький район
		10	Енергозберігаючі заходи в Дитсадку с.Сиваське, Новотроїцький район
		11	Енергозберігаючі заходи в школі с.Новопетрівка, Високопільський район
		12	Енергозберігаючі заходи в школі смт.Високопіль, Високопільський район
		13	Енергозберігаючі заходи в школі с.Нововознесенське, Високопільський район
8	Хмельницька	1	Шкільний автобус смт.Антоніни, Красилівський район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі с.Гречинці, Летичівський район
		3	Шкільний автобус сіл Радковиця, Борщівка, Турчинці, Городоцький район
9	Кіровоградська	1	Шкільний автобус с.Розумівка, Олександрівський район
		2	Шкільний автобус с. Таужне, Гайворонський район
10	Київська	1	Енергозберігаючі заходи в дитячому садку с. Кривошиїнці, Сквирський район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі с. Шаліївка, Сквирський район
		3	Ремонт приміщення Самгородоцької амбулаторії (енергозберігаючі заходи)), Сквирський район
		4	Покращення водопостачання в с.Єрківці, Переяслав-Хмельницький район
		5	Реконструкція вуличного освітлення по вул Щорса, м.Ржищів
		6	Реконструкція вуличного освітлення по вул. Воровського, м.Ржищів
		7	Ремонт мереж водопостачання в будинку №15 по вул Леніна, м.Ржищів

		8	Енергозберігаючі заходи в школі по вул. 1 Травня, м.Ржищів
11	Луганська	1	Покращення водопостачання в с.Лози, Антрацитівський район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі с. Містки, Сватівський район
		3	Реконструкція вуличного освітлення в с.Бобрикове, Антрацитівський район
		4	Ремонт покрівлі в будинку №80 по вул Кірова смт Петрівка, Станично-Луганський район
		5	Енергозберігаючі заходи в дитсадку смт. Нижній Нагольчик, Антрацитівський район
		6	Ремонт водопроводу в с.Олександропіль, Білокуракінський район
		7	Ремонт ФАПу в с.Курячівка, Білокуракінський район
		8	Ремонт ФАПу в с.Калинове, Попаснянський район
		9	Ремонт ФАПу в с.Новолимарівка, Біловодський район
		10	Ремонт водопроводу в с.Червоноармійське та Нянчине, Білокуракінський район
		11	Ремонт водопроводу в с.Широкий, Станично-Луганський район
		12	Енергозберігаючі заходи в Центрі громади с. Райгородка, Сватівський район
		13	Енергозберігаючі заходи в дитсадку с. Нещеретово, Білокуракінський район
		14	Ремонт водопроводу в с.Варварівка, Кремінський район
		15	Енергозберігаючі заходи в дитсадку с Чмирівка, Старобільський район
		16	Ремонт водопроводу в с.Варварівка, Кремінський район
		17	Енергозберігаючі заходи в школі с.Куземівка, Сватівський район
		18	Енергозберігаючі заходи в дитсадку смт Врубівка, Попаснянський район
		19	Ремонт водопроводу в с.Красна Талівка, Станично-Луганський район
		20	Шкільний автобус с.Кабичівка, Марківський район
12	Львівська	1	Ремонт ФАПу в с. Арламівська Воля, Мостиський район
13	Миколаївська	1	Енергозберігаючі заходи в школі с. Бурилове, Кривоозерський район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі смт.Доманівка, Доманівський район
		3	Реконструкція вуличного освітлення в с.Суша Балка та с.Лідиівка, Доманівський район
		4	Енергозберігаючі заходи в школі с.Маринівка, Доманівський район
		5	Енергозберігаючі заходи в дитсадку смт.Веселиново, Веселинівський район
		6	Ремонт водопроводу в с.Парутино, Очаківський район
		7	Шкільний автобус с.Олександрівка, Доманівський район
		8	Енергозберігаючі заходи в дитсадку "Зірочка" с.Куцуруб, Очаківський район
		9	Шкільний автобус с.Мурахівка, Березнегуватський район
		10	Шкільний автобус с. Першотравневе, Снігурівський район
		11	Енергозберігаючі заходи в дитсадку смт.Березнегувате, Березнегуватський район
		12	Енергозберігаючі заходи в школі с.Новосевастополь, Березнегуватський район
		13	Енергозберігаючі заходи в Центрі громади с. Галаганівка, Снігурівський район
		14	Ремонт водопровідної та каналізаційної систем в будинках №27 та №28 в с.Мартинівське (ОСББ), Вознесенський район
		15	Водопровід в с.Вознесенське, Вознесенський район
		16	Ремонт водопроводу в с.Павлівка, Снігурівський район
		17	Енергозберігаючі заходи в школі с. Киселівка, Снігурівський район
		18	Енергозберігаючі заходи в школі с. Червона Долина, Снігурівський район
		19	Енергозберігаючі заходи в школі с. Червоний Промінь, Снігурівський район
14	Одеська	1	Закупівля обладнання в амбулаторію с.Бритівка, Білгород-Дністровський район
		2	Ремонт водопроводу с.Радісне, Іванівський район
		3	Ремонт водопроводу с.Красна Коса, Білгород-Дністровський район
		4	Ремонт водопроводу смт Петрівка, Іванівський район
		5	Ремонт водопроводу с.Бузинове, Іванівський район
		6	Енергозберігаючі заходи в Дитсадок с.Жовтневе, Болградський район
		7	Енергозберігаючі заходи в школі с. Баннівка, Болградський район
15	Полтавська	1	Шкільний автобус с. Яблунове, Оржицький район
		2	Шкільний автобус с. Гільці, Чорнухінський район
		3	Шкільний автобус с. Милорадове, Котелевський район
		4	Шкільний автобус с. Устимівка, Семенівський район
16	Рівненська	1	Енергозберігаючі заходи в школі с. Масевичі, Рокитнівський район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі с.Удрицьк, Дубровицький район
		3	Енергозберігаючі заходи в дитячому садку смт.Зарічне, Зарічненський район
		4	Ремонт ФАПу в с.Воскодави, Гощанський район
17	Сумська	1	Шкільний автобус с.Рожковичі, Середино-Будський район
18	Тернопільська	1	Шкільний автобус с.Вишгородок, Лановецький район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі с.Біще, Бережанський район
		3	Енергозберігаючі заходи в загальноосвітній школі с.Куропатники, Бережанський район
		4	Енергозберігаючі заходи в загальноосвітній школі с.Куряни, Бережанський район
		5	Енергозберігаючі заходи в загальноосвітній школі с.Щепанів, Козівський район
		6	Шкільний автобус с.Вільшанка, Зборівський район
		7	Енергозберігаючі заходи в дитячому садку смт.Підволочиськ, Підволочиський район

		8	Енергозберігаючі заходи в школі с.Великий Говилів, Тереховлянський район
		9	Шкільний автобус с.Папірня, Тереховлянський район
		10	Енергозберігаючі заходи в школі с.Підвисоке, Бережанський район
		11	Енергозберігаючі заходи в дитячому садку смт.Козова, Козівський район
		12	Енергозберігаючі заходи в дитячому садку с.Криве, Козівський район
		13	Енергозберігаючі заходи в загальноосвітній школі смт.Козлів, Козівський район
		14	Ремонт ФАП у с.Гнилиці, Підволочиський район
		15	Реконструкція водопровідної мережі с.Кам'янки, Підволочиський район
		16	Енергозберігаючі заходи в школі с.Хмелівка, Тереховлянський район
		17	Енергозберігаючі заходи в школі с.Заздрість, Тереховлянський район
		18	Енергозберігаючі заходи в школі с.Целіїв, Гусятинський район
		19	Реконструкція амбулаторії сімейної медицини в с.Увисла, Гусятинський район
		20	Енергозберігаючі заходи в школі с.Городниця, Гусятинський район
		21	Енергозберігаючі заходи в школі с.Іванівка, Підволочиський район
		22	Енергозберігаючі заходи в школі смт.Коропець, Монастирський район
19	Вінницька	1	Шкільний автобус с.Флорино, Бершадський район
		2	Шкільний автобус с.Северинівка, Жмеринський район
		3	Шкільний автобус с.Степанівка, Теплицький район
20	Волинська	11 мпп	Немає даних
21	Запорізька	1	Шкільний автобус у с.Верхня Терса, Гуляйпільський район
		2	Енергозберігаючі заходи в школі смт.Тернувате, Новомиkolaївський район
		3	Ремонт водопроводу в с.Софіївка, Новомиkolaївський район
		4	Реконструкція вуличного освітлення с.Вершина, Куйбишевський район
		5	Реконструкція вуличного освітлення смт.Комиш-Зоря, Куйбишевський район
		6	Шкільний автобус у с.Зразкове, Куйбишевський район
		7	Енергозберігаючі заходи в школі с.Малинівка, Гуляйпільський район
		8	Енергозберігаючі заходи в дитсадку "Вербиченька" с.Владівка, Чернігівський район
		9	Енергозберігаючі заходи в дитсадку смт.Чернігівка, Чернігівський район
		10	Енергозберігаючі заходи в 9 селах Підгірненської с/р, Новомиkolaївський район
22	Житомирська	1	Енергозберігаючі заходи в Громадському центрі с.Андріївка, Червоноармійський район
	Всього:	165	

Додаток – XVII

Детальна інформація про концепцію Фонду регіонального розвитку

Проблема: Аналіз суспільно економічних процесів сучасної української держави, результати роботи проектів міжнародної технічної допомоги, зокрема спільного Проекту Європейського союзу та Програми розвитку ООН "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду", діяльності сільських, селищних, міських територіальних громад та відповідних локальних громадських організацій, засвідчує потребу в переорієнтації організаційних зусиль і фінансових ресурсів з центрального на регіональний та локальний рівні. Концентрація організаційних зусиль і фінансових ресурсів на рівні сільських, селищних, міських територіальних громад та відповідних локальних громадських організацій забезпечить вирішення більшості проблем та завдань які перед ними стоять, створить умови для інституційного та інфраструктурного розвитку відповідних територій. Проте існуюче фінансове регулювання обмежує участь організацій громад в отриманні ресурсів з місцевого бюджету та впровадженні мікро-проектів громад.

Варіант: Створення на рівні регіону (області) ефективних інструментів регіонального і локального розвитку є одним із варіантів вирішення цієї проблеми. Проаналізувавши відповідні джерела та опитавши посадовців з обласних виконавчих органів влади (зокрема. Черкаської, Запорізької тощо), було встановлено, що Фонд регіонального розвитку може стати ефективним інструментом, покликаним вирішити вказану проблему. За даними Державного комітету статистики близько 61% населення України проживає на території сіл, селищ, малих (до 50 тис. жителів) та середніх міст (до 100 тис. жителів). Таким чином, створення та запуск регіональних механізмів розвитку територій – таких як Фонд регіонального розвитку (надалі Фонд) - забезпечить отримання негайного корисного результату більшістю населення країни шляхом

- 1) концентрації коштів державного, обласного, місцевих бюджетів, а також коштів міжнародних організацій та проектів, чи коштів підприємств, установ, організацій, громадян України для вирішення проблем місцевого розвитку;
- 2) організації ефективного процесу збору, оцінки та виконання проектів та програм для забезпечення районного та місцевого розвитку;
- 3) створення та запуску розвитку інфраструктур локальних громад та програм і проектів розвитку територій в цих громадах (організаціях громад).

Нижче подана інформація про створення, функціонування та управління Фондом:

Обрана організаційна і юридична форма для створення Фонду повинна забезпечити:

- 1) ефективність та гнучкість операційного та стратегічного управління;
- 2) можливість оперативного залучення провідних спеціалістів, експертів із області, інших областей чи інших країн для роботи на користь Фонду та територіальних громад;
- 3) участь у створенні ключових установ Фонду, як громадського так і приватного сектору, зацікавлених у регіональному розвитку;

Таким чином, найбільш найбільш ефективною формою для створення Фонду з огляду на такі критерії як відбір, можливість досягнути поставної мети та забезпечити позитивний результат для розвитку території та інфраструктури громади є юридична особа у вигляді установи.

Фонд регіонального розвитку діє як:

- 1) неприбуткова організація відповідно до підпункту «г» пункту 7.11.1. ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств» № 334;
- 2) неприбуткова організація відповідно до ч.2 ст. 21 чинного Бюджетного кодексу України;
- 3) організація, яка проводить тендерні закупівлі відповідно до Постанови КМУ № 921 від 17 жовтня 2008 «Про затвердження Положення про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти».

Фонд регіонального розвитку діє на підставі:

- 1) Установчого акту;
- 2) Правил Фонду стосовно прийому на роботу членів правління, голови правління, та працівників Фонду;
- 3) Правил Фонду стосовно умов плати праці та преміювання членів правління, голови правління, та працівників Фонду;
- 4) Правил, інструкцій, розпоряджень стосовно залучення та використання ресурсів Фонду
- 5) Чинного законодавства України.

Етапи створення Фонду регіонального розвитку:

- 1) Підготовча і роз'яснювальна робота серед ключових вигодо набувачів стосовно ефективності створення Фонду, як основного інструменту регіонального розвитку;
- 2) Проведення Форуму громадських ініціатив;
- 3) Загальні збори засновників Фонду, яким потрібно прийняти загальне рішення про створення Фонду, затвердження його Установчого Акту та необхідних Положень, призначення першого складу Правління та Наглядової ради Фонду.

Додаток – XXIII

Запропоновані деталі щодо процесу передачі завершених мікро-проектів власнику

Завершені в рамках Проекту МРГ мікро-проекти будуть передані на баланс юридично відповідальним органам виконавчої влади/ комунальним підприємствам. Після завершення мікро-проекта відбувається здача його в експлуатацію та передача власникам для забезпечення належного механізму експлуатації та обслуговування.

Через невизначену політику та нечітке розуміння у питаннях передачі об'єкта, МРГ провів семінар з питань передачі завершеного мікро-проекту у листопаді 2009 року, на який запросив фахівців районного, обласного та національного рівнів, включно з інспекторами та представниками місцевої влади. На основі рекомендацій наданих на семінарі фахівці Проекту підготували роздатковий матеріал для відповідних організацій громад та інших організацій – партнерів, щоб отримати чітке розуміння процесу передачі проектів громад. Основні тези рекомендацій є такими:

Рекомендації стосовно передачі завершеного будівництвом/ відремонтованого об'єкту

1. Власнику об'єктів капітального ремонту/ реконструкції/ нового будівництва надаються такі документи:
 - Визначену кількість схвалених мікро-проектних та кошторисних документів
 - Виконавча документація
 - Звіти про роботи підрядчика відповідно до державних стандартів, під назвою KB-2 і KB-3
 - Звіт про здачу в експлуатацію
 - Сертифікат відповідності збудованого об'єкту проектній документації, вимогам державних стандартів, будівельним стандартам та правилам
 2. Для об'єктів, що передбачають ремонт, власнику надаються такі документи:
 - Визначену кількість схвалених мікро-проектних та кошторисних документів
 - Виконавча документація
 - Звіти про роботи підрядчика відповідно до державних стандартів, під назвою KB-2 і KB-3
 - Звіт про здачу в експлуатацію
 3. Вимагається лист від власника об'єкту про передачу обладнання/ транспортного засобу.
- Власник об'єкту надає лист після збору та підписання Картки поточного обліку матеріальних цінностей у бюджетних установах (форма N 03-3) та схвалення Наказом головного управління Державного казначейства України та державного комітету статистики України, відповідно до наказу від 2 грудня 1997 р. N 125/70 чи Картки поточного обліку матеріальних цінностей у бюджетних установах (форма N 03-2). Для об'єктів, що передбачають будівництво, реконструкцію та ремонт існують різні форми.

Рекомендації стосовно передачі обладнання та транспортних засобів (шкільний автобус)

1. Для об'єктів з закупівлею обладнання та транспортних засобів власнику надаються такі документи:
 - Угода
 - Рахунок із зазначенням:
 - a) Дати доставки;
 - b) №, серія листа від уповноваженої особи;
 - c) Прізвище особи, яка прийняла товар;
 - d) підпис цієї ж особи;
 - e) список обладнання, ціна, кількість
 - f) Підпис найманої особи;
 - g) підпис постачальника.
 2. Звіт про завершення установки обладнання (запуск обладнання) чи акт прийому та передачі транспортного засобу
 3. Вимагається лист від власника об'єкту про передачу обладнання/ транспортного засобу.
- Власник об'єкту надає лист після збору та підписання Картки поточного обліку матеріальних цінностей у бюджетних установах (форма N 03-3) та схвалення Наказом головного управління Державного казначейства України та державного комітету статистики України, відповідно до наказу від 2 грудня 1997 р. N 125/70.

Додаток – XIX
Зведені дані про висвітлення діяльності Проекту (2009)

№	Область	Пресс-конференції	Медіа висвітлення	Публікації на веб сайтах	Інформаційні бюлетені		
					К-ть виданих бюлетенів	К-ть надрукованих і розповсюджених копій	К-ть надісланих електронних копій
1	АРК	2	47	12	3	175	6
2	Черкаська	2	19	6	5	300	250
3	Чернігівська	6	13	8	9	123	130
3	Чернівецька	1	10	5	2	200	160
5	Дніпропетровська	2	40	4	3	180	0
6	Донецька	2	49	4	1	90	75
7	І-Франківська	3	92	27	12	1070	235
8	Харківська	4	82	20	7	2740	397
9	Херсонська	4	33	17	2	300	230
10	Хмельницька	2	15	9	2	250	300
11	Кіровоградська	3	30	21	6	300	300
12	Київська	18	68	8	6	260	256
13	Луганська	3	29	38	9	3600	400
14	Львівська	1	29	2	3	300	24
15	Миколаївська	1	33	8	3	1400	400
16	Одеська	5	39	22	7	1400	0
17	Полтавська	3	25	7	8	790	0
18	Рівненська	11	97	27	12	1662	197
19	Сумська	7	43	22	4	2950	550
20	Тернопільська	0	72	16	5	400	308
21	Вінницька	4	60	24	10	1750	870
22	Волинська	8	50	29	2	300	100
23	Закарпатська	4	23	11	4	1000	1000
24	Запорізька	4	59	13	16	3180	775
25	Житомирська	1	41	3	3	750	335
Всього у 2009 р.		101	1098	363	144	25470	7298
2008		31	753	203	48	8207	3624
Всього з початку проекту		132	1851	566	192	33677	10922

Додаток – XX

Зареєстровані медіа висвітлення діяльності Проекту МРГ з початку впровадження

№	Область	К-ть висвітлень	Медіа покриття				Веб сторінки партнерів
			Преса	ТБ	Радіо	Електронні ЗМІ	
1	АРК	59	39	1	0	19	16
2	Черкаська	34	17	6	3	8	9
3	Чернігівська	30	7	2	7	14	14
4	Чернівецька	28	9	8	3	8	10
5	Дніпропетровська	60	40	13	2	5	6
6	Донецька	49	21	4	2	22	4
7	І-Франківська	107	35	18	21	33	46
8	Харківська	183	72	33	12	66	41
9	Херсонська	57	37	5	2	13	22
10	Хмельницька	28	15	9	3	1	19
11	Кіровоградська	62	56	2	3	1	38
12	Київська	123	57	33	25	8	13
13	Луганська	49	31	7	6	5	44
14	Львівська	45	30	0	2	13	16
15	Миколаївська	39	27	4	4	4	13
16	Одеська	60	30	11	0	19	33
17	Полтавська	43	23	4	6	10	12
18	Рівненська	185	66	28	59	32	41
19	Сумська	87	21	9	35	22	35
20	Тернопільська	137	31	42	23	41	26
21	Вінницька	65	10	19	14	22	24
22	Волинська	71	*	*	*	*	41
23	Закарпатська	44	33	4	0	7	11
24	Запорізька	108	79	19	10	0	20
25	Житомирська	98	51	17	19	11	12
Всього		1851	837	298	261	384	566

Додаток - XXI
Список статей, оброблених для аналізу медіа-висвітлення

№	Регіон	Назва публікації	Назва видання	Дата
1	АР Крим	Поверили в себе	Огни маяка	30.04.09
2	АР Крим	Громада всему голова	Крымские известия	13.05.09
3	АР Крим	Партнерство ради повышения уровня жизни громад	Крымские известия	14.12.09
4	Вінницька	Відкрито перший проект «Шкільний автобус» місцевої громади, здійснений в рамках проекту ЄС	Новини Вінниччини	23.12.09
5	Рівненська	Вирішувати громаді	Урядовий кур'єр	27.02.09
6	Рівненська	Відроджуються Рівненські села	Урядовий кур'єр	14.10.09
7	Рівненська	Один плюс один дорівнює...три	Урядовий кур'єр	30.10.09
8	Рівненська	А громада - на вагу золота	Урядовий кур'єр	20.11.09
9	Рівненська	Локомотивом має бути громада	Рідний край	26.12.09
10	Рівненська	Проект, що фінансується Європейським Союзом	Рідний край	12.08.09
11	Рівненська	Не чекати, а діяти	Вісті Рівненщини	04.05.09
12	Рівненська	Ініціатива - в руках громади	Вісті Рівненщини	20.08.09
13	Хмельницька	Добробут створюють небайдужі	Урядовий кур'єр	25.12.09
14	Хмельницька	Мікропроекти стали реальністю	Красилівський вісник	20.02.09
15	Хмельницька	Громади дбають про місцевий розвиток	Ізяславська газета	07.09
16	Івано-Франківська	Мікропроект допоміг відновити ФАП	Голос Опілля	04.07.09
17	Івано-Франківська	Разом - дієвіше	Новини Підгір'я	11.07.09
18	Івано-Франківська	Відновлено ФАП у с.Вільхова	Рогатинська земля	15.08.09
19	Івано-Франківська	Село живе, коли працює школа	Рогатинська земля	15.08.09
20	Дніпропетровська	Плече підставив Євросоюз. Як павлоградці скористалися шансом	Зоря	10.11.09
21	Дніпропетровська	Побували у водянці євросоюзівці	Вісті Софіївщини	06.06.09
22	Дніпропетровська	Підписано угоду про партнерство	Зоря	13.06.09
23	Дніпропетровська	Побували у Водяному зарубіжні гості	Зоря	06.06.09
24	Дніпропетровська	Громада обирає ФАП	Урядовий кур'єр	20.06.09
25	Волинська	Якщо громада не байдужа	Урядовий кур'єр	28.07.09
26	Волинська	Чудовий подарунок отримала школа у Мельниках-Річицьких	Ратнівщина	06.09.09
27	Запорізька	Змінити життя власними зусиллями	Запорізька правда	24.03.09
28	Запорізька	І чомусь навчитись, і чогось добитись	Запорізька правда	07.02.09
29	Донецька	На заграничу надійся, а сам не плошай	Новая жизнь	06.05.09
30	Донецька	Європейський вибір району	Маяк	21.05.09
31	Донецька	ООН дала деньги на села Донбасса	Комсомольская правда	10-16.07.09
32	Черкаська	Відремонтовано лікарняну амбулаторію	Земля і люди	15.12.09
33	Житомирська	Разом - дієвіше	Нове життя	16.10.09
34	Житомирська	Не лише слова	Нове життя	14.08.09
35	Херсонська	Як стати територією добробуту	Сільські новини	17.10.09
36	Луганська	Гурту все під силу	Кремінщина	05.12.09
37	Луганська	Навчальна поїздка до Івано-Франківської області	Кремінщина	01.08.09
38	Луганська	Реальные деньги дают реальные результаты	Попаснянский вестник	29.12.09
39	Київська	Грантові угоди між Програмою розвитку ООН та організаціями громад району підписано урочисто	Вісник Сквирщини	28.02.09
40	Київська	Громадські ініціативи отримують підтримку	Миронівський край	23.05.09
41	Київська	Ще один крок уперед з ООН та Євросоюзом	Вісник Переяславщини	24.03.09
42	Київська	Закладено перші цеглинки в основу майбутньої споруди	Вісник Сквирщини	18.07.09
43	Київська	Працюючи на перспективу	Перемога	10.09.09
44	Київська	Наш район має перспективу отримати нову допомогу ЄС та ООН	Вісник Переяславщини	27.10.09
45	Київська	Шаліївська громада проявила активність, ініціативу, наполегливість і першою в області завершила проект	Вісник Сквирщини	24.10.09
46	Київська	У селі Шаліївка свято відбулося	Київська правда	29.10.09
47	Київська	У новій «Надії» все найкраще - обділеним долею	Вісник Сквирщини	05.12.09
48	Київська	Представник ООН в Україні Оліве'є Адам відкрив водопровід у Єрківцях	Сільські обрії	08.12.09
49	Харківська	Українці власноруч будують «Європу» на селі	Дорожня карта	23.04.09
50	Харківська	Допомагає нам Європа. Поліпшення умов проживання на селі. Від слів до діла.	Главное	11.04.09
51	Харківська	Варто лише захотіти	Колос	21.03.09
52	Харківська	Ефективне управління організацією громади	Маяк	04.04.09
53	Харківська	Нас вчать бути активними	Зоря	17.01.09
54	Харківська	Перший рейс - святковий	Урядовий кур'єр	17.10.09
55	Харківська	До школи на новенькому автобусі!	Дорожня карта	09.11.09
56	Харківська	Приоритетное направление - детский вопрос	Знамя труда	15.08.09
57	Кіровоградська	«Водограй» натхнення	Новомиргородщина	30.10.09
58	Кіровоградська	Петрівщина в проекті Taxis	Трудова слава	03.06.09
59	Кіровоградська	Європейська підтримка залежить від активності громади	Смолінський вісник	06.09
60	Кіровоградська	Громада - велика сила	Народне слово	29.10.09
61	Чернівецька	Три хороші справи	Рідне слово	10.06.09
62	Закарпатська	У районі утворено Форум місцевого розвитку	Вісті Свалявщини	24.01.09
63	Закарпатська	Місцеві органи влади району стали учасниками всеукраїнського конкурсу «Кожна краплина має значення»	Вісті Свалявщини	31.01.09

Додаток - XXII
Список учасників засідання Координаційної Ради

	Установа	Прізвище, ім'я	Посада
1	Представництво ООН в Україні	Олів'є Адам	Координатор системи ООН, представник Програми розвитку ООН в Україні
2	Міністерство економіки	Юрій Волошин	Начальник відділу системних проектів міжнародних фінансових організацій, Департамент міжнародної технічної допомоги та співробітництва з МФО
3	Міністерство регіонального розвитку і будівництва	Ганущак Юрій Іванович	Директор департаменту адміністративно-територіального устрою і місцевого самоврядування
4	Міністерство житлово-комунального господарства	Судникова Юлія Дмитрівна	Директор Департаменту стратегічного розвитку та житлової політики
5	Міністерство транспорту	Вітер Ірина Владиславівна	Головний спеціаліст департаменту розвитку та координації систем транспорту та зв'язку
6	Міністерство праці та соціальної політики	Пуцова Валентина Георгіївна	Начальник управління міжнародних зв'язків
7	Міністерство охорони навколишнього природного середовища	Пилипчук Микола Олександрович	Державна екологічна академія Мінприроди
8	Міністерство аграрної політики	Слободян Ярослав Дмитрович	Заступник директора департаменту розвитку сільських територій
9	Управління регіональної політики Секретаріату Кабінету міністрів України	Матійчик Тетяна	заступник завідуючого відділом взаємодії з органами місцевого самоврядування та їх асоціаціями, Управління регіональної політики СКМУ
10	Асоціація міст і громад України	Чемерис Анатолій Олексійович	Заступник виконавчого директора Асоціації
11	Асоціація малих міст України	Шаповал Олена Миколаївна	Менеджер проектів
12	Комітет Верховної Ради з питань соціальної політики та праці	Колосюк Галина Володимирівна	Завідувач секретаріатом Комітету ВРУ з питань соціальної політики та праці
13	Комітет Верховної Ради з аграрних питань та земельних відносин	Боремська Зінаїда Василівна	Консультант
14	Полтавська обласна державна адміністрація	Асадчев Валерій Михайлович	Голова
15	Представництво Європейської комісії в Україні	Дідух Мирослава	Менеджер Проекту
16	Програми розвитку ООН в Україні	Реміга Оксана	Старший програмний менеджер
17	Програми розвитку ООН в Україні	Сах Джейсінгх	Менеджер Проекту

Додаток – XXIII

Детальна інформація щодо проведення регіональних оглядових зустрічей

№	Область	Дата зустрічі	Основні рішення
1	АРК	23.04.2009	- Розглянути проблему виділення коштів з місцевих бюджетів для фінансування мікро-проектів громад; - Призначити координатора Проекту від Районних державних адміністрацій та районних рад, безпосередньо відповідальних за впровадження Проекту МРГ в регіоні
		25.09.2009	- Створити наглядовий комітет з якості виконання робіт на рівні району - Створити комітети на рівні відділів економіки, щоб вони увійшли в стратегічні плани розвитку районів - Навчити відповідних співробітників стратегічному менеджменту, забезпечити необхідною оргтехнікою, надати технічну і методичну підтримку - Були визначені цілі і завдання з подальшої реалізації МПП, і встановлений крайній термін подачі 20 жовтня 2009 року
2	Черкаська	31.07.2009	Прийняття обласної програми по підтримці МПП з обласного бюджету
3	Чернігівська	25.06.2009	- Підтримати реєстрацію новостворених ОГ - Районне керівництво повинно допомагати громадам в підготовці МПП, гарантувати спів-фінансування схвалених мікро-проектів
4	Чернівецька	28.07.2009	Розглянути питання залучення до участі в Проекті ПРООН сіл Новоселицького району Чернівецької області, як такого, що найбільше постраждав під час повені 2008 року.
5	Дніпропетровська	11.06.2009	Сприяти громадам на всіх рівнях шляхом фінансової, технічної допомоги для впровадження Проекту в області
8	Харківська	16.04.2009	- Рішення Обласної координаційної ради - Рішення створити РЦГ - Спів-фінансувати проекти.
9	Херсонська	06.08.2009	- Подальші перспективи реалізації проекту в області - Пропозиції по залученню коштів з обласного бюджету
10	Хмельницька	10.07.2009	Створення ОКР. Підтримка проекту. Механізми співфінансування.
11	Кіровоградська	30.07.2009	Проведено презентацію результатів роботи Проекту СВА в Кіровоградській області та в кожному з 8 відібраних районів, підведено підсумки та проведено робоче планування діяльності проекту СВА в Кіровоградській області на 3-4 квартал 2009 р
13	Луганська	15.04.2009	- Знайти причини затримки фінансування Проекту МРГ згідно перших підписаних угод про партнерство; - Вивчити питання спів-фінансування МПП з місцевого чи обласного бюджетів, чи з додаткових джерел фермерів/ домогосподарств; - Провести семінар для органів місцевого самоврядування та керівників організацій громад з 5 відповідними відділами ОДА з питань координування мікро-проектної документації - Завершити створення РРЦГ - Вирішити проблему завершення відбору та заміни територіальних громад
14	Львівська	07.08.2009	Графік впровадження відстає від запланованого. Активізувати процес
15	Миколаївська	30.06.2009	Прискорити реалізацію Проекту та забезпечити за можливості будь-яку потрібну допомогу для досягнення мети Проекту
16	Одеська	18.05.2009	- Підписати Угоду про партнерство між Ода та Проектом МРГ - Вирішити проблему обладнання офісу обласного ресурсного центру громаде - Створити ОКР - Активізувати підготовку МПП;
17	Полтавська	22.07.2009	Контроль в області за розробкою МПП. Постійне звітування за ходом розробки МПП та впровадженні Проекту СВА

18	Рівненська	8.10.2009	Оглядний візит керівництва проекту, членів національної Координаційної ради проекту з профільних міністерств та відомств, Клаудії Фішер (представництво Європейської комісії в Україні) до Рівненської області
19	Сумська	21.07.2009	- Виділення коштів обласного бюджету на співфінансування проектів громад у 2009-2010 роках у сумі не менше 1 млн. Грн. - Прискорення підготовки мікропроектних пропозицій для подання на розгляд на затвердження.
20	Тернопільська	15.07.2009	- Завершити підготовку 40 МПП від області до 1.09.2009р. Подати пропозиції від області по вдосконаленню процесу відбору громад. - Описати досвід співфінансування мікропроектів громад у Тернопільській області.
21	Вінницька	22.08.2009	Надати інформацію, щодо можливого фінансування. Скоординувати роботу з ГАСКом та обласним Управлінням архітектури та містобудування.
22	Волинська	25.05.2009	- Профінансувати 25% вартості МПП громад (близько 1.5 млрд. грн.) - Розглянути можливість участі в нових проектах ПРООН - Схвалити список мікро-проектів для спів-фінансування з обласного бюджету - Схвалити наказ щодо виділення та використання коштів з обласного бюджету – субвенцію до місцевих бюджетів для спів-фінансування мікро-проектів громад - ОДА і ОР повинні спільно розглянути питання виділення додаткових коштів з обласного бюджету для спів-фінансування мікро-проектних ініціатив.
24	Запорізька	12.06.2009	- Розвивати механізм спів-фінансування ініціатив громад з бюджетів усіх рівнів. - Перерахувати кошти з обласного бюджету до місцевих бюджетів у сумі 10% від загальної вартості Проекту

Додаток - XXIV

Способи спів-фінансування проектів громад у ситуації фінансової кризи

Область	Відгук
Черкаська	10 квітня 2009 р. обласна рада вирішила, що кожен член ради отримає 100 000 грн. на вирішення проблем місцевих громад, які вони представляють. Від усіх голів сільських рад тепер вимагається лобювання інтересів депутатів ОГ шляхом представлення пропозицій, спрямованих на вирішення проблем відповідних громад.
Дніпропетровська	Проблема спів фінансування вирішується через надісланий обласній раді запит, а також шляхом залучення місцевого бізнесу.
Івано-Франківська	Кошти на проекти громад були спрямовані на місцеві бюджети на підставі підписаної у 2008 р. Угоди про Партнерство.
Харківська	Проблема вирішується спробою перерозподілити частки бюджетів усіх рівнів, тенденція полягає в залученні бюджету вищого рівня (обласного) в максимально можливий спосіб. Водночас декілька сільських рад готові вивільнити необхідні 45% коштів на спів фінансування без залучення коштів з районного/ обласного бюджету. Великі сподівання покладають на місцевий бізнес. Пропонується використати кошти, заощаджені у минулорічному бюджеті, на фінансування деяких проектів громад. Судячи з результатів 1го кварталу, у деяких районах існує ймовірність, що районні бюджети будуть належно наповнені
Хмельницька	Районна влада вивільнила кошти під «моральним тиском» з боку обласної влади та того факту, що Угода про партнерство з ПРООН встановлює зобов'язання про спів фінансування.
Кіровоградська	Приймаючи обласний бюджет на 2009 рік, була передбачена дотація у сумі 100 000 грн. на спів фінансування ініціатив громад перших чотирьох пілотних районів (рішення ОР № 631 від 16 січня 2009 р.). Після офіційного запиту РДА районні ради прийняли відповідні рішення (Новомиргородський, Олександрівський, Гайворонський райони) чи відклали необхідні суми у не розподілених залишках балансу. Сільські ради, у свою чергу також мають додаткові кошти у власних бюджетах, вони прийняли необхідні рішення фінансувати ініціативи місцевих громад. У випадку відсутності коштів на рівні СР/ МР місцеві ради планують зібрати необхідні кошти за допомогою збільшення оподаткування.
Херсонська	Використання спонсорської допомоги. Орієнтація на бюджети сільських/ селищних/ міських рад для спів фінансування Звернення до керівництва ОДА/ ОР для фінансування ініціатив громад
Луганська	У 2 районах кошти на фінансування ініціатив громад були своєчасно передбачені в бюджеті на 2009 рік. У більшості субсидованих районів проблема вирішується шляхом залучення місцевих жителів та підприємців, які інтуїтивно реалізують соціальний обов'язок.
Львівська	Сума в 300-400 000 грн. для спів фінансування 5 проектів не є критичною для районного бюджету. Часто ініціативи громад фінансуються з резервів сільських/ селищних/ міських рад. Спів фінансування 5 міро-проектів з 20 можливе повністю за рахунок сільських/ селищних/ міських рад.
Полтавська	Проблема спів фінансування є досить гострою. Спочатку обласна влада пообіцяла забезпечити 35% спів фінансування. Однак, обласна рада зменшила цю суму до 25%, а частка районних бюджетів зросла. Незважаючи на кризу 2 райони вивільнили кошти для 5 ОГ. Проте, гроші було перераховано на рахунок сільської ради, а не на рахунки ОГ, що не відповідає законам України.
Миколаївська	Незважаючи на труднощі у пушку коштів, місцева влада виконує взяті зобов'язання спів фінансування з високою відповідальністю. Для сприяння цьому процесу було створено обласну координаційну раду. Кожен проект буде розглянуто на ФМР та схвалено разом із розподілом внесків спів фінансування
Рівненська	Фінансування з районних бюджетів здійснюється звдяки рішенням місцевих рад. Часто вони надходять з «бюджетів розвитку». Суми є переважно невеликими, такі кошти можна завжди знайти та спрямувати на фінансування ініціатив громад. Вирішальним у цьому аспекті є бажання місцевої влади.
Сумська	Вартість проектної оцінки сплачується з районних бюджетів як їх внесок. Сільські ради ще не використали нерозподілений залишок бюджету СР і використовують його для фінансування проектів громад. Очікується, що основна частина фінансування надійде з обласного бюджету.
Тернопільська	У контексті фінансової кризи планується, що фінансування ініціатив ОГ буде здійснено шляхом: - для фінансування ремонтних робіт у школах – з бюджетної лінії «Капітальний ремонт», оскільки так буде легше перерахувати гроші з одного рахунку на інший; - фінансування проектів у смт буде здійснено з місцевих бюджетів: тут існує більша вірогідність залучити прибутки місцевого бюджету, напр., з продажу/ аренди землі чи власності; - надсилаючи листи від місцевих громад та від районної й обласної влади з проханням виділити кожній громаді додаткові кошти для досягнення спів фінансування, затвердженого у проектно-кошторисній документації.
Закарпатська	Більшість районів беруть кошти для реалізації проектів ОГ з «бюджету розвитку». В окремих випадках сільська рада спів фінансуватиме проект повністю.
Запорізька	Найвірогіднішим рішенням для громад є збільшення внеску з обласного бюджету. Наразі є певні кошти, заощаджені у 2008 році, а також гроші у «бюджеті розвитку»; ці кошти будуть використані, ймовірно, на фінансування проектів громад, хоча їх може бути недостатньо.
Житомирська	Джерела спів фінансування проектів ОГ: • Кошти, повернені з банківських депозитів (?) • Звільнення від дотацій з боку обласної влади на офіційну вимогу з району • З районного бюджету, шляхом спрямування частини фінансування бюджетних установ, за рішенням районної ради • Залучення місцевого бізнесу

Додаток – XXV

Детальна інформація щодо бюджету і надходжень Проекту

№	Основні види діяльності	Бюджет у 2008 р.		Витрати у 2008 р.		Загальні витрати 2008	Надходження 2008	Бюджет у 2009 р.		Витрати у 2009 р.		Зобов'язання	Загальні витрати 2009	Надходження 2009	Загальний бюджет 2008+2009	Загальні витрати 2008+2009	Загальні надходження
		ПРООН	ЄС	ПРООН	ЄС			ПРООН	ЄС	ПРООН	ЄС						
1	Тренінги для фахівців Проекту та національних партнерів з питань підходу, орієнтованого на громаду, стратегії та методології Проекту	80,053	43,186	74,509	43,502	118,011	96%	30,500	118,721	28,911	74,692		103,603	69%	272,460	221,614	81%
2	Встановлення механізму процесу спільного планування на місцевому і національному рівнях	0	21,400	0	18,734	18,734	88%	15,000	30,957	0	9,268		9,268	20%	67,357	28,002	42%
3	Підтримка ОГ для забезпечення сталого управління та впровадження ініціатив само-допомоги (включаючи початкові гранти)	25,265	164,054	20,074	96,201	116,275	61%	192,933	8,030,073	199,291	3,388,343	2,573,624	6,161,259	75%	8,412,325	6,277,534	75%
4	Встановлення партнерства з обласними і районними адміністраціями, радами та іншими партнерами на місцях	0	53,500	0	55,282	55,282	103%	50,000	196,668	66,806	210,165		276,970	112%	300,168	332,252	111%
5	Ефективне управління Проектом	225,393	949,659	219,484	975,017	1,194,501	102%	388,767	1,244,421	361,866	1,034,670		1,396,537	86%	2,764,964	2,591,038	94%
6	PR, діяльність з комунікації і моніторингу	5,289	44,797	4,854	44,584	49,438	99%	14,500	54,035	7,165	40,496		47,662	70%	118,621	97,100	82%
ВСЬОГО		336,000	1,276,596	318,921	1,233,320	1,552,241	96%	691,700	9,674,875	664,039	4,757,635	2,573,624	7,995,298	77%	11,935,895	9,547,539	80%

Бюджет Проекту у 2008-2009 рр.											
2008				2009				Всього ПРООН		Всього ЄС	
ПРООН		ЄС		ПРООН		ЄС					
USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR	USD	EUR
336,000	236,880	1,276,596	900,000	691,700	525,000	9,631,599	7,310,384	1,027,700	761,880	10,908,195	8,210,384